

Місцевий розвиток, орієнтований на громаду Фаза III

РІЧНИЙ ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОЕКТУ МРГ 2015

ПОДЯКА НАШИМ ПАРТНЕРАМ

Вінницька
обласна
державна
адміністрація
та рада

Волинська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Дніпропетровська
обласна рада

Донецька обласна
державна
адміністрація та
рада

Житомирська
обласна державна
адміністрація

Закарпатська
обласна державна
адміністрація та
рада

Запорізька обласна
державна
адміністрація та
рада

Івано-Франківська
обласна державна
адміністрація та
рада

Київська обласна
державна
адміністрація та
рада

Кіровоградська
обласна державна
адміністрація та
рада

Луганська обласна
державна
адміністрація та
рада

Львівська обласна
державна
адміністрація та
рада

Миколаївська
обласна державна
адміністрація та
рада

Одеська обласна
державна
адміністрація

Полтавська
обласна державна
адміністрація та
рада

Рівненська обласна
державна
адміністрація та
рада

Сумська обласна
державна
адміністрація та
рада

Тернопільська
обласна державна
адміністрація та
рада

Харківська обласна
державна
адміністрація та
рада

Херсонська
обласна державна
адміністрація та
рада

Хмельницька
обласна державна
адміністрація та
рада

Черкаська обласна
державна
адміністрація та
рада

Чернівецька
обласна державна
адміністрація та
рада

Чернігівська
обласна державна
адміністрація та
рада

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ	4
КОРОТКИЙ ОПИС І КОНТЕКСТ ПРОЕКТУ	5
Глава 1: ВСТУП	13
Глава 2: ПІДТРИМКА ІНФРАСТРУКТУРНИХ ОБ'ЄКТІВ	15
Глава 3: ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	26
Глава 4: РОЗВИТОК МІСТ	31
Глава 5: ПІДТРИМКА ВПО	36
Глава 6: УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ	46
Глава 7: МЕДІА-ЗАХОДИ ТА ПУБЛІКАЦІЇ	72
Глава 8: УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТОМ	78
ДОДАТКИ	83

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

ВАССР	Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад	ОСББ	Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків
ВМ	Відтворення методології МРГ	ОСН	Орган самоорганізації населення
ВПО	Внутрішньо переміщені особи	ПРГ	План розвитку громади
ЕЕ	Компонент проекту з енергоефективності	ПРООН	Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй
ЕРСТ	Компонент з економічного розвитку сільських територій	РДА	Районна державна адміністрація
ЄС	Європейський Союз	РР	Районна рада
КО	Контактна особа	РРЦГ	Районний ресурсний центр громад
КУП	Команда управління Проектом (головний офіс МРГ у Києві)	РЦГ	Ресурсний центр громади
МВ	Меморандум про взаєморозуміння (те ж саме, що й УП)	СОК	Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив
МЕР	Компонент проекту з місцевого економічного розвитку	СР/МР	Сільська/міська рада
МП	Мікропроект (проект громади)	СРГ	Спеціаліст з розвитку громад (співробітник Проекту в регіоні)
МПП	Мікропроектна пропозиція	СУСОКУ	Союз учасників сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів України
МРГ	Місцевий розвиток, орієнтований на громаду	ТІЦ	Технічний інформаційний центр
ОГ	Організація громади	УАРОР	Українська асоціація районних та обласних рад
ОДА	Обласна державна адміністрація	УЗ	Компонент проекту з управління знаннями
ОКР	Обласна координаційна рада	УП	Угода про партнерство (те ж саме, що й МВ)
ОПВ	Обласний підрозділ з впровадження Проекту (те ж саме, що ОРЦГ)	ФМР	Форум місцевого розвитку
ОР	Обласна рада	ФРМ	Форум розвитку міст
ОРЦГ	Обласний ресурсний центр громад (теж саме, що і ОПВ)	ЦУЗ	Центр управління знаннями

КОРОТКИЙ ОПИС І КОНТЕКСТ ПРОЕКТУ

Контекст проекту

Основна мета третьої фази Проекту МРГ – сприяти сталому соціально-економічному розвитку України на місцевому рівні шляхом зміцнення врядування на основі участі та підтримки ініціатив громад в усій Україні. Проект МРГ фінансується Європейським Союзом і співфінансується та виконується Програмою розвитку ООН (ПРООН) за підтримки Уряду України і в тісному партнерстві з місцевими органами влади та самоврядування.

Для досягнення зазначених цілей Проект зміцнює потенціал місцевих громад та місцевих органів влади стосовно спільного планування та реалізації місцевих ініціатив. Для цього потрібно забезпечити створення необхідних структур підтримки, зокрема організацій громад (ОГ), форумів місцевого розвитку (ФМР), обласних координаційних рад (ОКР) і ресурсних центрів громад (РЦГ) на обласному та районному рівнях. Пріоритетними сферами проекту є ті, які безпосередньо стосуються базових потреб населення, зокрема, охорона здоров'я, довкілля, енергоефективність, водопостачання та економічний розвиток сільських територій.

Проект впроваджується у всіх 24 областях України. Він має на меті охопити 200 районів, до 1 000 сільських рад, до 15 міських рад. Серед інших цілей: сформувати 1 000 ОГ і 200 ФМР; підтримати 800 проектів сільських громад та 300 проектів громад у містах; провести навчання для 6 тисяч членів громад, 2 000 державних службовців/виборних офіційних осіб і 14 000 членів ОСББ; створити 36 кооперативів, запровадити 15 інноваційних практик врядування у містах; та зміцнити Центр управління знаннями (ЦУЗ).

Протягом третьої фази Проект МРГ розвиває потенціал місцевих громад та представників влади (у сільській місцевості та в містах) **у впровадженні місцевого розвитку, орієнтованого на громаду**, запровадженні місцевого планування за участі громад, наданні громадських послуг, відновленні базової соціальної та комунальної інфраструктури, а також розвитку малого фермерського та іншого бізнесу. Проект підтримує енергетичне планування та ефективне використання енергії, використання інноваційних технологій та проведення кампаній з підвищення обізнаності у сфері енергоефективності. Крім того, МРГ поширює кращі практики та знання щодо мобілізації громад та управління за участі громад через Центр управління знаннями та сприяння розвитку політики щодо місцевого самоврядування і поступу децентралізації. Нарешті, Проект підтримує включення методології підходу до місцевого розвитку, орієнтованого на громаду, до навчальних планів та програм вищих навчальних закладів.

Пріоритетними сферами Проекту є енергоефективність, охорона здоров'я, охорона довкілля, водопостачання, житловий сектор, інноваційне врядування, економічний розвиток сільських територій та управління знаннями. Проект працює в усіх областях України, строк його реалізації – 2014-2017 рр. Загальний бюджет проекту складає 23,8 млн. євро: 23 млн. євро надаються Європейським Союзом та 800 тис. євро – ПРООН в Україні. Велике значення має співфінансування Проекту з місцевих бюджетів та

власних коштів вигодонабувачів, але його обсяги будуть залежати від їхнього фінансового становища на момент здійснення спів-фінансування.

Основні результати МРГ-III у 2015 році

Протягом 2015 р. Проект проводив діяльність відповідно до Щорічного плану. Нижче стисла інформація про результати цієї діяльності. Докладна інформація про діяльність Проекту міститься у наступних розділах звіту, а також на веб-сайті: www.cba.org.ua

Підтримка інфраструктурних проектів

Заплановано охопити: 24 області, 200 районів, 1 000 сільських рад, 1 000 ОГ, 200 ФМР, 200 РЦГ, 800 мікропроектів

Охоплено: 24 області, 201 район, 800 місцевих рад, 819 ОГ, 201 ФМР, 201 РЦГ, 543 мікропроекти

Основний компонент Проекту МРГ-III спрямовано на розвиток партнерства із зацікавленими сторонами в усій країні, їх мобілізацію для створення структур підтримки, необхідних для реалізації заходів МРГ на основі багатосторонньої участі, та надання підтримки (малих грантів) для відновлення соціальної/комунальної інфраструктури. Відповідно до плану щодо розподілу внесків, 5% загальної вартості мікропроекту має становити внесок ОГ, 20% – внесок з місцевого бюджету та 75% – з Проекту МРГ. Разом з тим, з огляду на складнощі, з якими стикаються місцеві бюджети, було прийнято рішення застосовувати гнучкий підхід до визначення їхньої частки співфінансування.

Протягом звітнього періоду було проведено 630 тренінгів для підготовки 1 660 чоловіків і 2 327 жінок, організовано 417 засідань форумів місцевого розвитку (ФМР) та 27 засідань обласних координаційних рад (ОКР). Станом на кінець 2015 року Проект має такі кумулятивні досягнення:

- Проект забезпечив охоплення 24 областей, 201 району та 800 місцевих рад;
- Очікується, що пряму або опосередковану користь від 543 мікропроектів отримають 1 931 657 чоловіків, жінок і дітей;
- 135 895 чоловіків і жінок (членів ОГ) з 272 963 домогосподарств спільними зусиллями створили 819 організацій громад, що пройшли відповідну реєстрацію (42,4% членів ОГ – чоловіки, 57,6% – жінки). Охоплено приблизно 81,9% цільових домогосподарств;
- Засновано 201 форум місцевого розвитку та 201 ресурсний центр громад, яким було надано підтримку з метою сприяння спільному плануванню та реалізації ініціатив громад;
- Надано підтримку 543 ініціативам громад у таких пріоритетних сферах, як енергозбереження, охорона громадського здоров'я та водопостачання. 64,7% з них стосуються енергозбереження, 20,8% – енергоефективності, 8,8% – охорони здоров'я і 5,7% – водопостачання. Крім того, 65,7% цих мікропроектів спрямовані на школи та дитячі садочки, 14% – на заклади охорони здоров'я та 20,3% – на спільні території громади (наприклад, вуличне освітлення, водопостачання, переробка відходів). У результаті реалізації цих проектів громад було поліпшено охорону громадського здоров'я, стан громадської безпеки та умови навчання дітей.

Для досягнення цих завдань Проект забезпечив навчання 3 987 осіб з низки питань, пов'язаних з управлінням ОГ, плануванням та реалізацією мікропроектів (2 327 жінок та 1 660 чоловіків).

Мікропроекти основного типу

Станом на кінець 2015 року Проект має такі кумулятивні досягнення (з початку Проекту):

- **Мікропроекти:** Проектом МРГ у співпраці з відповідними місцевими органами влади було затверджено 414 мікропроектів ОГ. 341 з них стосуються енергозбереження, 44 – охорони здоров'я та 29 – водопостачання. Очікується, що загальна вартість цих мікропроектів складе 140,7 млн. грн. (6,3 млн. дол. США), з яких 5,8% становитиме внесок громад, 30,4% – внесок з місцевих бюджетів, 63% – від Проекту МРГ та 0,8% – від приватних донорів.

Мікропроекти з відтворення методології

МРГ заохочує своїх партнерів у регіонах прийняти методологію МРГ для того, щоб вони могли використовувати цю методологію для підвищення ефективності програм малих грантів. Це також забезпечує сталість підходу МРГ у довгостроковій перспективі. Крім надання технічної підтримки для розвитку потенціалу, Проект МРГ сприяє виконанню мікропроектів відповідно до схеми розподілу видатків. Загалом, внесок ОГ складає 5% від загальної вартості мікропроекту, місцеві органи влади надають 65% вартості, а Проект МРГ забезпечує решту 30%.

Станом на кінець 2015 року Проект має такі кумулятивні досягнення (з початку Проекту):

- **Мікропроекти:** Проектом МРГ у співпраці з відповідними місцевими органами влади було затверджено 16 мікропроектів ОГ з відтворення методології. 10 з них стосуються енергозбереження, 4 – охорони здоров'я та 2 – водопостачання. Очікується, що загальна вартість цих мікропроектів складе 3,5 млн. грн. (156 910 дол.), з яких 6,2% становитиме внесок громад, 43,7% – внесок з місцевих бюджетів, 48,8% – від Проекту МРГ та 1,3% – від приватних донорів.

Мікропроекти з енергоефективності (ЕЕ)

Заплановано: 300 мікропроектів, підвищення обізнаності б 500 осіб з питань енергоефективності

Здійснено: 113 мікропроектів, підвищення обізнаності б 500 осіб з питань енергоефективності

Загальна мета заходів МРГ-III з енергоефективності (ЕЕ) полягає у розвитку місцевого потенціалу шляхом надання громадянам і місцевій владі можливості дізнатися про технології забезпечення енергоефективності та спільно використовувати їх для сталого вирішення своїх енергетичних проблем. Відповідно до плану щодо розподілу внесків, 5% загальної вартості мікропроекту становить внесок ОГ, 20% – місцевого бюджету та 75% – Проекту МРГ.

Станом на кінець 2015 року Проект має такі кумулятивні досягнення (з початку Проекту):

- **Мікропроекти:** Проектом МРГ у співпраці з відповідними місцевими органами влади було затверджено 113 мікропроектів ОГ з енергоефективності. Загальна вартість цих мікропроектів складає 41,8 млн. грн. (1,9 млн. дол.), з яких 5,6% становитиме внесок громад, 28% – внесок з місцевих бюджетів, 66,3% – від Проекту МРГ і 0,1% – від приватних донорів. Як очікується, 112 535 чоловіків, жінок та дітей отримають пряму та опосередковану користь від цих мікропроектів. Безпосереднім результатом цієї підтримки є суттєве скорочення витрат на електроенергію, зменшення забруднення довкілля, поліпшення стану здоров'я, умов для навчання та громадської безпеки.

Компонент з економічного розвитку сільських територій (ЕРСТ)

Заплановано створити: 36 кооперативів

Створено: 47 кооперативів

Проект МРГ-III має на меті забезпечити розвиток потенціалу сільських домогосподарств із низьким рівнем доходу, щоб вони могли реалізувати спільні економічні ініціативи, завдяки яким можна буде отримати прибуток і створити робочі місця у сільській місцевості. З цієї метою Проект заохочує цільове населення створювати багатофункціональні сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи (СОК) та

розвиває їхній потенціал із надання господарських послуг цільовим домогосподарствам. Відповідно до плану розподілу внесків, до 30% загальної вартості становить внесок кооперативів, не більше 15% – внесок із місцевого бюджету і 70% – з Проекту МРГ.

Станом на кінець 2015 року Проект має такі кумулятивні досягнення у компоненті ЕРСТ (з початку Проекту):

- офіційно зареєстровано 47 кооперативів;
- Мікропроекти: затверджено 25 мікропроектів. Загальна вартість цих мікропроектів складає 16,2 млн. грн. (729 730 дол.), з яких 17% становить внесок громад, 5,6% – внесок із місцевих бюджетів, 77% – від Проекту МРГ, 0,4% – від приватних донорів. За оцінками, 9 636 чоловіків, жінок та дітей отримують пряму та опосередковану користь від цієї підтримки (2 870 чоловіків, 3 898 жінок і 732 дитини).

Компонент із розвитку міст

Заплановано: 300 ОСББ, до 15 муніципальних підрозділів підтримки, 10 муніципальних ресурсних центрів, 300 муніципальних проектів

Досягнуто: 205 ОСББ, 25 муніципальних підрозділів підтримки, 205 муніципальних проектів

Методологія МРГ, що успішно застосовується в сільській місцевості, пропонується для того, щоб інтенсифікувати процеси орієнтованого на громаду розвитку в містах. МРГ-III допомагає громадам багатоквартирних будинків створити ОСББ або розвивати вже існуючі об'єднання, готувати плани розвитку та отримувати гранти для реалізації власних мікропроектів. Процес мобілізації громади застосовується до житлових послуг. Пріоритетом для Проекту є просування прогресивної форми спільного управління багатоквартирними будинками – ОСББ.

Протягом 2015 року було проведено 28 тренінгів з питань практичного використання підходів до мобілізації громад для поліпшення умов життя в багатоквартирних будинках. Протягом цих заходів приблизно 227 ОСББ було надано інформацію про методологію МРГ. Участь у тренінгах взяли 300 осіб: 113 чоловіків та 187 жінок.

Станом на кінець 2015 року Проект має такі кумулятивні досягнення:

- Проектом охоплено 12 областей та 25 міст-партнерів;
- Проведено 6 засідань обласних координаційних рад;
- Проведено 90 засідань форумів розвитку міст;
- Організовано 28 тренінгів, участь в яких взяли 113 чоловіків та 187 жінок;
- У всіх містах-партнерах МРГ створено координаційні ради;
- Розпочато інформаційну кампанію для підвищення громадської обізнаності про компонент з розвитку міст;
- Мікропроекти: 205 мікропроектів, поданих 205 ОСББ, були визнані радами ОСББ як пріоритетні та готові до реалізації. Загальна вартість цих мікропроектів складає 61,7 млн. грн. (2,8 млн. дол.), з яких 6,8% становить внесок громад, 42,8% – внесок з місцевих бюджетів, 50,4% – від Проекту МРГ. Такий розподіл свідчить, що внесок ОГ, місцевих органів влади та приватних донорів є вищим, ніж очікувалося, що означає готовність місцевих зацікавлених сторін до колективних дій. Очікується, що пряму та опосередковану користь від цих мікропроектів отримують 56 730 чоловіків, жінок та дітей;
- Протягом 2015 року міські та обласні телерадіокомпанії та друковані ЗМІ випустили 198 сюжетів про компонент МРГ з розвитку міст. Проект підготував та розповсюдив 34 вісники про цей компонент. На веб-сайтах було розміщено 141 новину про нього, а також було проведено 72 медіа-заходи, присвячені цьому компоненту.

Управління знаннями

Заплановано: Центр управління знаннями функціонує як платформа для обміну досвідом

Проект МРГ розробив механізм збору, систематизації та розповсюдження інформації/досвіду, отриманої/го протягом застосування його методології. Для цього було створено внутрішню систему управління інформацією, а також мобілізовано партнерів. До ключових партнерів належать ВНЗ та об'єднання виборних органів влади. Нижче описано конкретні заходи, які проводилися протягом 2015 року у цій галузі:

- Розробка політики – надання консультацій та розробка рекомендацій, моніторинг та надання експертних висновків відповідним органам влади щодо правових актів, організація круглих столів для експертного обговорення, а також надання відповідних юридичних роз'яснень. Протягом 2015 року було підготовлено більше 10 аналітичних довідок (при тому, що планувалося 7). Було організовано три круглі столи та одне засідання робочої групи. Було підготовлено більше 15 пакетів рекомендацій щодо концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Експерти ЦУЗ надали рекомендації та консультації щодо Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Крім того, було проведено 9 заходів у форматі експертних дискусій про поліпшення законодавства про місцеве самоврядування (при тому, що планувалося 3).
- Ініційовано онлайн-дискусії з нових актуальних тем, ЦУЗ надав експертні консультації з питань реформування місцевого самоврядування, територіальної організації влади, запобігання корупції в місцевому самоврядуванні, застосування земельного законодавства у діяльності органів місцевого самоврядування та місцевої політики в галузі охорони довкілля. Загалом у 2015 році модератором ЦУЗ було створено більше 20 важливих тем на веб-форумі.
- Удосконалено веб-портал ЦУЗ – команда ЦУЗ продовжила розвивати веб-портал та своєчасно оновлювати всі його розділи.
- Популяризація ЦУЗ серед можливих користувачів шляхом підготовки та розповсюдження щомісячного електронного вісника ЦУЗ та інформаційних матеріалів. У 2015 році було підготовлено та розіслано більше 30 пакетів інформаційних матеріалів про новини та результати діяльності Центру, а також розповсюджено 14 інформаційних пакетів ЦУЗ.
- Проведено інформаційно-просвітницьку кампанію з питань створення спроможних територіальних громад.
- Для підтримки процесу добровільного об'єднання територіальних громад у Донецькій та Луганській областях УАРОР створила два так звані «центри з питань децентралізації». У результаті цього було надано консультації більше 38 громадам цих областей. Це дозволило 6 новоствореним громадам взяти участь у місцевих виборах в Україні та сформуванню нових органів місцевого самоврядування.
- Створення та розвиток Порталу з управління знаннями Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад (ВАССР).
- Дистанційні навчальні курси: ВАССР підготувала перелік дистанційних навчальних онлайн-курсів та спеціальну навчальну програму для подальшої інтеграції курсів на веб-платформу. У результаті цього протягом 2015 року на новоствореній веб-платформі Порталу з управління знаннями було проведено 4 онлайн-курси. Участь у них взяли близько 1 тисячі представників місцевого самоврядування.
- ВАССР організувала та провела на національному рівні форум місцевого розвитку та 4 круглі столи для обговорення змін до національного законодавства про місцевий розвиток.
- Розробка навчальних планів: протягом 2015 року до мережі партнерських ВНЗ Проекту долучилося ще чотири. 17 регіональних ВНЗ включили курси зі сталого місцевого розвитку до своїх навчальних планів. Відповідно до Щорічного плану дій на 2015 рік, було організовано 7 заходів спільно з ВНЗ: студентські дебати про сталий розвиток в Ужгороді Закарпатської області, студентську літню школу в Затоці Одеської області, візит для обміну знаннями представників

Луганського університету до Запоріжжя, конкурс наукових робіт студентів з питань сталого розвитку, конкурс ресурсних центрів ВНЗ, проведення курсів з питань місцевого розвитку в Запорізькому національному університеті та щорічну зустріч для огляду діяльності ВНЗ в Києві.

- Збір наукових робіт студентів: За результатами студентського конкурсу, проведеного у 2015 році, було зібрано більше 40 наукових робіт. Автори трьох найкращих робіт були запрошені до участі в четвертій літній школі, організованій в Одеській області. 15 найкращих робіт увійшли до збірки робіт, надрукованої за підтримки Проекту МРГ.
- Розповсюдження інформації: протягом звітного періоду було організовано 4 медіа-дні МРГ з питань сталого місцевого розвитку (у Львові, Одесі, Вінниці та Запоріжжі) для представників ЗМІ з «кластерних областей». Крім того, за результатами моніторингу ЗМІ зареєстровано 965 випадків висвітлення діяльності Проекту у ЗМІ та 570 публікацій на різноманітних веб-сайтах, а також проведено 210 медіа-заходів. Всього з початку Проекту організовано 351 медіа-захід (у т.ч. семінари та прес-конференції на обласному та районному рівні тощо), зареєстровано 1 760 випадків висвітлення діяльності Проекту у ЗМІ та 847 публікацій на веб-сайтах.

СТИСЛИЙ СТАТИСТИЧНИЙ ОГЛЯД

№	Діяльність	Завдання		Досягнення		Всього
		Одиниця виміру	К-сть	2014	2015	
Підтримка інфраструктурних об'єктів						
1	Підписання угод про партнерство з регіонами	к-сть	24	24	-	24
2	Відбір районів і налагодження партнерства	к-сть	200	201	-	201
3	Відбір сільських/міських рад і налагодження партнерства	к-сть	800	631	162	800
4	Відбір громад для місцевих заходів	к-сть	800	96	721	817
5	Організації громад	к-сть		18	801	819
b	ОГ зареєстровані у СР/МР	к-сть		-	672	672
	Юридично зареєстровані ОГ	к-сть		-	672	672
c	Участь/членство домогосподарств					
	Цільові домогосподарства	к-сть		8 015	325 232	333 247
	Залучені домогосподарства	к-сть		6 201	266 762	272 963
	Члени ОГ (усього)	к-сть		2 374	133 521	135 895
	Члени ОГ – чоловіки (%)	%		38	42,5	42,4
	Члени ОГ – жінки (%)	%		62	57,5	57,6
6	Створено Форумів місцевого розвитку	к-сть	200	75	126	201
	Проведено засідань ФМР			-	417	417
7	Перенесено обласних координаційних рад	к-сть	24	4	20	24
	Проведено засідань ОКР	к-сть		4	23	27
8	Створено ресурсних центрів громад	к-сть	200	77	124	201
9	Розвиток кадрових ресурсів					
a	Проведено тренінгів	к-сть		-	630	630
b	Учасники тренінгів (унікальні)	к-сть		-	3 987	3 987
	Чоловіки	к-сть		-	1 660	1 660
	Жінки	к-сть		-	2 327	2 327
10	Планування розвитку громад					
a	ОГ з підготовленими ПРГ	к-сть	1 000	-	543	543
b	Затвердження та інтеграція ПРГ	к-сть	1 000	-	543	543
11	Підтримка мікропроектів (основного типу)	к-сть	800		414	414
	Енергозбереження	к-сть			341	341
	Водопостачання	к-сть			29	29
	Охорона здоров'я	к-сть			44	44
	Охорона довкілля	к-сть			-	-
	Загальна вартість схвалених МПП	млн. грн.			140,7	140,7
	Внесок ОГ	%			5,8	5,8
	Внесок місцевої районної регіональної влади	%			30,4	30,4
	Внесок МРГ	%			63	63
	Внесок інших партнерів (приватних донорів)	%			0,8	0,8
	Підтримка мікропроектів (відтворення методології)	к-сть			16	16
	Енергозбереження	к-сть			10	10
	Водопостачання	к-сть			2	2
	Охорона здоров'я	к-сть			4	4
	Охорона довкілля	к-сть			-	-
	Загальна вартість схвалених МПП	млн. грн.			3,5	3,5
	Внесок ОГ	%			6,2	6,2
	Внесок місцевої районної регіональної влади	%			43,7	43,7
	Внесок МРГ	%			48,8	48,8
	Внесок інших партнерів (приватних донорів)	%			1,3	1,3

Місцевий розвиток, орієнтований на громаду: третя фаза

	Підтримка мікропроектів (енергоефективність)	к-сть			113	113
	Загальна вартість схвалених МПП	млн. грн.			41,8	41,8
	Внесок ОГ	%			5,6	5,6
	Внесок місцевої районної регіональної влади	%			28	28
	Внесок МРГ	%			66,3	66,3
	Внесок інших партнерів (приватних донорів)	%			0,1	0,1
Компонент з розвитку міст						
1	Відбір міст-партнерів	к-сть	24	-	25	25
2	Підписання угод про партнерство з містами	к-сть	24	-	25	25
3	Створення ОСББ	к-сть			205	205
4	Підтримка мікропроектів	к-сть		-	205	205
	Загальна вартість схвалених МПП	млн. грн.		-	61,7	61,7
	Внесок ОГ	%		-	6,8	6,8
	Внесок місцевої районної регіональної влади	%		-	42,8	42,8
	Внесок МРГ	%		-	50,4	50,4
	Внесок інших партнерів (приватних донорів)	%		-	0	0
	Населення вигодонабувачів	к-сть			56 730	56 730
Компонент з економічного розвитку сільських територій						
1	Відбір районів	к-сть	-	-	26	26
2	Відбір сільських/селищних рад	к-сть		-	47	47
3	Створення СОК	к-сть		-	47	47
4	Підтримка мікропроектів	к-сть		-	25	25
	Загальна вартість схвалених МПП	млн. грн.		-	16,2	16,2
	Внесок ОГ	%		-	17	17
	Внесок місцевої районної регіональної влади	%		-	5,6	5,6
	Внесок МРГ	%		-	77	77
	Внесок інших партнерів (приватних донорів)	%		-	0,4	0,4
	Населення вигодонабувачів	к-сть		-	9 636	9 636
PR та комунікації						
1	Медіа-заходи	к-сть		141	210	351
2	Висвітлення у ЗМІ	к-сть		795	965	1 760
3	Публікації (веб-сайти)	к-сть		277	570	847
Освоєння бюджету						
	Освоєння бюджету (орієнтовно)	млн. євро / млн. дол. США	23,8/31,4	0,28/0,38	7,95/9,01	8,23/9,39

Глава/Розділ 1: ВСТУП

1.1 Опис проекту

Проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (МРГ) сприяє сталому соціально-економічному розвитку на місцевому рівні шляхом посилення врядування на основі участі та сприяння ініціативам, орієнтованим на громаду, в усій Україні. Проект мобілізує місцеві органи влади, організації громад та приватний сектор до планування та проведення спільних проектів, спрямованих на поліпшення умов життя людей у сільській місцевості та містах. Користь від поліпшення соціальної інфраструктури отримали 2,6 млн. людей у більше ніж 2 тисячах сіл та громад. Було реалізовано більше 2 500 ініціатив у галузі місцевого розвитку. Це стало можливим завдяки спільним зусиллям громадян, обласних, районних та місцевих органів влади, Проекту МРГ та приватних донорів.

Протягом третьої фази Проект МРГ зосереджено на відновленні соціальної та комунальної інфраструктури у таких пріоритетних сферах, як енергоефективність, охорона здоров'я, охорона довкілля та водопостачання у сільській місцевості та містах. Крім того, Проект надаватиме підтримку малому фермерському та іншому бізнесу у сільській місцевості. Проект надасть підтримку Уряду України для розробки політики у сфері децентралізації та розповсюдження інноваційних підходів та найкращих практик врядування на основі участі та сталого розвитку, орієнтованому на громаду, за допомогою Центру управління знаннями та розробки навчальних планів для тридцяти регіональних ВНЗ. МРГ-III підтримує малі економічні ініціативи у сільській місцевості в 12 областях (компонент з економічного розвитку сільських територій) та запроваджує орієнтовані на громаду підходи до регулювання житлових питань у містах (в 12 областях).

Проект МРГ-III фінансується Європейським Союзом і спів-фінансується та виконується Програмою розвитку ООН (ПРООН) за підтримки уряду України і в тісному партнерстві з місцевими органами влади та самоврядування. Загальний бюджет проекту складає 23,8 млн. євро: 23 млн. євро надаються Європейським Союзом та 800 тис. євро – ПРООН в Україні.

Цілі Проекту

1. Розвиток потенціалу місцевих громад та представників влади у впровадженні місцевого розвитку, орієнтованого на громаду, запровадженні місцевого планування за участі громад, наданні громадських послуг, відновленні базової соціальної та комунальної інфраструктури, а також розвитку малого фермерського та іншого бізнесу
2. Заохочування енергетичного планування та ефективного використання енергії, використання інноваційних технологій та проведення кампаній з підвищення обізнаності у сфері енергоефективності
3. Поширення кращих практик та знань щодо мобілізації громад та управління за участі громад через національний ресурсний центр та сприяння розвитку політики щодо місцевого самоврядування, поступу децентралізації та регіонального розвитку
4. Включення методології підходу до місцевого розвитку, орієнтованого на громаду, до навчальних планів та програм вищих навчальних закладів.

1.2 Методологія впровадження

Стратегічна мета Проекту полягає у розвитку потенціалу місцевих громад і органів влади щодо участі у процесі спільного прийняття рішень та використання цього потенціалу для співробітництва між широким колом зацікавлених сторін і реалізації багатогалузевих заходів із забезпеченням співпричетності до цього процесу на місцевому рівні. Цей процес здійснюється за принципом «знизу догори» і передбачає залучення до нього, по мірі розгортання проекту, зацікавлених сторін на місцях (мікрорівні), на середньому рівні (рівень районів і областей) й на макрорівні (національний рівень). Процес впровадження Проекту МРГ передбачає комплекс напрямів діяльності та заходів, який у кінцевому підсумку дасть результати, передбачені Проектом.

Проект налагоджує багаторівневе партнерство із залученням відібраних районів, сільських/міських рад та місцевих громад. Їх відбір проводиться шляхом відкритого **конкурсу** за критеріями рівня соціально-економічних труднощів, зокрема у таких сферах, як охорона здоров'я, водопостачання,

енергопостачання і стан навколишнього середовища. Через процес відбору Проект охоплює ті території та групи населення регіону/району, які потерпають найбільше.

Діяльність Проекту МРГ на місцевому рівні ведеться у рамках **партнерства** з зацікавленими сторонами. Вона базується на готовності та прихильності партнерів (громад, сільських і міських рад, районних органів влади, обласних органів влади, вищих навчальних закладів, об'єднань органів місцевого самоврядування, приватного сектора) до участі у витратах та спільного ухвалення рішень.

Проект використовує **інструмент соціальної мобілізації** для залучення зацікавлених сторін і створення середовища (структур підтримки) для спільного прийняття рішень і впровадження ініціатив. Організація громади (ОГ) формується за участі 80% або більш домогосподарств відібраної громади з метою відображення спільного бачення громадою своїх пріоритетів та їхньої реалізації; форум місцевого розвитку (ФМР) створюється на районному рівні для спільного прийняття рішень, мобілізації ресурсів та координації на місцях; обласна координаційна рада (ОКР) створюється на регіональному рівні для моніторингу діяльності Проекту в регіоні, вирішення питань, пов'язаних із місцевою політикою та процедурами, підтримки розробки програм і мобілізації ресурсів. На національному рівні створено Координаційну раду, яка забезпечує координацію діяльності та консультативну підтримку в національному масштабі.

Потенціал ОГ розбудовується таким чином, щоб вони могли приймати рішення спільно з місцевими органами влади, мобілізувати ресурси, впроваджувати місцеві пріоритети та забезпечувати сталість результату. Потенціал партнерів (сільських і міських рад, районів, областей тощо) зміцнюється у плані розвитку людських ресурсів для реалізації підходу на основі участі, поширюваного Проектом. В якості інструментів розвитку потенціалу використовуються тренінги, навчальні візити, діалоги та малі гранти (на проекти громад), відповідні інституційні механізми тощо.

1.3 Механізм управління

Управління Проектом здійснює Представництво ПРООН в Україні під загальним керівництвом Заступника Постійного представника і безпосереднім контролем з боку Старшого програмного менеджера. Проект впроваджується командою Проекту, центральний офіс якої знаходиться у Києві, а також 24-ма обласними підрозділами з впровадження: по одному в кожній області. Обласна влада надає підтримку обласним підрозділам з впровадження (ресурсним центрам громад) шляхом виділення приміщень та співробітників. В аналогічний спосіб кожний район-партнер делегував одного посадовця з метою координації та впровадження проектів, а також створив відповідний районний ресурсний центр громади (із помірним потенціалом). Разом вони забезпечують діяльність Проекту на місцевому рівні. ФМР і ОКР слугують спрямовуючим органом на місцевому та регіональному рівні, а Координаційна рада Проекту виступає спрямовуючим органом на національному рівні. Для отримання вчасного і якісного результату створюються відповідні «наглядові комітети з якості» (НКЯ) та «інформаційні системи управління» (ІСУ) з метою безпосереднього залучення партнерів до процесу моніторингу і оцінки діяльності Проекту. Потік інформації йде знизу догори та за участі громад. Різні види засобів масової інформації заохочуються до підвищення рівня поінформованості громадськості про діяльність Проекту з метою забезпечення прозорості.

1.4 Географія Проекту

Проект МРГ-III працює в усіх областях України та охоплює всього 201 район (у середньому 8 районів на область) та 25 міст.

Партнерами Проекту МРГ є організації громад, місцеві та обласні органи влади, відповідні міністерства, комітети Парламенту, національні асоціації місцевих рад та ВНЗ України.

Глава 2: ПІДТРИМКА ІНФРАСТРУКТУРНИХ ОБ'ЄКТІВ

Протягом третьої фази Проект МРГ зміцнюватиме спроможність обласних та місцевих органів влади до запровадження врядування на основі участі, а також сприятиме поширенню підходу, орієнтованого на громаду, в усій країні. Діяльність МРГ-III буде спрямована на відновлення базової соціальної та комунальної інфраструктури та поліпшення надання основних послуг на місцевому рівні у таких пріоритетних сферах, як енергоефективність, охорона здоров'я, охорона довкілля. МРГ-III підтримує методологію сталого місцевого розвитку, орієнтованого на громаду, яка була запроваджена протягом першої та другої фази Проекту. Він заснований на досвіді МРГ-I та МРГ-II та інших успішних проектів у цій галузі, реалізованих в інших частинах України. Докладна інформація представлена нижче та на веб-сайті www.cba.org.ua.

Діяльність, проведена в 2015 році

Діяльність 1: Налагодження партнерства на місцевому рівні

2.1 Налагодження партнерства

Заплановано охопити: 24 області, 200 районів і 1 000 сільських рад

Охоплено: 24 області, 201 район і 800 сільських рад

Таблиця – I: Налагодження партнерства

№	Діяльність	Одиниця виміру	2014	2015	Всього
1	Підписано угод про партнерство з регіонами	к-сть	24	-	24
2	Партнерство на районному рівні				
a	Відібрано районів	к-сть	201	-	201
b	Проведено семінарів у районах		186	15	201
c	Підписано угод про партнерство з районними органами влади	к-сть	186	15	201
3	Партнерство на рівні місцевих рад				
a	Відібрано сільських рад	к-сть	631	169	800
b	Проведено семінарів із радами	к-сть	195	605	800

Діяльність 2: Розвиток структур підтримки

2.2 Розвиток структур підтримки

Заплановано охопити: 1 000 ОГ, 200 ФМР, 200 РЦГ та 24 ОКР

Охоплено: 819 ОГ, 201 ФМР, 201 РЦГ та 24 ОКР

Створення структур підтримки є одним з важливих елементів методології підходу до розвитку, орієнтованого на громаду. Відповідні структури підтримки розроблені для спільного прийняття рішень та моніторингу на всіх рівнях реалізації Проекту. Основні структури підтримки – це організація громади (ОГ) на місцевому рівні, форум місцевого розвитку (ФМР) та ресурсний центр громади на районному рівні, обласна координаційна рада (ОКР) та ресурсний центр громади на обласному рівні.

2.2.1 Розвиток організацій громад

Організація громади (ОГ) – це основний компонент підходу, орієнтованого на громаду. Вона дозволяє членам громади розкрити свій потенціал шляхом реалізації колективних дій. Крім того, ОГ допомагає розширити участь громадян у врядуванні на місцевому рівні.

Для розвитку ОГ Проект спочатку проводить відкритий конкурс для відбору громад. Основними критеріями конкурсу є важкість становища громади та її готовність поліпшувати власне становище.

Після цього проводиться підвищення чутливості членів громади та їх заохочення до самоорганізації. Члени громад створюють ОГ для забезпечення успішної реалізації ініціатив громад.

Протягом 2015 року було створено 801 організацій громад. У них вступила 133 521 особа з 266 762 цільових домогосподарств. Показник участі домогосподарств становить 81,9%, а частка жінок складає 57,6% (див. Таблицю II). Всього з початку Проекту створено 819 ОГ, до яких доєдналося 135 895 осіб з 272 963 цільових домогосподарств.

Таблиця – II: Створення організацій громад

№	Діяльність	Одиниця виміру	2014	2015	Всього
1	Відібрані громади	к-сть	96	721	817
2	К-сть створених/перенесених ОГ	к-сть	18	801	819
3	Участь домогосподарств	к-сть			
	Цільові домогосподарства	к-сть	8 015	325 232	333 247
	Залучені домогосподарства	к-сть	6 201	266 762	272 963
4	Членство в ОГ	к-сть	2 374	133 521	135 895
	Чоловіки	%	38	42,5	42,4
	Жінки	%	62	57,5	57,6

ОГ мають зареєструватися у певній правовій формі, що дозволить їм законно отримувати ресурси та реалізовувати ініціативи з місцевого розвитку. У цьому зв'язку близько 96,7% ОГ віддали перевагу такій формі, як громадська організація, деякі ОГ були зареєстровані у формі органу самоорганізації населення (див. Таблицю III).

Таблиця – III: Правові форми ОГ

Правова форма	Одиниця виміру	2014	2015	Всього	%
ОСББ	к-сть	-	0	0	0,0
Громадська організація	к-сть	-	650	650	96,7
ОСН	к-сть	-	21	21	3,1
Кооператив	к-сть	-	1	1	0,2
Інше	к-сть	-	0	0	0
Всього		0	672	672	100,0

2.2.2 Створення форумів місцевого розвитку

Форум місцевого розвитку (ФМР) створюється на районному рівні та має забезпечувати діалог, координацію, планування і прийняття рішень на місцевому рівні між обласними й районними органами влади та громадами задля сприяння місцевому розвитку за участі громад. Зазвичай ФМР складається з голів РДА і РР, голів сільських/міських рад, керівників відповідних підрозділів РДА/РР, представників (координаторів) обласних органів влади та керівників ОГ, створених у рамках Проекту.

Завданням Проекту МРГ-III є створити 200 форумів місцевого розвитку. ФМР періодично проводять засідання для обговорення таких питань, як схвалення планів громади, мобілізація ресурсів для реалізації пріоритетів громади, забезпечення координації та розв'язання організаційних проблем, з якими стикаються ОГ. Протягом 2015 року було створено/перенесено 126 ФМР та проведено 417 засідань ФМР в різних областях. Усього з початку Проекту було створено/перенесено 201 ФМР та проведено 417 засідань форумів.

Таблиця – IV: Створення ФМР та їхні засідання

	2014	2015	Всього
Створення ФМР	75	126	201
Проведення засідань ФМР	-	417	417

* Деталі із розподілом за областями див. у Додатках II (А), II (В)

2.2.3 Обласні координаційні ради

Обласна координаційна рада (ОКР) створюється на регіональному рівні з метою координації і сприяння фінансуванню мікропроектів. Вона слугує для розповсюдження інформації про Проект серед посадовців, моніторингу діяльності Проекту в області та надання консультацій зі стратегічних питань реалізації мікропроектів. ОКР очолює заступник Голови обласної державної адміністрації або заступник Голови обласної ради, до її складу також входять голови районних адміністрацій та рад, керівники відповідних підрозділів ОДА та ОР, голови відібраних сільських та міських рад, ОГ, НУО та представники приватного сектору.

Протягом третьої фази Проекту було відновлено роботу всіх 24 ОКР. Під час 2015 року проведено 23 засідання ОКР (див. Таблицю V). Загалом з початку Проекту відбулося 27 засідань ОКР для огляду впровадження Проекту у регіонах та ухвалення різноманітних рішень, наприклад, щодо пришвидшення темпів реалізації Проекту, відтворення методології МРГ, участі в компонентах з ЕЕ чи з економічного розвитку сільських територій, розробки й ухвалення відповідних соціальних/економічних програм тощо.

Таблиця – V: Перенесення ОКР та їхні засідання (Завдання – 24 ОКР)

	2014	2015	Всього
Перенесено ОКР	4	20	24
Проведено засідань	-	23	27

* Деталі із розподілом за областями див. у Додатках II (A), II (B)

2.2.4 Ресурсні центри громад

Для підтримки функціонування ФМР та ОКР партнерські органи районної та обласної влади створюють ресурсні центри громад. Для цього вони надають приміщення і призначають координатора. За необхідності Проект МРГ забезпечує логістику та проводить навчання координаторів. Ресурсні центри також мають важливе значення в тому плані, що вони підтримують громади поза межами МРГ у впровадженні їхніх ініціатив і заходів у сфері місцевого розвитку відповідно до методології МРГ – це є цінним внеском з точки зору розповсюдження методології.

У рамках Проекту створено ресурсні центри громад у 24 областях та 201 районі. В областях управління РЦГ здійснюється спеціалістами з розвитку громад (персоналом Проекту МРГ) за підтримки персоналу, призначеного обласними органами влади. У районах управління ресурсними центрами здійснюють посадовці, призначені районними органами влади. Також ресурсні центри отримують від них приміщення, обладнання та логістичну підтримку, необхідну для їхньої ефективної діяльності. Очікується, що ресурсні центри, створені під час другої фази Проекту МРГ, будуть використовуватися в рамках МРГ-III після проведення відповідних змін та надання необхідної технічної підтримки.

Таблиця VI – Створення ресурсних центрів

	Рівень ресурсного центру	Завдання	2014	2015	Всього
1	Обласний ресурсний центр громад	24	24	0	24
2	Районний ресурсний центр громад	200	124	77	201

У вересні 2015 року було завершено конкурс серед районних РЦГ-партнерів Проекту. На конкурс надійшло більше 100 заявок. У ньому могли брати участь лише ті ресурсні центри, які не отримували підтримку від Проекту раніше.

Відбірковий комітет конкурсу складався з представників місцевих органів влади та Проекту. Ресурсні центри оцінювалися за 20 критеріями, у тому числі за результатами діяльності протягом останнього року, наявності приміщення та персоналу, активності та ефективності центрів. У результаті було відібрано 63 центри з 24 областей (тобто, приблизно по 2-3 центри з області). Проект придбав для цих центрів офісне обладнання на суму 22 тис. грн. (990 дол.).

Діяльність 3: Розвиток потенціалу місцевих зацікавлених сторін (членів громад, державних службовців та виборних посадовців) з питань місцевого розвитку, орієнтованого на громаду

2.3 Розвиток потенціалу

Для того, щоб дати можливість місцевим громадам, місцевим органам влади та іншим партнерам прийняти та ввести у практику підхід, який пропагує Проект, необхідно здійснювати кроки, спрямовані на розвиток їхнього потенціалу. Такі заходи охоплюють навчання (тренінги) та навчальні поїздки.

Протягом 2015 року було проведено 630 заходів із розвитку потенціалу. Усього в них взяли участь 1 660 чоловіків та 2 327 жінок. Під час тренінгів учасники засвоїли необхідні знання щодо сталого місцевого розвитку, орієнтованого на громаду, стратегічного планування, децентралізації, планування на основі участі громад, інноваційних технологій енергозбереження, підготовки та реалізації мікропроектів і сталого надання послуг (див. Таблицю VII).

Таблиця – VII: Організовані тренінги

	2014	2015	Всього
Кількість тренінгів	-	630	630
Учасники	-	3 987	3 987
Чоловіки	-	1 660	1 660
Жінки	-	2 327	2 327

Діяльність 4: Реалізація мікропроектів громад

2.4 Реалізація мікропроектів

Заплановано: 800 мікропроектів сільських громад

Досягнуто: 543 мікропроекти

Впровадження мікропроектів – це інструмент, що дозволяє розвивати здатність місцевих органів влади та місцевих громад спільно планувати та втілювати ініціативи щодо місцевого розвитку, які б сприяли сталому поліпшенню умов життя в сільській місцевості. Процес реалізації мікропроектів також сприяє вдосконаленню урядування та допомагає розв'язати найбільш актуальні глобальні та національні проблеми. Проект МРГ підтримує реалізацію місцевих пріоритетів, що визначаються як «мікропроекти громад», шляхом надання малих грантів на основі критеріїв рівності, потенціалу, сталості та розподілу внесків.

Як описано нижче, процес реалізації мікропроектів складається з чотирьох кроків: планування, ухвалення мікропроектної пропозиції, впровадження та забезпечення сталості.

2.4.1 Планування, визначення пріоритетів та включення мікропроектів до планів діяльності

Члени ОГ шляхом процесу спільного планування за участі громади визначають найбільш актуальні проблеми села, які вони хотіли би розв'язати, та встановлюють їх пріоритетність на основі таких критеріїв, як *ступінь потреби*, *спроможність* (мікропроект достатньо простий для виконання, враховуючи існуючий потенціал членів ОГ), *наявність ресурсів* (готовність донорів, членів громади та місцевої влади підтримати цей пріоритет) та *сталість* (громада-вигодонабувач повинна бути здатною забезпечити сталість об'єкту/послуг, створених за підтримки Проекту). На основі цих даних розробляється план розвитку громади (ПРГ), який має формат концепції пропозиції. Після його ухвалення сільською/міською радою він подається до ФМР на розгляд і затвердження. На засіданні ФМР обговорюються ПРГ різних громад і затверджуються найбільш обґрунтовані плани разом із рекомендаціями щодо розподілу районного бюджету. ПРГ часто розробляється, виходячи з потреб більшості членів громади. Як правило, вони відображають місцеві пріоритети щодо поліпшення базових послуг та/або соціальної, економічної інфраструктури чи охорони довкілля.

Таблиця – VIII: Плани розвитку громад

№	Деталі	Одиниця виміру	2014	2015	Всього
1	Підготовлені/перенесені ПРГ	к-сть	-	543	543
2	ПРГ, затверджені СР/МР	к-сть	-	543	543
3	ПРГ, затверджені ФМР	к-сть	-	543	543

Протягом 2015 року 543 ОГ розробили свої плани, і всі вони були затверджені місцевими радами та ФМР.

2.4.2 Підтримка мікропроектів

Підтримка інфраструктурних об'єктів

Підтримка інфраструктурних об'єктів передбачає три типи мікропроектів в залежності від форми розподілу внесків: мікропроекти основного типу, мікропроекти з відтворення методології та з енергоефективності. У мікропроектах **основного типу** внесок організації громади становить 5% від загального бюджету, внесок з місцевого, районного чи обласного бюджету – 20% та від Проекту МРГ – 75%. У мікропроектах з **відтворення методології** 5% загальної суми надається ОГ, 30% – з бюджету та 65% – від Проекту МРГ. Фінансування мікропроектів з **енергоефективності** розподіляється так: 5% від ОГ, 20% – з місцевого бюджету та 75% – з Проекту МРГ.

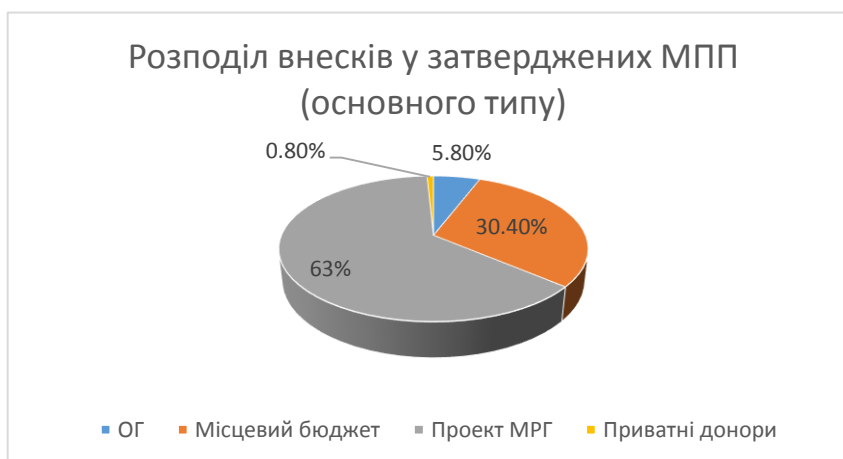
2.4.3 Затвердження мікропроектних пропозицій

Після затвердження плану на засіданні ФМР організація громади готує мікропроектну пропозицію та подає її на розгляд та затвердження до головного офісу Проекту МРГ. Типова пропозиція містить пакет таких документів, як технічна документація, кошторис з запропонованим розподілом внесків, лист-зобов'язання зацікавлених сторін, протоколи рішень, ухвалених у різний час, статут ОГ, довідка про відкриття банківського рахунку, мікропроектна пропозиція, результат оцінки на основі участі та/або рівень готовності, механізм забезпечення сталості тощо. Протягом підготовки технічної документації та мікропроектної пропозиції керівники ОГ проходять детальне навчання на власному досвіді.

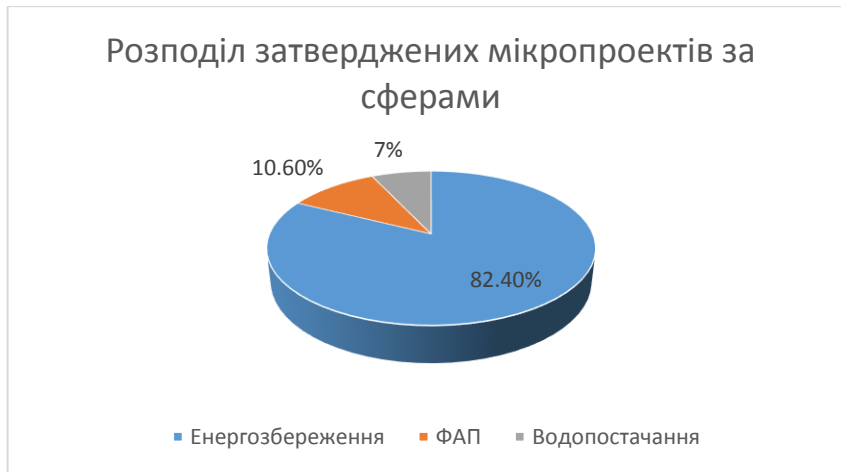
Головний офіс МРГ оцінює пропозиції, подані ОГ через ОПВ, та схвалює їх, якщо вони задовільні. Мікропроекти, які відповідають формальним критеріям, надаються ПРООН для затвердження. ОГ, які отримували підтримку протягом першої або другої фази Проекту та хочуть отримати грант від МРГ-III, мають довести наявність механізму підтримки результатів вже реалізованих мікропроектів. Крім того, вони мають бути готовими приймати візити інших громад Проекту для вивчення їх досвіду.

Мікропроекти основного типу:

У 2015 році було реалізовано 414 мікропроектів основного типу. Їх загальна вартість складала 140,7 млн. грн., 5,8% з яких було надано ОГ, 30,4% – з місцевих бюджетів, 63% – Проектом МРГ та 0,8% – приватними спонсорами. Такий розподіл свідчить, що внесок ОГ, місцевих органів влади та приватних донорів є вищим, ніж очікувалося, що означає готовність місцевих зацікавлених сторін до колективних дій. 341 з цих мікропроектів був присвячений енергозбереженню, 44 – охороні здоров'я і 29 – водопостачанню. Основними вигодонабувачами були школи та дитячі садочки, за ними йдуть спільні території громад та заклади охорони здоров'я. Очікується, що пряму та опосередковану користь від цих мікропроектів отримають 1 803 357 чоловіків, жінок та дітей.

Розподіл затверджених мікропроектів за сферами свідчить, що для місцевих зацікавлених сторін пріоритетом є енергозбереження, наступні за значимістю пріоритети: охорона здоров'я, водопостачання та санітарія.

Розподіл за основними вигодонабувачами мікропроектів виглядає так:

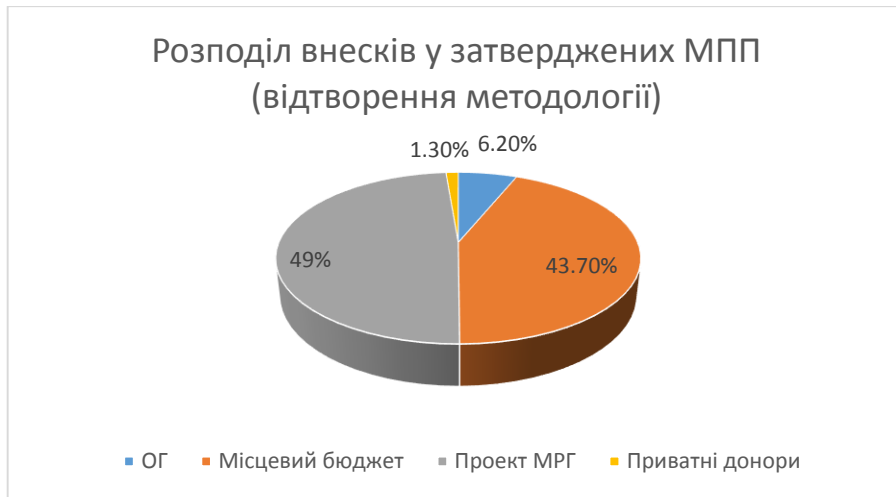

Мікропроекти з відтворення методології:

Проект МРГ-III має на меті включення практик розвитку, орієнтованого на громаду, до роботи місцевих органів влади. З огляду на це, Проект зосереджується на підтримці заходів з відтворення методології, що передбачають посилену роль органів влади у процесах мобілізації громад та зменшення частки МРГ у загальній вартості мікропроектів громад. Крім того, районним та обласним органам влади, зацікавленим у застосуванні методології Проекту в інших районах/областях, також надається відповідна технічна підтримка.

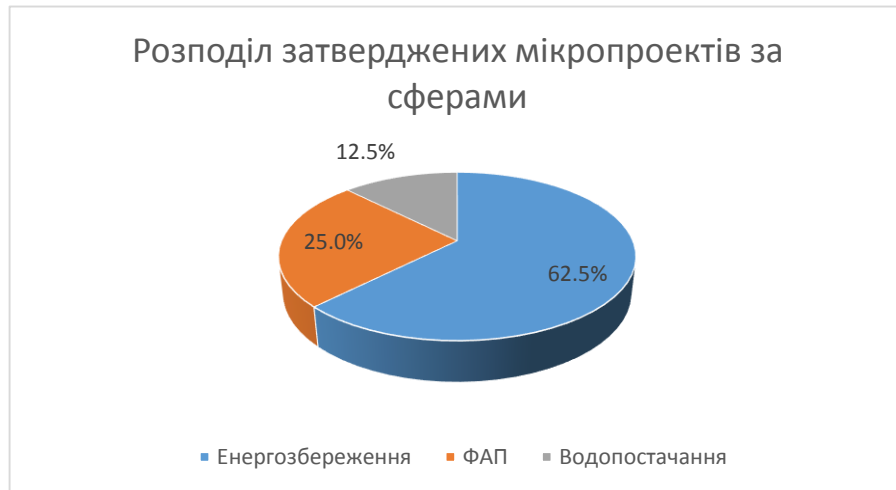
Надання підтримки ОГ для відтворення методології передбачає декілька кроків, а саме: підготовку плану розвитку громади, затвердження плану шляхом ФМР, підготовку технічної документації та мікропроектної пропозиції, оцінку та затвердження пропозиції Проектом МРГ, підписання грантової угоди, виконання мікропроекту, нагляд за якістю, введення в експлуатацію, передачу об'єкту та забезпечення сталості результату.

У 2015 році було підтримано 16 мікропроектів з відтворення методології (див. Таблицю XIII). Їх загальна вартість складала 3,5 млн. грн. (156 910 дол.), 6,2% з яких було надано ОГ, 43,7% – з місцевих бюджетів, 48,8% – Проектом МРГ та 1,3% – приватними спонсорами. 10 мікропроектів були присвячені енергозбереженню, 4 – охороні здоров'я і 2 – водопостачанню.

Очікується, що пряму та опосередковану користь від цих мікропроектів отримають 15 765 чоловіків, жінок та дітей.

Розподіл затверджених мікропроектів за сферами свідчить, що для місцевих зацікавлених сторін пріоритетом є енергозбереження, наступні за значимістю пріоритети: охорона здоров'я та водопостачання.

Розподіл за основними вигодонабувачами мікропроектів виглядає так:

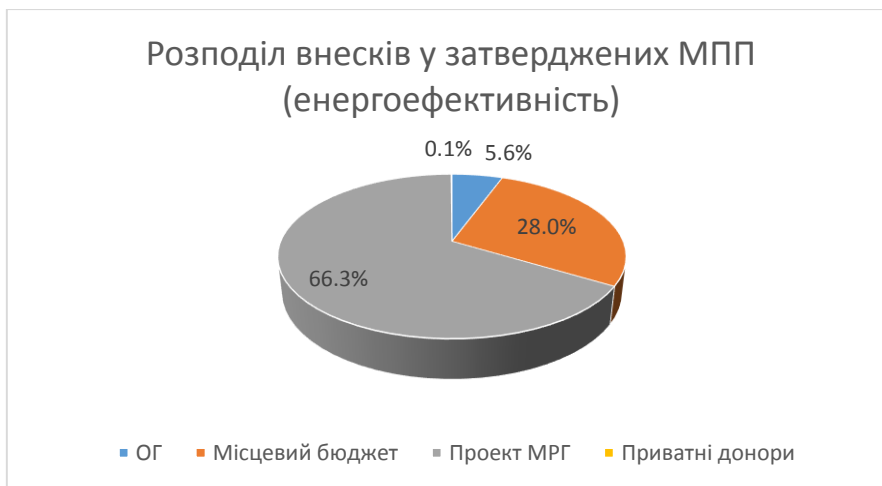
Мікропроекти з енергоефективності:

Загальна мета компоненту МРГ-III з енергоефективності (ЕЕ) полягає у розвитку місцевого потенціалу шляхом надання громадянам і місцевій владі можливості дізнатися про технології забезпечення енергоефективності та спільно використовувати їх для сталого вирішення своїх енергетичних проблем.

Ця мета досягається шляхом: 1) підтримки 300 пілотних мікропроектів з енергоефективності на основі запровадження інноваційних технологій та використання відновлювальних джерел енергії для скорочення енерговитрат та диверсифікації джерел енергії, 2) проведення інформаційно-просвітницької кампанії з питань енергоефективності та можливостей економії енергії, яка має охопити 10 000 осіб на рівні громад.

Під час реалізації Проекту МРГ-III всі обласні органи влади отримали запрошення взяти участь у конкурсі в рамках компоненту з енергоефективності. Конкурс було проведено на основі таких критеріїв, як рівень диверсифікації джерел відновлюваної енергії; рівень викидів CO₂ на душу населення; рівень готовності обласних органів влади просувати та підтримувати енергоефективність у сільських районах (у т.ч. за допомогою відновлюваних джерел енергії); рівень виконання подібних планів у минулому; рівень технічного потенціалу (досвіду) обласного органу влади, який би дозволив втілювати у життя проекти з енергоефективності; дані проведеного аналізу місцевих/відновлюваних джерел енергії, що підходять для сільських районів; наявність переліку об'єктів, що перебувають на балансі органу влади, із відповідною технічною та експлуатаційною документацією; а також успішність області у впровадженні методології МРГ.

Протягом звітнього періоду підтримано 113 мікропроектів з енергоефективності. Їх загальна вартість склала 41,8 млн. грн. (1,9 млн. дол.), 5,6% з яких було надано ОГ, 28% – із місцевих бюджетів, 66,3% – Проектом МРГ та 0,1% – приватними спонсорами. Основними вигодонабувачами були спільні території громад та школи і дитячі садочки. Очікується, що пряму та опосередковану користь від цих мікропроектів отримають 112 535 чоловіків, жінок та дітей.

Якщо говорити про установи, що стали основними вигодонабувачами Проекту, то розподіл мікропроектів виглядає так:

Мобільні лабораторії

У квітні 2015 року Проект МРГ придбав мобільну лабораторію для енергетичного аудиту та представив її у Львівській області. Це обладнання дозволяє економити кошти на проведенні енергетичного аудиту об'єктів соціальної інфраструктури та впроваджувати енергетичну стратегію у Львівській області.

Енергетичний аудит – один із необхідних інструментів, що допомагають визначити способи підвищення енергоефективності об'єктів соціальної інфраструктури. Такий вид енергетичних перевірок дозволяє скоротити енерговитрати на 10-30%. Для забезпечення правильного використання обладнання експерти з енергетичного аудиту провели практичний тренінг для

тих, хто вже цього року прослухав відповідний теоретичний курс у Національному університеті «Львівська політехніка».

Експерти представили обладнання для мобільної лабораторії представникам ЗМІ з трьох областей (Львівської, Івано-Франківської та Закарпатської) протягом перших медіа-днів Проекту, присвячених сталому розвитку та енергоефективності (Львів, 27-28 квітня).

Розвиток потенціалу

Для формування у членів ОГ та представників місцевих/обласних органів влади навичок/знань, необхідних для розуміння та реалізації заходів з енергоефективності, Проект МРГ організував тренінги та візити для обміну досвідом. Зокрема, ці заходи зосереджувалися на концепції енергоефективності, технологіях підвищення енергоефективності, відновлюваних джерелах енергії, плануванні у сфері енергетики, методології МРГ із реалізації мікропроектів з ЕЕ тощо. Протягом 2015 року у 24 областях було проведено 48 тренінгів. Крім того, було організовано 5 міжрегіональних тренінгів для представників 15 областей (за «кластерним методом»).

Підвищення громадської обізнаності з питань енергоефективності

Заплановано охопити: 10 000 осіб

Охоплено: 6 500 осіб

Протягом 2015 року було проведено низку інформаційних заходів для підвищення громадської обізнаності з питань енергоефективності. Під час них громади-партнери МРГ, місцеві ради, обласні та районні органи влади отримали інформацію про необхідність та методи підвищення енергоефективності. Загалом з початку третьої фази Проекту інформаційною кампанією про енергоефективність та варіанти скорочення енерговитрат вже було охоплено 6 500 членів ОГ.

14-16 жовтня 2015 року Проект МРГ організував кластерний тренінг в Івано-Франківській області для аналізу результатів спеціального пілотування з питань енергоефективності, що було проведене під час другої фази Проекту. У заходи взяли участь координатори Проекту з Волинської, Закарпатської, Львівської, Чернівецької, Тернопільської та Івано-Франківської області, а також голови ОГ, представники органів влади, НУО, приватного бізнесу, науковці та технічні експерти. Вони дізналися про результати мікропроектів громад з використання сонячної енергії.

Основна мета цього навчального візиту полягала в підвищенні обізнаності представників семи областей із успішними практиками запровадження альтернативної енергетики (зокрема, сонячної), обговорення результатів, проблем та шляхів їх вирішення, а також перспектив їх поліпшення та майбутнього використання.

Протягом семінару кожна область представила результати мікропроектів, реалізованих їхніми громадами. Учасники також відвідали три об'єкти у селах Тюдів, Явори та Рожнів Косівського району Івано-Франківської області та обговорили різні аспекти

використання інноваційних технологій у сфері енергетики, наприклад, відновлюваних джерел енергії та оптимізації системи опалення соціальних об'єктів.

Приклад успішного впровадження 1: Громада села натхненна успіхом свого першого проекту з енергозбереження у місцевій школі

Коли громада села Раштівці Гусятинського району Тернопільської області подала Проекту МРГ свою мікропроектну пропозицію у галузі енергоефективності, вона майже не сподівалася на успіх. Хороша новина стала великою несподіванкою для селян. Щоб скористатися цією можливістю, місцеві ентузіасти заснували у селі громадську організацію та у березні 2015 року розпочали кампанію зі збору коштів для модернізації місцевої школи.

У Раштівцях є 230 домогосподарств. На початку були сумніви, чи збереться достатньо людей, які захочуть підтримати проект, як передбачено схемою співфінансування Проекту МРГ. Втім, багато селян відгукнулися на цю ініціативу позитивно, і потрібна сума була

швидко зібрана. Зрештою громада збрала 11,5% від необхідної суми (25 тис. грн., або 1 126 дол. США) – а не 5%, як вимагається МРГ. Така активна підтримка лише зміцнила впевненість у здійсненності проекту. Коли вони звернулися до місцевих органів влади за підтримкою, їх сподівання знову були виправдані. Органи влади підтримували цю ініціативу протягом всього процесу та забезпечили достатнє співфінансування зі свого боку. Громада ставала все більше впевненою, що у них все вийде.

Невдовзі розпочалася повноцінна реалізація проекту. Громада провела тендер та визначила найкращу пропозицію за співвідношенням ціни та якості від місцевого підрядника. Протягом 4 днів у школі було замінено 66 вікон, а батьки та технічний персонал взяли на себе герметизацію віконних відкосів. Ольга Мудрик, бабуся з села Раштівці, була так здивована спільною роботою, що не втрималася від коментаря: «Я й не знала, що в нашому селі так багато штукатурів». За три тижні на вікнах вже висіли фіранки, і класні кімнати були готові до початку нового навчального року. Повернувшись до школи у вересні, діти були дуже втішені, що у їхніх класах тепер тепло. Батьки були задоволені тим, що в холодну пору року дітям не доведеться сидіти на уроках у верхньому одязі і що

вони не будуть регулярно пропускати заняття через застуду.

Загальна вартість проекту склала 271 750 грн. (12 241 дол. США). Проект МРГ надав 211 750 грн. (9 539 дол.), сільська рада – 35 тис. грн. (1 577 дол.), а громада збрала 25 тис. грн. (1 126 дол.).

«Спільна успішна робота об'єднує людей, зміцнює віру у власні сили. Найважливіше, що це дало нам нові ідеї та готовність продовжувати те, що ми розпочали. Протягом декількох місяців виконання проекту громада об'єдналася і працювала на результат. Я переконана, що цей проект увійде в історію нашого села як наша перша успішна справа. Перша, але точно не остання», – сказала член громадської організації Ірина Богута після завершення ремонту школи.

Натхненні цим досягненням, жителі села вирішили не зупинятися на досягнутому і почали шукати спонсора для заміни старих вхідних дверей до школи. Їм вдалося знайти місцевого спонсора, готового допомогти. Один успішний проект – ось все що треба, щоб мотивувати місцеву громаду активно діяти і брати ініціативу у власні руки.

Приклад успішного впровадження 2: Сільська школа, розташована у замку, відновлює колишню велич завдяки проекту з енергозбереження, підтриманому МРГ

Школа у селі Митки Барського району Вінницької області є незвичайною з усіх точок зору. Це й не дивно, бо вона розташована у приміщенні колишнього замку, зведеного наприкінці XIX століття адміралом флоту Миколою Чихачовим для своєї доньки. У радянські часи будівля стояла пустою та поступово занепадала, поки у 1950-х рр. її не вирішили перетворити на школу. Спальні, вітальні і навіть театральний зал стали класними кімнатами. Втім, стан будівлі залишався далеким від ідеального і з часом лише погіршувався.

Місцевий розвиток, орієнтований на громаду: третя фаза

Місцева громада розуміла, що потрібно терміново провести ремонт. Але ця красива і нестандартна будівля потребувала нестандартних інженерних рішень. Складність викликала навіть заміна вікон. За допомогою Проекту МРГ у громади з'явилася можливість провести такий нестандартний ремонт та поліпшити умови навчання своїх дітей.

Коли проект розпочався, громада села, що складається з 426 домогосподарств, заснувала ОГ «Замок надії». Вона об'єднує батьків школярів, вчителів та інших селян, які активно підтримують цю ініціативу. Завдяки мікропроекту було замінено всі вікна та двері в школі. Алла Кучерук, голова ОГ, розповідає, що селяни працювали пліч-о-пліч із будівельниками: «Не було жодної людини, яка б не допомогла. Вчителі, батьки і діти – усі зробили свій внесок

у ремонт. Над ним працювало все село. Завдяки проекту і згуртованості громади тепер ми маємо не лише теплу школу з абсолютно новими вікнами та дверима – ми також повірили в свої сили і переконалися, що наші мрії можуть стати реальністю».

Загальна вартість ремонту склала 364 628 грн. (16 424 дол. США). Проект МРГ надав 206 500 грн. (9 302 дол.), місцева адміністрація – 139 870 грн. (6 300 дол.), а громада збрала 18 258 грн. (822 дол.).

Нині тут навчається 107 дітей, і всі вони люблять свою школу. 10-річна Катя пишається школою, яка має таку довгу історію: «Я в захваті від нашої школи і від того, що я тут навчаюся. Коли я розповідаю, що навчаюся у замку, люди завжди дивуються, що у Митках є така красива і незвичайна школа».

Глава 3: ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Компонент з ЕРСТ має на меті здійснити апробацію підходу до створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, орієнтованого на громаду, та створення можливостей зайнятості та підвищення доходів для жителів сільських територій. Апробація підходу протягом МРГ-II дала обнадійливі результати та засвідчила, що існує потреба створювати більше кооперативів за методологію МРГ. Більше інформації надано нижче та доступно на веб-сайті: www.cba.org.ua.

Діяльність 5: Розвиток фермерського та нефермерського малого та мікро-бізнесу

Протягом третьої фази МРГ компонент з економічного розвитку сільських територій продовжить підтримку заходів у цій сфері. Пілотні райони МРГ-II буде розширено, а роль/функції місцевих органів влади буде визначено у перспективі довгострокової співпраці та підтримки з боку національних програм у сфері розвитку кооперативів. Підтримка кооперативів, організованих громадами, та інших видів об'єднань малого фермерського бізнесу сприятиме створенню робочих місць та можливостей отримання доходу, що дозволить поліпшити якість життя та самостійність жителів у сільській місцевості. Сільським громадам, що вирішать створити кооперативи для підтримки своєї господарської діяльності, буде надано підтримку у формі навчання, консультацій та малих грантів.

3.1 Відбір районів

Заплановано охопити: 12 областей

Охоплено: 12 областей

За компонентом з економічного розвитку сільських територій (ЕРСТ) Проект МРГ-III передбачає надання підтримки неприбутковим багатопрофільним сільськогосподарським обслуговуючим кооперативам (СОК) для створення робочих місць та можливостей отримання доходу у сільській місцевості. Це буде досягнуто шляхом допомоги домогосподарствам з низьким рівнем доходів для організації ними кооперативів та створення додаткової вартості місцевої продукції за допомогою ефективного виробництва, пакування і спільного маркетингу.

Досвід МРГ-II у цьому компоненту у 8 вибраних районах було розширено на половину областей України для демонстрації ефективності кооперативів, створених за методологією МРГ, та їх впливу на поліпшення зайнятості та скорочення бідності в сільських районах України. Крім того, протягом МРГ-III на кожному рівні буде проведено кампанію з підвищення громадської обізнаності. Ця кампанія спрямована на зростання зацікавлення до створення кооперативів громад. Вона включає в себе роботу на обласному та районному рівні, розповсюдження буклетів, роботу з місцевими ЗМІ та використання можливостей партнерів. Протягом кампанії буде представлено результати МРГ-II у 8 пілотних областях, інформацію про можливу підтримку, яку може надати МРГ-III, та про потенціал впливу співпраці і створення кооперативів на підвищення доходів і рівня зайнятості в сільській місцевості.

Станом на кінець 2015 року для партнерства з Проектом у рамках компоненту ЕРСТ на конкурсних засадах було відібрано 12 областей, 26 районів та 47 сільських рад. Відбір проведено за допомогою таких критеріїв, як рівень сільськогосподарської активності, рівень безробіття і бідності у сільській місцевості, рівень доступності кооперативів, готовність місцевих органів влади надати фінансову підтримку та сприяти діяльності кооперативів та результати впровадження методології МРГ під час

реалізації мікропроектів основного типу, мікропроектів з відтворення методології, ЕЕ та ЕРСТ у рамках МРГ-I та МРГ-II.

3.2 Створення кооперативів

Заплановано створити: 36 кооперативів

Створено: 47 кооперативів

Цільові домогосподарства будуть заохочуватися до створення неприбуткових багатопрофільних сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів відповідно до чинного законодавства. Проект надасть підтримку членам СОК для підготовки належних статутів та внутрішніх процедур, створення органів управління та виконавчих органів і сприяння процесу реєстрації СОК.

Якщо відібрана громада вже має СОК і цільові домогосподарства хочуть продовжити його роботу, буде застосовано процес перенесення для проведення необхідних змін, щоб СОК міг працювати у відповідності до підходу МРГ.

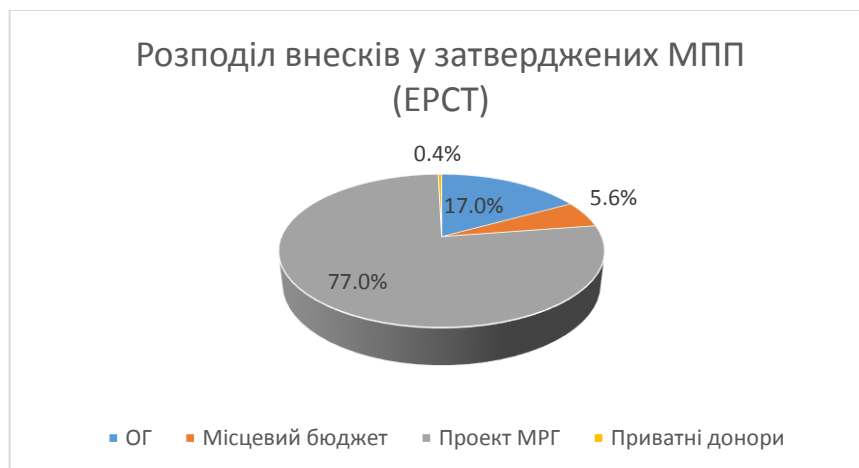
Станом на кінець року було офіційно зареєстровано 47 кооперативів.

3.3 Реалізація мікропроектів

Кожна господарська діяльність в рамках компоненту ЕРСТ реалізується функціональною групою кооперативу, що складається з її членів, що мають відповідні навички і компетенцію. Проект надав керівництво та проводить навчання для таких функціональних груп, у результаті чого вони розробили необхідні бізнес-плани та технічну документацію. СОК подали на розгляд Проекту свої мікропроектні пропозиції та підтвердження наявності у них необхідних ресурсів. МРГ-III надає гранти шляхом переказу коштів безпосередньо на рахунки СОК, а підтримка від місцевих органів влади може відбуватися у формі паралельного або прямого фінансування (у залежності від ситуації).

СОК реалізують свої мікропроекти із дотриманням фінансових процедур ПРООН. Вони мають відбирати постачальників/підрядників шляхом відкритого конкурсу та забезпечувати виконання робіт за контрактними зобов'язаннями. Для моніторингу цього процесу буде створено комітет з контролю якості. СОК також мають належним чином забезпечити представлення інформації про донорів (наочності). На початку реалізації мікропроектів СОК мають вжити тимчасових заходів із забезпечення наочності, а за результатами їх впровадження має бути забезпечено постійну наочність.

У 2015 році Проект МРГ-III затвердив 25 МПП. Їх загальна вартість склала 16,2 млн. грн. (729 729 дол.), 17% з яких було надано ОГ, 5,6% – з місцевих бюджетів, 77% – Проектом МРГ та 0,4% – приватними спонсорами (див. *Графік II*). Такий розподіл свідчить, що внесок ОГ і місцевих органів влади є вищим, ніж очікувалося, що означає готовність місцевих зацікавлених сторін до спільних дій. Очікується, що пряму та опосередковану користь від цих мікропроектів отримають 9 636 чоловіків, жінок та дітей.

3.4 Розвиток потенціалу

МРГ-III надає СОК логістичну підтримку і допомагає створювати та координувати роботу інформаційних центрів, завдяки яким члени СОК можуть отримувати останню інформацію про технології виробництва, обробки та маркетингу. Проект сприяє співпраці СОК з сільськими радами, районними органами влади та приватними компаніями (наприклад, молокозаводами, компаніями з обробки фруктів та овочів). Така співпраця дозволила СОК зміцнити свою спроможність для мобілізації організаційної, фінансової та технічної підтримки в майбутньому.

Протягом 2015 року було проведено 15 тренінгів, участь в яких взяли 397 осіб з 12 областей, у тому числі обласні координатори МРГ, майбутні члени СОК та представники місцевих органів влади. Тренінги стосувалися різних питань

управління СОК, зокрема, бізнес-планування, фінансових аспектів, бухгалтерського обліку та оподаткування СОК та діяльності технічних інформаційних центрів при СОК. Майбутні члени СОК також дізналися більше про розвиток бізнесу та можливості розширення своєї діяльності або її початку. Крім того, обласні підрозділи Проекту провели місцеві тренінги для функціональних та ініціативних груп СОК. Загалом було проведено 60 міні-тренінгів (по 4-5 у кожній з 12 областей), участь в яких взяло 600 осіб.

Окрім того, експерт Проекту з сільськогосподарських питань Олександр Радіонов провів тренінг для 4 нових кооперативів. Учасники мали можливість обговорити та проаналізувати різні аспекти діяльності СОК, сильні і слабкі сторони СОК та прибутковість їхньої діяльності.

17-20 листопада 2015 року Проект організував тренінг для представників СОК з 12 областей, присвячений створенню технічних інформаційних центрів (ТІЦ). У ньому взяли участь більше 40 осіб. Вони дізналися про ефективне управління ЕРСТ, правові аспекти цієї діяльності та про планування розвитку громад. Під час тренінгу учасники обговорили такі питання, як практичні аспекти роботи ТІЦ, послуги, що вони надають, у тому числі послуги у галузі маркетингу (ТІЦ як засіб просування СОК на ринку та в громаді, торговельні майданчики на місці виробництва та поза ним для різних рівнів бізнесу (роздрібна торгівля, торгівля з іншими компаніями та взаємодія з органами влади – B2C, B2B і B2G, пошук інформації та партнерів, використання сучасних підходів до підвищення наочності ТІЦ: соціальні мережі, у т.ч. Facebook та інші). Крім того, учасники дізналися про найкращі практики СОК у кожній пілотній області. Вони обмінялися досвідом, викликами, що перед ними стоять, та можливими рішеннями).

Протягом 2015 року Проект організував чотири **навчальних візити**, участь в яких взяли 122 особи.

29-30 вересня 2015 року керівники та бухгалтери кооперативів з Миколаївської, Одеської та Херсонської областей зібралися в Миколаївській області для обговорення теоретичних і практичних аспектів бухгалтерського обліку, оподаткування та звітування про діяльність СОК. Разом з тренінгом було проведено навчальний візит до СОК, що були створені в області протягом другої фази Проекту. Цей кластерний захід сприяв обміну досвідом та передачею найкращих практик від «старих» до «нових» кооперативів. Учасники також дізналися про виклики чинного законодавства та отримали рекомендації щодо того, як працювати з цими викликами.

Миколаївська область також прийняла делегацію з новостворених СОК із Запорізької області (з Пологівського та Токмацького району). Учасники пройшли тренінг з бухгалтерського обліку та дізналися про успішний досвід кооперативів «Жменька» та «Щедрий дар». Вони побачили, як ці кооперативи обробляють спільну землю, налагоджують водопостачання та вивіз сміття. Найважливіше, що ця робота коштувала на 25% дешевше за ринкову ціну.

Виклики: одним з найважливіших викликів для нових СОК, що створюються в рамках МРГ-III, є правильно підготувати бізнес-плани відповідно до вимог МРГ/ПРООН. Протягом останніх років ці вимоги стали стандартом, що застосовується щодо всіх нових компаній у всіх галузях, у тому числі сільського господарства. У контексті Проекту МРГ це означає, що для отримання гранту на створення СОК необхідно

підготувати бізнес-план. Тобто, спеціалісти МРГ знають, що підготовка плану може бути складним завданням, з яким жителі сіл та члени функціональних груп раніше не стикалися.

Для реагування на цей виклик МРГ організував низку тренінгів з бізнес-планування для членів функціональних груп СОК, контактних осіб обласних органів влади та місцевих консультантів з районів МРГ-II. Ці тренінги були проведені експертом Проекту Олександром Радіоновим, який має досвід роботи у сільськогосподарських проектах МФК, DFID та ФАО ООН.

Протягом 2015 року участь у таких тренінгах взяли 220 осіб з Миколаївської, Одеської, Херсонської, Вінницької, Тернопільської, Волинської, Запорізької, Кіровоградської та Сумської областей. Після участі в тренінгах члени ініціативних груп СОК почали підготовку бізнес-планів та мікропроектних пропозицій для отримання грантів та придбання необхідного обладнання перед початком осіннього сезону. Перед початком тренінгів члени ініціативних груп за підтримки обласних підрозділів Проекту провели активне обговорення для вибору спеціалізації СОК та визначення, яке саме обладнання їм буде потрібно в першу чергу.

Програма тренінгу включала в себе низку тем: від перших кроків у бізнес-плануванні та особливостей бізнес-планів СОК, огляду ринку, організаційних, виробничих та фінансових аспектів бізнес-планів до спеціалізації СОК в залежності від місцевих умов (SWOT-аналіз), технологічних питань та специфікації сільськогосподарського обладнання, необхідного для початку роботи СОК. Також були проведені індивідуальні консультації для кожного СОК та сесія запитань і відповідей.

Тренінги включали в себе міні-лекції та практичні вправи, що сприяли активній роботі учасників (наприклад, вони рахували внески та платежі кооперативів, робили фінансові прогнози та аналіз ризиків). У деяких областях тренінги були поєднані з навчальними візитами до успішних СОК, які МРГ-II підтримував у 2013 році.

Досвід: Підготовка бізнес-планів є лише початком важкої роботи членів СОК. У майбутньому СОК дуже потребуватимуть консультацій з питань бухгалтерського обліку, оподаткування, маркетингу та застосування технологій. З огляду на це, МРГ-III надає підтримку в цих сферах, у тому числі шляхом залучення місцевих консультантів.

Приклад успішного впровадження 1: Завдяки підтримці Проекту МРГ для місцевих фермерських кооперативів у Сумській області проростають зерна успіху

Для громади селища Недригайлів Сумської області шлях від проблем до ідеї об'єднання зусиль та створення сільськогосподарського кооперативу був тривалим та складним. Перед місцевими фермерами стояла низка господарських проблем та складнощів з обробкою їхньої землі. З огляду на відсутність власної техніки у них не було іншого вибору, як позичати обладнання у приватних власників та компаній, що коштувало дуже багато. Тому, хоча вони дуже тяжко працювали, їхні прибутки були зовсім малими. Це була справжня проблема для громади, і нарешті вони вирішили створити кооператив для її розв'язання.

У червні 2015 року 15 сільських домогосподарств об'єдналися в СОК. Відповідно до бізнес-плану, поданого Проекту МРГ, фермери планували придбати сільськогосподарське обладнання та техніку, у тому числі МТЗ 82.1 Білорус, обладнання для посадки картоплі, вирощування та збору сіна для великої рогатої худоби, посадки зернових, опилення овочів та прибирання снігу. Очевидно, що підготовка бізнес-плану була складним завданням для них. Але тут громада села змогла отримати допомогу від районного ресурсного центру громад. Загальна вартість мікропроекту склала 695 276 грн. (31 315 дол. США), внесок кооперативу становив 90 849 грн. (4 092 дол.), сільської ради – 74 427 грн. (3 353 дол.), а Проекту МРГ – 530 тис. грн. (23 870 дол.).

Кооператив зміг придбати все необхідне обладнання та техніку. Завдяки цьому члени СОК нині абсолютно готові до весіннього сезону. Проект дозволив їм не лише добре обробляти свої землі, а й зекономити значні кошти, які вони раніше витрачали на оренду техніки. Віктор Захарченко, член СОК, почувся дуже задоволеним та натхненним їхнім першим мікропроектом: «Маленький поштовх може привести до значних змін у житті громади. Основне – це визначити проблеми громади та знайти активних і відповідальних людей, готових розв'язати ці проблеми».

Успіх цього мікропроекту вже став очевидним, оскільки, за підрахунками членів СОК, їх кооператив буде розширюватися – до

нього увійдуть ще 35 домогосподарств.

Приклад успішного впровадження 2: Створення сільськогосподарського кооперативу відновлює життя села у Запорізькій області

Жителі села Жовтневе у Запорізькій області визнають, що участь їхньої громади в Проекті МРГ змінила їхнє життя. У рамках цього проекту вони змогли створити кооператив, і ця ініціатива не лише одразу мала позитивні результати, але й дала надію на краще життя.

Селяни переконані, що завдяки підтримці Проекту вони отримали шанс «встати на ноги та покінчити з бідністю». Багато з них мріють про відродження їхнього села – особливо старше покоління, яке сподівається знову побачити їхнє село заможним, як у часи їхнього дитинства та молодості. Вони підтримують ідею модернізації села, щоб їхні діти та онуки змогли усвідомити, чому вони так люблять своє село та не

хочуть з нього їхати.

Руслан Горенко, голова СОК у Жовтневому, є одним з тих, хто ніколи не залишить рідне село, навіть якщо в нього буде така можливість. Він робить все можливе для розвитку села. Руслан – душевна та працьовита людина з добрим почуттям гумору. Найважливіше, що він зміг організувати людей навколо себе. Йому подобається жити в рідному селі та він любить свою роботу. Селяни довіряють Руслану та вважають його «рушієм» розвитку села та створення робочих місць. У свою чергу, Руслан завжди підкреслює, що коли громада розуміє проблеми села, вона об'єднується та готова діяти. Нова спільна мрія Руслана та його односельчан – виробляти молочну продукцію під торговою маркою «Жовтневе». Вони почувся впевненими у власних силах та готовими застосовувати знання про налагодження партнерства та управління СОК, отримані від Проекту МРГ.

Глава 4: РОЗВИТОК МІСТ

Методологія МРГ, що успішно застосовується в сільській місцевості, пропонується для того, щоб інтенсифікувати процеси орієнтованого на громаду розвитку в містах. Процес мобілізації громади застосовується до житлових послуг. Пріоритетом для Проекту є просування прогресивної форми спільного управління багатоквартирними будинками – ОСББ. МРГ-III допомагає громадам багатоквартирних будинків створювати ОСББ або розвивати вже існуючі об'єднання, готувати плани розвитку та отримувати гранти для реалізації власних мікропроектів. Більш докладну інформацію див. нижче та на веб-сайті www.cba.org.ua.

Діяльність 6: Поліпшення житлових умов у містах шляхом пошуку оптимальних технічних рішень

4.1 Відбір міст-партнерів та налагодження партнерства з органами місцевого самоврядування

Завдання: 300 ОСББ, до 15 муніципальних підрозділів підтримки, 10 муніципальних ресурсних центрів,

Результати і досягнення: 205 ОСББ, 25 муніципальних підрозділів підтримки

Цінністю, яку створює компонент МРГ-III з розвитку міст, є комплексний підхід, що його буде застосовано для забезпечення сталого проведення масштабних заходів з модернізації та ремонту багатоквартирних будинків і поліпшення житлових умов значної кількості населення України.

Протягом звітного періоду конкурсний комітет розглянув заявки, подані 75 містами. Результати конкурсу були затверджені Головами ОДА та обласних рад, а потім оголошені для громадськості. Загалом у 2015 році для участі в Проекті було відібрано 25 міст-партнерів з 12 областей України (з населенням від 10 до 150 тис. жителів).

Заявки міст оцінювалися за такими критеріями: кількість жителів до 150 тис. осіб, зобов'язання надати фінансові ресурси, зобов'язання брати активну участь в інформаційних кампаніях та визначення кінцевих вигодонабувачів (тобто, ОСББ), зобов'язання сприяти співпраці між ОСББ та компаніями, що надають комунальні послуги, і готовність підтримати соціально вразливих власників житла.

Протягом квітня-червня 2015 року міські ради відібраних міст підписали меморандуми про взаєморозуміння (МВ) із ПРООН, в яких визначено обов'язки кожної сторони. Зокрема, ПРООН підписала меморандуми з містами із Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Рівненської, Житомирської, Чернігівської, Київської, Харківської, Полтавської, Дніпропетровської, Донецької та Луганської областей. Для забезпечення належної та узгодженої наочності ПРООН та ЄС Проект підготував шаблон прес-анонсу про підписання меморандуму між ПРООН та кожним із міст-партнерів. Прес-анонси були розповсюджені серед відповідних міських та обласних ЗМІ.

4.2 Розвиток потенціалу

Міські органи влади беруть повноцінну участь в ухваленні рішень, пов'язаних із реалізацією Проекту МРГ-III. Таким чином очікується, що навчання у процесі роботи сприятиме запровадженню сталих практик ремонту будинків на основі мобілізації громад.

Протягом 2015 року в рамках компоненту з розвитку міст було проведено 28 тренінгів з питань практичного використання підходів до мобілізації громад для поліпшення умов життя в багатоквартирних будинках. Участь у тренінгах взяли 300 осіб: 113 чоловіків та 187 жінок.

Із відібраними містами було підписано меморандуми про взаєморозуміння. Після цього 28-29 травня в Києві було організовано семінар для представників міст-партнерів. Також було проведено два додаткових семінари для персоналу Проекту в областях. Ці семінари було присвячено різним аспектам проектної діяльності, у тому числі вимогам компоненту з розвитку міст, інструкцій МРГ щодо комунікаційної діяльності та фінансових правил Проекту. Учасники також обговорили механізми співпраці та співфінансування та особливості реалізації мікропроектів.

На місцевому рівні проведено 62 семінарів з розвитку міст у відібраних містах. У них взяли участь 227 представників ОСББ, які ознайомилися із методологією МРГ та реалізацією компоненту з розвитку міст.

10-12 листопада 2015 року у Донецькій та Луганській областях було організовано кластерні тренінги для представників ОСББ з міст-партнерів МРГ-III. Члени ОСББ з Краматорська, Добропілля та Артемівська (Донецька область) та Северодонецька і Рубіжного (Луганська область) і представники органів місцевого самоврядування ознайомилися з такими темами: 1) нормативно-правові засади

діяльності ОСББ в Україні, у тому числі питання реєстрації, ведення діяльності, технічних аспектів управління будинками з приватизованими квартирами та облаштування прилеглих територій, 2) процес подання мікропроектних пропозицій: перелік необхідних документів, технічні аспекти підготовки документів, аналізу стану будинку, 3) критерії відбору підрядників для реалізації мікропроектів, контроль якості робіт та його технічні аспекти.

24-25 листопада 2015 року у Золочеві та Дрогобичі Львівської області було проведено тренінг для членів ОСББ, присвячений технічним аспектам підготовки МПП та звітування про діяльність за отриманими траншами в рамках МРГ-III та аналізу нормативно-правового регулювання діяльності ОСББ. Учасники ознайомилися з правовими аспектами створення та управління ОСББ, ефективним управлінням будинком (у контексті енергозбереження, підтримання даху та системи водопостачання), питаннями партнерства між ОСББ та компаніями, що надають комунальні послуги, і органами місцевого самоврядування. Учасники також дізналися про технічні аспекти підготовки та реалізації мікропроектів у своїх громадах.

4.3 Структури підтримки

Станом на кінець 2015 року у всіх містах-партнерах Проекту було засновано координаційні ради. До них входять представники міських органів влади та ОСББ.

Члени координаційних рад спільно обговорюють пріоритетні плани громад, приймають рішення, затверджують мікропроекти, проводять огляд їх виконання, аналізують проблеми, що виникають у цьому процесі, визначають заходи для їх подолання, проводять моніторинг та підтримують взаємодію між ОСББ та компаніями, що надають комунальні послуги, координують процеси мобілізації громад та розробляють місцеві принципи цільової підтримки неплатоспроможних власників.

Крім того, у кожному місті-партнері створено форум розвитку міста (ФРМ). Його очолює мер або заступник мера міста, що відповідає за фінанси та/або житлово-комунальну сферу. До ФРМ також входять представники міської ради і компаній, що надають комунальні послуги. Представники ОСББ беруть участь в роботі форумів як спостерігачі. ФРМ мають такі повноваження/обов'язки: спільне ухвалення рішень, у тому числі щодо затвердження пропозицій, поданих ОСББ; огляд процесу реалізації мікропроектів, аналіз проблем, що виникають у цьому процесі, та визначення заходів для їх подолання; моніторинг та підтримка

взаємодії між ОСББ та компаніями, що надають комунальні послуги; координація процесів мобілізації громад та розробка місцевих принципів цільової підтримки неплатоспроможних власників тощо.

Протягом 2015 року було проведено 6 засідань координаційних рад та 90 засідань форумів місцевого розвитку.

4.4 Підтримка мікропроектів

У більшості міст-партнерів ОСББ проявили дуже великий інтерес до участі в Проекті. Крім фінансової допомоги з міського бюджету та від МРГ-III, ОСББ та інші об'єднання також отримали професійні консультації експертів Проекту з технічних, правових, фінансових та організаційних питань проведення капітального ремонту та інженерних систем багатоквартирних будинків та реалізації заходів з підвищення енергоефективності.

Таким чином для огляду і відбору найбільш пріоритетних мікропроектів представники місцевих органів влади та ОСББ у містах-партнерах створили ради з попереднього відбору мікропроектів. Усі пропозиції були проаналізовані за затвердженим переліком критеріїв, і ради рекомендували підтримати ті пропозиції, які було складено найкраще. Пропозиції оцінювалися за такими критеріями:

- наявність необхідної документації;
- відсутність обмежень до реалізації мікропроекту (правових, технічних);
- рівень підтримки з боку співвласників (членів громади);
- актуальність і економічна здійсненність ініціативи;
- хто займається підтримкою будинку;
- пріоритетність ініціативи у порівнянні з ініціативами інших ОСББ у місті;
- обсяг внеску ОСББ у бюджет мікропроекту;
- строки реалізації мікропроекту;
- специфіка його реалізації;
- інші важливі фактори, що залежать від місцевого контексту.

ОСББ виконали всі рекомендації Проекту, підготували необхідну документацію, провели тендери для відбору підрядників, отримали результати державної експертизи та надали належні мікропроектні пропозиції експертам МРГ.

4.4.1 Затвердження мікропроектних пропозицій

Заплановано: 300 муніципальних проектів

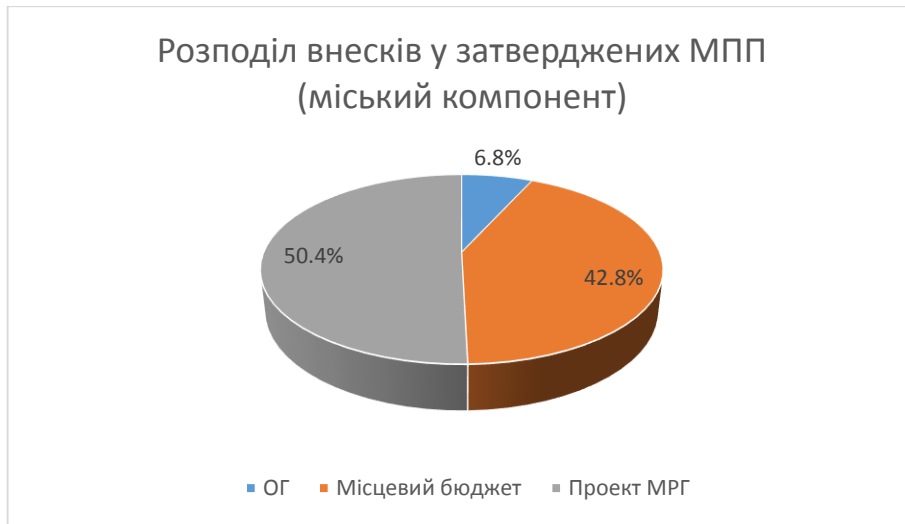
Впроваджено: 205 мікропроектів

Мікропроектні пропозиції, подані ОСББ, були проаналізовані інженерами, спеціалістами з мобілізації громадськості та персоналом головного офісу Проекту і оцінені відбірковим комітетом МРГ-III. Протягом реалізації мікропроектів ОСББ отримували технічну допомогу та консультації щодо проведення ремонту будівель, підтримку схему фінансування проекту. Також було організовано посередництво між ОСББ та іншими учасниками цього процесу, у тому числі місцевими органами влади, комунальними компаніями, банками та будівельними компаніями.

205 мікропроектів, поданих 205 ОСББ у 2015 році, були визнані радами ОСББ як пріоритетні та готові до реалізації. Загальна вартість цих мікропроектів складає 61,7 млн. грн. (2,8 млн. дол.), з яких 6,8% становить внесок громад, 42,8% – внесок з місцевих бюджетів, 50,4% – від Проекту МРГ (див. Графік нижче). Такий розподіл свідчить, що внесок ОГ, місцевих органів влади та приватних донорів є вищим, ніж очікувалося, що означає готовність місцевих зацікавлених сторін до колективних дій. Очікується, що пряму та опосередковану користь від цих мікропроектів отримають 56 730 чоловіків, жінок та дітей.

У результаті реалізації мікропроектів буде поліпшено технічний стан конструктивних елементів та систем багатоквартирних будинків (спільної власності квартирновласників та нежитлових приміщень). Також буде підвищено енергоефективність будинків. Основні види робіт, які пропонуються у мікропроектах – ізоляція фасаду, заміна вікон та дверей у нежитлових приміщеннях на енергоефективні, капітальний ремонт даху та фасаду будинку.

Проект ретельно проаналізував всю документацію МПП. Всі ОСББ, мікропроекти яких були затверджені, підписали грантові угоди та почали реалізацію своїх ініціатив.

4.5 Інформаційна кампанія для підтримки розвитку міст та ОСББ як прогресивної форми управління багатоквартирними будинками

У 2015 році у містах-партнерах МРГ розпочалася інформаційна кампанія для популяризації ОСББ. Основна мета кампанії – популяризувати ОСББ як найбільш ефективну форму управління багатоквартирними будинками.

У кожному місті було проведено інформаційні заходи для сприяння поліпшенню міського житла шляхом мобілізації громад. Кампанії розроблялися та координувалися головним офісом МРГ і впроваджувалися муніципальними структурами підтримки спільно з адміністраціями міст. Інформаційні кампанії дозволили підвищити обізнаність про проблеми у житловій сфері та допомогли підвищити мотивацію власників будинків проводити ремонт будинків і дізнатися про можливості, які надає МРГ, та вимоги, які висуваються до громад для участі в Проекті..

У рамках інформаційних кампаній відділ Проекту МРГ з розвитку міст підготував спеціальний інформаційний плакат. Серед міст-партнерів було розповсюджено 5 тис. його примірників. Плакат інформує про програму підтримки ОСББ та радить всім зацікавленим у створенні ОСББ звертатися до їхніх міських рад.

Для популяризації компоненту з розвитку міст у муніципальних структурах підтримки в усіх містах-партнерах також було встановлено 25 інформаційних стендів. Такі стенди забезпечують наочність Проекту МРГ, сприяють розповсюдженню буклетів та публікацій, фото та оголошень Проекту про компонент з розвитку міст. Крім того, для забезпечення належної наочності ПРООН та ЄС для стендів було надруковано окремі смужки з їхніми логотипами.

4.6 Співпраця зі ЗМІ

У 2015 році Проект МРГ почав використовувати різні канали комунікації, у тому числі зустрічі в мерії з керівниками ОСББ та іншими активними співвласниками багатоквартирних будинків, які ще не зареєстрували ОСББ, публікації у ЗМІ та на веб-сайтах і тематичні передачі на місцевих телеканалах.

Протягом року міські та обласні телерадіокомпанії та друковані ЗМІ випустили 198 сюжетів про компонент МРГ з розвитку міст. Проект підготував та розповсюдив 34 вісники про цей компонент. На веб-сайтах було розміщено 141 новину про нього, а також було проведено 72 медіа-заходи, присвячені цьому компоненту.

Приклад успішного впровадження 1: Активні жителі старого житлового будинку в Ужгороді отримали грант МРГ для утеплення будівлі перед зимовими морозами

Члени ОСББ «Дружба» з Ужгороду вже реалізували численні спільні ініціативи. ОСББ об'єднує 125 співвласників 65 квартир, і вони вже багато чого зробили для поліпшення свого будинку та прилеглої території. Протягом останніх 5 років зусиллями жителів проведено певний ремонт багатопверхового будинку, в тому числі здійснено гідроізоляцію даху, заміну зношених труб водопостачання та каналізації на металопластикові, відремонтовано сходи у під'їздах та дитячий майданчик, організовано обробку відходів тощо.

Втім, у будівлі, зведеній 38 років тому, коли енергоефективність не пріоритетом, завжди є що поліпшити та відремонтувати. Тому в червні 2015 року ОСББ подала заяву на грант МРГ для реалізації мікропроекту з утеплення будинку. Проблема була в тому, що вікна та двері будинку були старими та зношеними. Вікна прогнили та мали багато щілин, віконні рами та двері у під'їздах та підвалі втратили форму та почали пропускати холодне повітря. Оскільки в будинку немає центрального опалення, ці проблеми призводило це зниження температури повітря як у місцях спільного користування, так і в квартирах. Тому протягом холодної пори року жителі часто хворіли. Єдиним способом зберегти енергію було замінити старі дерев'яні вікна та двері у місцях спільного користування.

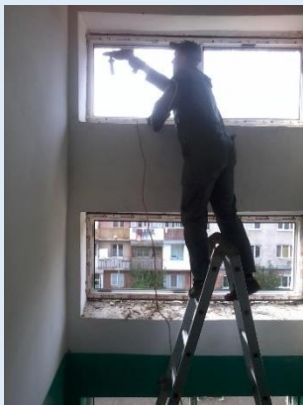

Схема МРГ щодо спів-фінансування проектів дала жителям будинку можливість реалізувати свій проект з його утеплення. У результаті було замінено 64 вікна та 11 дверей у місцях спільного користування, а віконні та дверні відкоси було вкрито штукатуркою, рідким флюсом та силікатним розчином. Жителі взяли на себе збір та вивезення будівельного сміття з під'їздів, підвалу та технічного поверху будинку, а також прибрали прибудинкову територію.

Загальний бюджет мікропроекта склав 278 039 грн. (12 525 дол. США). МРГ зробив внесок у розмірі 139 519 грн. (6 285 дол.), ОСББ – 13 852 грн. (624 дол.), а місцеві органи влади – 124 688 грн. (5 616 дол.).

Жителі будинку вдячні Проекту МРГ та міській раді за підтримку та підвищення енергоефективності будинку. «У нашому будинку живе багато пенсіонерів, і більшість з них не можуть дозволити собі дорогий ремонт. Водночас, ми розуміємо, що будівля досить стара і потребує такого ремонту. Заміна вікон проведена дуже своєчасно, оскільки цього року в Україні відчутно зросла вартість опалення, тому ми дуже хотіли забезпечити добре опалення будинку і не витратити зайвих коштів», – підсумував важливість проекту голова ОСББ «Дружба» Володимир Буркало.

Зміни до реалізації Проекту

Глава 5: ПІДТРИМКА ВПО

Для поліпшення становища внутрішньо переміщених осіб Проект підтримує проекти громад у областях, які вважаються відносно безпечними, та надає допомогу містам, які приймають ВПО. Проект МРГ у партнерстві з місцевими органами влади забезпечує ремонт тимчасового помешкання та центрів соціальних послуг для найбільш вразливих ВПО, у тому числі матерів з дітьми, людей похилого віку та людей з інвалідністю.

5.1 Контекст проблеми: На початку квітня 2014 року у східних та деяких південних областях України пройшли протести, учасники яких вимагали більшої автономності від уряду країни та налагодження більш тісних зв'язків або навіть приєднання до Росії. Після цього ситуація у Донецькій та Луганській області переросла у повноцінний збройний конфлікт, в якому Збройними Силами України протистоять проросійські бойовики. Із розвитком конфлікту стрімко зростала кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які виїжджали до сусідніх областей. За даними Міністерства соціальної політики України, станом на 28 грудня 2015 року було офіційно зареєстровано 1,6 млн. ВПО. Часто вони змушені жити у закинутих будівлях, які не ремонтувалися десятиліттями та в яких немає водопостачання.

5.2 Основні проблеми – притулок та житлово-комунальні послуги: ВПО було надано допомогу з притулком. Деякі притулки мають постійний характер, інші надавалися тільки тимчасово. Найбільш гострими проблемами є відсутність достатнього приміщення для того, щоб поселити всіх ВПО, та низька якість житлово-комунальних послуг у цих притулках. У деяких будівлях для ВПО системи надання комунальних послуг були неефективними, але їх можна було швидко відремонтувати. У деяких інших житлово-комунальні послуги не надаються, і, вірогідно, вони непридатні для проживання у холодну пору року.

5.3 Заходи Проекту МРГ: Для розв'язання цих проблем потрібно було вжити низку заходів: від термінового надання гуманітарної допомоги до середньо- і довгострокових проектів з відбудови. У цьому контексті було запропоновано, щоб Проект МРГ підтримав місцеві органи влади та громади, що приймають ВПО, у вирішенні цих питань (із особливою увагою до найбільш вразливих ВПО). Заходи Проекту МРГ включають термінове відновлення та утеплення приміщень, в яких проживають/мають проживати вразливі ВПО; розвиток потенціалу постачальників послуг (закладів охорони здоров'я) шляхом проведення ремонту та надання їм обладнання; надання інформації та консультацій ВПО за допомогою різних інформаційних заходів, діалогу та заходів психологічної реабілітації; створення середовища для отримання прибутку шляхом створення тимчасових робочих місць для ВПО.

5.4 Стан реалізації мікропроектів:

У 2015 році Проект МРГ затвердив та забезпечив реалізацію 33 мікропроектів у 7 областях, що прийняли найбільшу кількість ВПО (Донецькій, Луганській, Дніпропетровській, Харківській, Полтавській, Запорізькій та Одеській). Кожній області було виділено квоту на реалізацію мікропроектів для ВПО, що мають на меті поліпшити житлові умови у 7 областях. Загальний бюджет цих мікропроектів – понад 1,3 млн. дол. США. Проект МРГ у партнерстві з місцевими органами влади та організаціями громад допоміг провести ремонт тимчасового помешкання та центрів соціальних послуг для найбільш вразливих ВПО, у тому числі матерів з дітьми, людей похилого віку та людей з інвалідністю.

Станом на кінець 2015 року зусиллями Проекту МРГ було проведено ремонт 21 об'єкту соціальної інфраструктури у вищеперерахованих 7 областях. Всі ці об'єкти було офіційно відкрито. Загалом, користь від цих проектів отримали більше 2 тисяч внутрішньо переміщених осіб.

У рамках додаткової квоти у 2016 році буде відремонтовано ще 6 об'єктів для ВПО у Вінницькій, Черкаській, Запорізькій, Харківській, Дніпропетровській та Одеській областях.

6 березня 2015 року представниками Проекту МРГ-III та місцевих органів влади було офіційно відкрито дитячий інтернат для дітей-ВПО у Кароліно-Бугазі Одеської області, відремонтований за підтримки Проекту. Після цього в інтернаті було розміщено 128 дітей.

Завдяки капітальному ремонту будівлі інтернату внутрішньо переміщені діти почали жити в нормальних умовах. У навчальному приміщенні, житловій будівлі та столовій було встановлено нові вікна та двері. Загальна вартість цього мікропроєкту перевищила 1 млн. грн.

У Запорізькій області було проведено ремонт 2 об'єктів – у селі Нововасилівка Приазовського району та у селі Давидівка Якимівського району. У Нововасилівці було проведено часткову відбудову місцевої лікарні, в якій знайшли притулок внутрішньо переміщені особи. Було відремонтовано систему опалення, замінено старі двері та встановлено систему водопостачання. У Давидівці було відремонтовано приміщення територіального центру соціальних служб, зокрема, було проведено заміну вікон та дверей.

Крім того, за допомогою спільних зусиль МРГ-III та місцевих органів влади ВПО отримали ключі від тимчасового помешкання у відремонтованих будинках у Балаклії (Харківська область). Загальний бюджет цього мікропроєкту склав більше 450 тис. грн. Внутрішньо переміщені сім'ї переїхали у приміщення на першому поверсі відремонтованої школи, де були створені необхідні житлові умови. Зокрема, було встановлено нові вікна та двері, система опалення, переоблаштовано декілька приміщень, відремонтовано душові, споруджено кухні, а в деяких приміщеннях ще відремонтовано підлогу.

Я із приємністю підкреслюю, що завдяки спільним зусиллям Проекту ЄС/ПРООН та органам влади всіх рівнів ми можемо надати притулок людям, які найбільше цього потребують. Разом ми робимо все можливе, щоб полегшити життя внутрішньо переміщених осіб у Харківській області, оскільки багато з них не змогли взяти з дому навіть найбільш необхідних речей.

Юлія Світлична, заступниця Голови Харківської ОДА

Сьогодні для нас дуже важливо підтримувати співпрацю з новими партнерами та організаціями, що можуть підтримувати розвиток України у ці складні часи. Надання різних видів підтримки для перетворення України на сталу та розвинену країну – один з найважливіших пріоритетів ООН. Нині нам потрібно швидко реагувати на всі процеси та події, особливо на Донбасі, та якомога швидше шукати нові шляхи надання гуманітарної допомоги. Громади також відіграють дуже важливу роль у вирішенні таких проблем.

Ніл Вокер, Постійний координатор системи ООН та Постійний Представник ПРООН в Україні

У квітні та травні 2015 року було офіційно відкрито два об'єкти в Луганській області: Центр соціально-психологічної реабілітації дітей в Лисичанську та табір «Мрія» у Кременній. Завдяки добре скоординованим діям всім сторін – Проекту МРГ, органів влади та організацій громад – було проведено повну відбудову цих двох об'єктів. У Центрі в Лисичанську притулок знайшли більше 70 дітей з районів, уражених конфліктом. Для багатьох з них з огляду на різні сімейні умови Центр став єдиним місцем, де вони могли зупинитися. У будівлі було замінено всі вікна, встановлено нові двері, відремонтовано дах і ганок та здійснено теплоізоляцію.

Я приїхав сюди приблизно 6-7 місяців тому через збройний конфлікт. Звичайно, умови в Центрі до ремонту та після нього не можна порівнювати. Тепер тут набагато краще та зручніше. Я та інші діти любимо це місце. Я

планую закінчити школу та вступити на навчання до Академії внутрішніх справ. Я хочу бути поліцейським та допомагати людям.

14-річний Діма з Первомайська Луганської області

У дітей, що перебувають у нашому Центрі, дуже багато проблем та переживань, але навчання й нові друзі роблять їхнє життя трохи кращим. Ми всі хвилюємося та піклуємося про них!

Тетяна Клімова, директор Лисичанського дитячого центру

Капітальний ремонт двоповерхової будівлі корпусу №1 табору «Мрія» у Кремінній створив нормальні житлові умови для ВПО, що мешкають там. У цій будівлі було замінено вікна та двері та відремонтовано всі кімнати, душові, системи водопостачання, каналізації та опалення. Загальна вартість цього мікропроєкту була більше 1,5 млн. грн.

29 травня 2015 року у Котовську Одеської області Проєктом МРГ, обласною владою та організаціями громад було офіційно відкрито будівлю відремонтованого інтернату, в якому було розміщено ВПО. У будівлі було встановлено нові двері, проведено капітальний ремонт, оздоблено внутрішні приміщення та споруджено туалети, а також відновлено системи водопостачання, каналізації та електрики. Загальна вартість цього мікропроєкту склала більше 1,5 млн. грн., причому Проєкт МРГ зробив внесок у розмірі більше 920 тис. грн.

27 травня 2015 року Проєкт МРГ офіційно відкрив два об'єкти для розміщення ВПО з інвалідністю в Краматорську та Слов'янську Донецької області.

Так, за підтримки Проєкту та місцевих органів влади було облаштовано можливості для розміщення ВПО на всіх поверхах у Центрі професійної реабілітації людей з інвалідністю у Краматорську. Було встановлено новий ліфт, систему гарячого водопостачання, відремонтовано та обладнано туалети. Обсяг неповоротної фінансової допомоги склав 660 тис. грн.

Також було проведено повний ремонт третього поверху ортопедичного корпусу санаторію у Слов'янську. Загальний бюджет був більше 960 тис. грн., Проєкт МРГ здійснив внесок в обсязі 770 тис. грн. У будівлі було встановлено настінні поручні, спеціальні

ліфти та пандуси, щоб полегшити пересування людей з обмеженою мобільністю.

Ми співпрацюємо з Проєктом ЄС/ПРООН вже протягом семи років. Проєкт був одним з перших, хто відреагував на нові проблеми. Його підтримка допомогла людям з інвалідністю та самотнім людям. Спільними зусиллями ми розпочали вирішувати актуальні для нашої області проблеми та надавати людям притулок та можливість проживати у теплому будинку.

Михайло Сливка, заступник Голови Донецької ОДА

28 травня 2015 року Проект МРГ, органи влади та НУО офіційно відкрили відремонтований центр догляду за ВПО з інвалідністю у с. Хорошеве Харківської області. Загальна вартість мікропроекта приблизно дорівнювала 860 тис. грн., з яких 700 тис. грн. було надано Проектом. Притулок було обладнано настінними поручнями, просторими ліфтами та пандусами, щоб зробити його доступним для людей з інвалідністю.

31 липня 2015 року було у селі Нова Галещина Полтавської області було відкрито відремонтований центр для розміщення ВПО. Центр може прийняти 70 осіб. Важливо, що під час ремонту враховувалися потреби людей з інвалідністю, які будуть в ньому проживати. Центр створено на базі закинутої будівлі. Місцева громада та органи влади запропонували відновити її для надання притулку ВПО, що приїжджають до області, багато з них – люди похилого віку та жінки з дітьми.

Перший поверх центру пережив масштабну перебудову, у тому числі було замінено дах та вікна, встановлено системи водопостачання, водонагрівання та каналізації, електричне опалення у всіх кімнатах на першому поверсі, відремонтовано душові, стіни, стелі та підлогу, на вході встановлено пандус.

Після завершення ремонту на першому поверсі у центрі було розміщено 56 осіб. Загальна вартість мікропроекта склала понад 1,5 млн. грн. (67 600 грн.), з яких майже 1 млн. грн. (45 тис. дол.) було надано Проектом. Після закінчення робіт на першому поверсі ЄС додатково виділив 1 млн. грн. для ремонту другого поверху.

Петро Ворона, Голова Полтавської обласної ради, Микола Білокін, керівник апарату Полтавської ОДА, та Світлана Слабінська, спеціаліст МРГ з моніторингу та комунікацій, офіційно перерізали стрічку на вході до центру. Символічні ключі від відремонтованої будівлі було вручено Борису Литвиненку, ВПО з Макіївки Донецької області, який проживає у притулку в Новій Галещині з трьома синами. Цей чоловік брав активну участь у ремонтних роботах та допомагав перетворити напівзруйнований будинок у теплий та затишний дім.

Крім цього, Проект МРГ-III підтримав ще один мікропроект у Комсомольську Полтавської області. Завдяки ремонту готелю «Славутич» у цьому місті майже 100 ВПО тепер мають можливість мешкати у нормальних

умовах. Загальна вартість цього мікропроекта склала приблизно 770 тис. грн. (34 700 дол.).

Люди, що пережили конфлікт на сході України, потребують нашої підтримки. Місцеві органи влади роблять усе можливе, щоб полегшити життя цих людей. Однак наші ресурси обмежені. З цієї точки зору співпраця з Проектом МРГ є дуже цінним досвідом для нас – як в плані спів-фінансування цієї соціально-важливої ініціативи, так і в плані її спільної реалізації.

Петро Ворона, Голова Полтавської обласної ради

Історії успіху компоненту Проекту МРГ з підтримки ВПО були висвітлені на головній сторінці веб-сайту ПРООН в Україні, а також опубліковані у віснику про координацію діяльності ЄС (Стаття «ПРООН та ЄС підтримують ремонт будинків для розміщення ВПО з інвалідністю, дітей та багатодітних сімей»). Новини та релізи про відкриття цих будівель для ВПО були розповсюджені серед медіа-партнерів МРГ із дотриманням наочності ЄС та ПРООН (див. інформацію про висвітлення цих заходів у ЗМІ у Додатках XIX (1) та (2)). Серед інформаційних агенцій, що розповсюджували новини про діяльність Проекту МРГ, були національні агенції, як-от Інтерфакс-Україна та УНІАН, а також українські телеканали ICTV та 5-ий канал, бізнес-видання «Дело» та інші.

Приклад успішного впровадження 1: За підтримки спільного проекту ЄС та ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», ВПО з інвалідністю отримали притулок у с. Хорошеве Харківської області

Юліана Родіонова сором'язливо відводить очі від камери, а її чоловік Діма розповідає їхню історію. Несподівано на церемонію перерізання стрічки та візит заступника Голови Харківської ОДА зібралось багато ЗМІ, а Юліана не звикла до такої уваги. «Після того, як у наш центр в Донецьку влучило п'ять снарядів, ми вирішили, що потрібно швидко збирати речі та виїжджати, – говорить Діма. – Звичайно, на інвалідному візку це нелегко», – додає він з гіркою посмішкою. «Ми досі підстрибуємо, коли чуємо феєрверк. У сусідній Луганській області одна з ракет влучила у центр для інвалідів та вбила декількох жителів».

Юліана та Діма, обидва люди з інвалідністю, вперше побачили один одного у 2009 році в Донецьку. «Я одразу

звернув увагу на Юліану, коли вона поступила до нашого центру. Я радий, що тепер ми у безпеці та знайшли тут новий дім», – розповідає Діма.

Після запиленого індустріального Донецьку подружжю особливо подобається свіже повітря у Хорошевому – маленькому селі на околицях Харкова.

Минулого серпня, коли вони разом із 40 іншими ВПО з інвалідністю з Донецька переїхали до житлового приміщення центру соціальних служб у Хорошевому, будівля була в дуже поганому стані та не підходила для проживання людей в інвалідних візках та на милицях.

«Тут не було поручнів, пандусів та іншого необхідного обладнання для людей з інвалідністю. Нам навіть довелося розширювати двері, щоб крізь них могли проїжджати люди на інвалідних візках», – пояснює інженер проекту Олег Баранецький.

Центр у Хорошевому є однією з 5 будівель, які нещодавно було відновлено та обладнано для проживання людей з інвалідністю, що змушені були виїхати із зони конфлікту.

Ремонт було проведено спільним проектом ЄС та ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», який працює в Україні з 2008 року та мобілізує місцеві громади (переважно в сільській місцевості) до реалізації малих інфраструктурних проектів у таких сферах, як енергоефективність, вуличне освітлення, обладнання медичних закладів та систем водопостачання.

Навесні 2014 року, коли на сході України розпочався збройний конфлікт і тисячі ВПО були змушені залишити гарячі точки, ПРООН вирішила змінити пріоритети та зосередити основну увагу на найбільш вразливих категоріях. Для відбудови центрів соціальних послуг для потреб ВПО в 7 областях України було виділено 15 млн. грн.

Приклад успішного впровадження 2: За підтримки Проекту МРГ внутрішньо переміщені діти у Луганській області знайшли притулок у Центрі соціально-психологічної реабілітації

8 квітня 2015 року у Лисичанську після ремонту було офіційно відкрито Центр соціально-психологічної реабілітації дітей. Тепер завдяки Проекту МРГ більше 70 дітей з районів, уражених конфліктом, знайшли притулок у відремонтованій будівлі. Для багатьох з них з огляду на різні сімейні умови Центр став єдиним місцем, де вони могли зупинитися. Олег Михайлов, голова ОГ «Агенція стійкого розвитку», разом з іншими членами громади тепло зустріли ВПО та допомогли створити нормальні житлові умови для дітей у скруті.

Як згадує Олег Михайлов, у жовтні 2014 року активісти громади підняли питання, як вони можуть допомогти ВПО, які переїхали до них у пошуках безпечного місця для проживання. Олег та інші члени громади вирішили надати підтримку одній з найбільш вразливих груп – дітям. Через різні сімейні обставини цим дітям довелося залишити свої домівки. Їхні сім'ї не завжди могли їх підтримувати. Члени громади спільно з обласними та районними органами влади прийняли рішення переобладнати будівлю Центру соціально-психологічної реабілітації дітей у Лисичанську для потреб внутрішньо переміщених дітей. Будівля була в поганому стані – через старий дах та вікна взимку у приміщенні було холодно.

Близько 50 активістів ОГ «Агенція стійкого розвитку», персонал Центру, міська рада Лисичанську та Луганська ОДА об'єднали зусилля для швидкого реагування на термінові потреби. Вони заручилися підтримкою Проекту ЄС та ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», та взялися до роботи. Завдяки добре скоординованим діям всім сторін протягом 4 місяців було проведено повну відбудову Центру. У будівлі було замінено всі вікна, встановлено нові двері, відремонтовано дах і ганок та здійснено теплоізоляцію. Приміщення Центру стало теплим та затишним для дітей. Але для людей, що взяли участь у проекті, найціннішою є реакція з боку дітей.

«Я приїхав сюди приблизно 6-7 місяців тому через збройний конфлікт. Звичайно, умови в Центрі до ремонту та після нього не можна порівнювати. Тепер тут набагато краще та зручніше. Я та інші діти любимо це місце. Я планую закінчити школу та вступити на навчання до Академії внутрішніх справ. Я хочу бути поліцейським та допомагати людям», ділиться своїми враженнями 14-річний Діма з Первомайську Луганської області.

«Мені довелося переїхати до Центру через збройний конфлікт. Я дуже скучив за своїм домом, але завдяки спільному Проекту ЄС та ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», Центр став кращим місцем для життя», говорить 16-річний Володимир, також з Первомайську.

Директор Центру Тетяна Клімова та інші співробітники дуже піклуються про дітей. Вона знає всі їхні історії та мрії і робить все, щоб їх підтримати: «Діти у Центрі мають дуже багато проблем, але навчання та нові друзі роблять їхнє життя трохи кращим. Ми всі хвилюємося та піклуємося про них!»

Приклад успішного впровадження 3: Донбаський міжрегіональний центр професійної реабілітації надав притулок ВПО з інвалідністю

Віталія Маслій жила у Слов'янську Донецької області. Через збройний конфлікт ця красива, витончена, але водночас сильна та смілива жінка зі своїм чоловіком та маленьким сином мали залишити свій дім. Перед сім'єю Віталії постало чимало проблем. В їхній домі було зруйновано всі системи постачання: не було ні води, ні опалення. «Ця війна принесла у мій дім руйнування, невпевненість у завтрашньому дні та страх перед майбутнім моєї сім'ї», говорить жінка.

Разом з іншими ВПО з інвалідністю Віталія нарешті знайшла притулок у Донбаському міжрегіональному центрі професійної реабілітації інвалідів. Центр було відбудовано за підтримки спільного Проекту ЄС/ПРООН

«Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» у співпраці з обласними, районними та місцевими органами влади та організаціями громад. На всіх поверхах Центру було створено належні можливості для проживання. Було встановлено новий ліфт, систему гарячого водопостачання, відремонтовано та обладнано душові. Проект ЄС/ПРООН надав фінансову допомогу в обсязі 660 тис. грн.

Сьогодні Віталія та інші ВПО в інвалідних візках офіційно перерізували стрічку та відкрили відремонтований Центр у Краматорську. Одночасно з цим було офіційно відкрито ще один об'єкт Проекту МРГ для внутрішньо переміщених людей з інвалідністю. Було проведено повний ремонт третього поверху ортопедичного корпусу санаторію у Слов'янську. У будівлі було встановлено настінні поручні, спеціальні ліфти та пандуси, щоб полегшити пересування людей з обмеженою мобільністю. Загальний бюджет склав більше 960 тис. грн., Проект МРГ здійснив внесок в обсязі 770 тис. грн. Усього у цих двох відремонтованих об'єктах тимчасовий притулок можуть знайти близько 400 ВПО з фізичними обмеженнями.

«Сьогодні я стала сильною та впевненою в собі жінкою. У мене є професія, потрібна людям. Я вдячна Проекту ЄС/ПРООН за підтримку. Я хочу миру для своєї країни, я хочу працювати на користь всіх її громадян», сказала Віталія під час відкриття Центру у Краматорську. Протягом курсів професійної підготовки Віталії надавали соціально-психологічну допомогу, і тепер вона вірить у свої сили. Нещодавно вона брала участь у Всеукраїнському конкурсі «Краса без обмежень 2015», де представляла Донецьку область, та виграла у номінації «Міс Шарм».

ПРООН спільно з Європейським Союзом підтримують декілька проектів відбудови об'єктів соціальної інфраструктури в областях, що стають новим домом для людей у скруті. Загальна вартість цих проектів приблизно дорівнює 1 млн. дол. Спільний проект ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» у співпраці з місцевими органами влади допомагає місцевим громадам проводити ремонт тимчасового житла та центрів соціальних служб для найбільш вразливих людей, зокрема, матерів з дітьми, людей похилого віку та людей з інвалідністю.

Приклад успішного впровадження 4: Проект з відбудови у Донецькій області створює приміщення для ВПО, вільне від обмежень

обложеному місті, сподіваючись, що цей жах припиниться.

Олександр, незрячий юрист з Дебальцевого Донецької області, та його старенька мати Ольга, що страждає від болі у спині, майже протягом 200 днів жили на самій лінії збройних дій. Перед конфліктом Олександр працював адвокатом та мав приватну практику. Він ніколи не міг би повірити, що його життя зазнає таких драматичних змін через низку трагічних подій: його рідне місто перетворилося на поле бою, а в його будинок влучила ракета. З початку січня 2015 року у Дебальцевому не було електроенергії та опалення, також не вистачало продуктів харчування. Кожного дня становище все погіршувалося, і Олександр з матір'ю боялися навіть виходити на вулицю. Але вони залишалися в

Однак, коли холод став нестерпним, а всі продуктові запаси було вичерпано, Олександр попросив волонтерів допомогти йому виїхати з міста. У лютому 2015 року його сім'я приїхала в Краматорськ, де вони знайшли тимчасовий притулок у волонтерському центрі. Після багатьох тижнів вони нарешті змогли отримати гарячу їжу.

За деякий час Олександра розмістили у нещодавно відремонтованому Донбаському міжрегіональному центрі професійної реабілітації інвалідів. Завдяки Проекту МРГ було проведено комплексний ремонт цієї 5-поверхової будівлі. Було відремонтовано деякі кімнати та туалети та встановлено ліфт. Також було проведено частковий ремонт системи гарячого водопостачання. Також було придбано та встановлено обладнання для водонагрівання та відремонтовано ганок. Нині у Центрі може проживати 100 осіб. Загальна вартість проекту склала до 2 795 517 грн. (125 924 дол.), внесок Проекту МРГ становив 2 436 096 грн. (109 734 дол.).

Олександр – один зі щасливих мешканців Центру. Він також отримав можливість відновити свою адвокатську практику та надає юридичні консультації іншим ВПО, що проживають у Центрі. Для ВПО з інвалідністю, що хочуть отримати або змінити професію, Центр проводить курси підготовки за такими спеціальностями, як бухгалтер, водій та оператор комп'ютерного набору. Вони можуть перебувати в Центрі до 9 місяців, поки вони проходять курси. Деякі люди після курсів вже змогли знайти нову роботу.

«Цей проект спрямовано на найбільш вразливу групу ВПО – тих, хто потребує спеціального догляду. Участь у ньому стала справжнім благом для нас. Раніше ВПО з інвалідністю, що переїхали до Краматорська, вимушені були жити в будівлі без опалення. Тепер вони мешкають у хороших умовах, дружніх до них. Крім того, у них є можливість отримати професійну підготовку прямо у місці проживання. Вони живуть у приміщенні, відремонтованому Проектом ЄС/ПРООН. Наші мешканці повідомили мені, що вони по-справжньому щасливі жити тут та навіть у себе вдома у них не було таких зручностей. За допомогою ПРООН все зроблено не просто добре, а чудово, за європейськими стандартами, з увагою та турботою про людей з інвалідністю», коментує результати проекту Надія Паламарчук, голова НУО для людей з інвалідністю Північного Донбасу.

Приклад успішного впровадження 5: Малі діти-сироти, евакуйовані із зони конфлікту, знайшли безпечний та зручний дім, відремонтований Проектом МРГ

В історію нещастя малих мешканців Луганського обласного дитячого будинку № 2 важко повірити, але вона сталася насправді. Ці діти, позбавлені батьківської опіки у дуже ранньому віці, стали заручниками війни на Донбасі.

У цей час у дитячому будинку проживали 69 дітей до 4 років. Коли почався конфлікт, вони виявилися в епіцентрі бойових дій. Житлові умови погіршувалося кожного дня: починаючи з липня 2014 року, у дитячому будинку не було електрики, води та газу. Їжу готували на переносному примусі. Замість дитячих пісень та колискових вони чули звуки обстрілів та перестрілок. Персонал намагався зробити все, щоб діти не почували

незручностей; деякі з них були дуже маленькими і не розуміли, що відбувається.

Втім, найгірше було попереду. Влітку 2014 року українські ЗМІ розповсюдили шокуючу новину про викрадення дітей бойовиками. Представники самопроголошеної «Луганської народної республіки» намагалися насильно перевезти дітей на територію Росії у порушення всіх принципів прав людини. Під час поїздки не було забезпечено умов нормального харчування та місця для сну. Крім того, це була середина літа, і температура повітря піднімалася до 40 градусів. Бойовики ЛНР залякували персонал, який намагався протестувати. Нарешті, за рахунок втручання МЗС України та сміливості директора дитячого будинку Катерини Донцової дітей повернули до України.

Після повернення дітей спочатку направили жити у Северодонецьк Луганської області. Але місцева влада мала обмежені ресурси для відновлення будівлі, яку було виділено для дитячого будинку, та звернулася за підтримкою до Проекту МРГ як свого довготривалого партнера. У результаті спільного проекту було проведено комплексний ремонт закинутої будівлі: замінено 35 вікон та 13 дверей, відремонтовано ганок головного входу, всі кімнати та 9 туалетів. Також було проведено значні роботи із відновлення всіх інженерних систем: даху та вентиляційних шахт, системи каналізації, опалення, гарячого та холодного водопостачання та електрики. Після ремонту будівля змогла стати домом для 60 дітей. Загальна вартість

проекту склала 3 531 704 (159 086 дол. США): з районного, обласного бюджету та від приватних донорів надійшло 608 397 грн. (27 405 дол.), а від Проекту МРГ – 2 923 307 грн. (131 680 дол.).

Ольга Лішик, заступник Голови Луганської ОДА, високо оцінює допомогу, надану МРГ: «Проект МРГ у Луганській області почав реалізуватися ще задовго до збройного конфлікту. ПРООН довела, що вона є дуже хорошим і надійним партнером не лише у контексті розвитку громад, але також і в проектах надання притулку ВПО. Ми реалізували в області декілька проектів для ВПО, два з них стосуються дітей. Одним з проектів є ремонт центру проживання для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківської опіки, з дитячого будинку в Луганську. Ми знайшли будівлю, яка не використовувалася вже 20 років, та відремонтували її з нуля. Проект МРГ підтримав наш запит про допомогу. Ремонт проведено відповідно до європейських стандартів, і нові будівля є хорошим прикладом для нас. Ми не знаємо, коли закінчиться конфлікт, і добре, що зараз діти мають теплий та затишний дім».

Для деяких дітей ця історія мала щасливий кінець: вони знайшли нові сім'ї. Наприклад, коли жінка-фермер з Луганської області почула про цю історію у ЗМІ, вона приїхала та усиновила трьох дітей з дитячого будинку.

№	Область / район	Село / місто	Назва об'єкту	Затверджений бюджет			
				Всього (грн.)	У тому числі		
					ПРООН (80%) / грн.	ПРООН (80%) / дол. США	Державний бюджет (20%) / грн.
Таблиця – IX: Затверджені МП у 2015 році							
1	Харківська / Барвінківський	Барвінково	Комунальна установа	994 363,00	782 320,00	33 441,00	212 043,00
2	Луганська / Сєверодонецький	Сєверодонецьк	Обласний дитячий будинок	1 117 768,00	891 860,00	38 130,00	225 908,00
3	Запорізька / Запорізький	Запоріжжя	Соціальний гуртожиток	480 940,00	384 752,00	16 447,00	96 188,00
4	Дніпропетровська / Верхньодніпровський	Верхньодніпровськ	Соціальний гуртожиток	1 130 637,00	800 000,00	34 197,00	330 637,00
5	Дніпропетровська / Павлоградський	Павлоград	Соціальний гуртожиток	321 905,00	257 082,00	10 989,00	64 823,00
6	Харківська / Ізюмський	Червоний Оскіл	Неврологічний диспансер	1 801 895,00	1 397 472,00	63 234,00	404 423,00
7	Одеська / Овідіопольський	Кароліно-Бугаз	Школа-санаторій, інтернат	230 878,00	230 878,00	10 038,00	0,00
8	Дніпропетровська / Синельниківський	Іларіоново	Центральна районна лікарня	146 145,00	146 145,00	6 354,00	0,00
9	Харківська / Балаклійський	Балаклія	Балаклійська юнацька спортивна школа	644 171,00	644 171,00	27 540,00	0,00
10	Дніпропетровська	Софіївка	Колишня районна санепідемстанція	1 094 523,00	1 094 523,00	49 302,84	0,00
11	Луганська / Кременський	Кременна	Комунальна установа «Центр соціальної реабілітації «Мрія»	502 272,00	502 272,00	24 323,00	0,00
12	Донецька / Слов'янський	Слов'янськ	Санаторій «Славкурорт»	999 999,00	999 999,00	48 426,00	0,00
13	Полтавська	Нова Галещина	Гуртожиток	155 000,00	155 000,00	7 012,61	0,00
14	Запорізька	Давидівка	Комунальна установа «Стационар тимчасового та постійного перебування територіального центру соціальних служб»	472 779,00	378 223,00	18 010,62	94 556,00
15	Запорізька	Ботієве	Місцева лікарня	1 703 254,00	1 378 322,00	62 086,58	324 932,00
16	Одеська	Болград	Соціальний гуртожиток	1 683 582,00	1 347 683,00	63 569,95	335 899,00
17	Харківська	Балаклія	Соціальний гуртожиток	2 072 812,00	1 654 657,00	74 534,10	418 155,00
18	Черкаська / Уманський	Родниківка	Соціальний гуртожиток	1 922 357,00	1 500 000,00	67 567,57	422 357,00
19	Вінницька	Ямпіль	Соціальний гуртожиток	1 608 464,00	1 340 464,00	48 309,19	268 000,00
20	Запорізька	Новомиколаївка	Інтернат	1 441 200,00	1 201 000,00	54 099,10	240 200,00

Глава 6: УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ

Компонент з управління знаннями має на меті зібрати, узагальнити та розповсюдити досвід, який Проект отримує у сфері сталого місцевого розвитку, орієнтованого на громаду. Це забезпечується шляхом створення Центру управління знаннями (ЦУЗ) та розробкою навчальних планів для ВНЗ. Проект МРГ-III буде посилювати ЦУЗ як засіб обміну досвідом та платформу для проведення широких політичних дискусій і залучення до діалогу всіх зацікавлених сторін. Результати 2015 року свідчать, що Проект МРГ ефективно проводить збір, фіксацію та розповсюдження досвіду, і що його заходи є повністю прозорими. Більше інформації див. на веб-сайтах: www.cba.org.ua, <http://rozvytok.in.ua> та www.kp.org.ua.

Зміцнення Центру управління знаннями (ЦУЗ)

Для забезпечення продовження заходів Проекту після його завершення і для створення сприятливого середовища для розвитку, орієнтованого на людину, Проект буде запроваджувати такі заходи та стратегії на національному рівні: 1) зміцнення ЦУЗ як засобу обміну досвідом та платформи для проведення широких політичних дискусій і залучення до діалогу всіх зацікавлених сторін, 2) збір, фіксацію та розповсюдження засвоєних уроків, 3) розробку політичних рекомендацій з питань *реформи місцевого самоврядування та децентралізації*.

Прагнучи розробляти політичні рішення на основі місцевих потреб та досвіду, Проект МРГ посилює партнерство з **Українською асоціацією районних та обласних рад (УАРОР)** та **Всеукраїнською асоціацією сільських та селищних рад (ВАССР)**. Ресурсний центр www.rozvytok.un.ua, Портал з управління знаннями www.kp.org.ua та експертна група, створена за підтримки Проекту МРГ, сприяли початку широкої дискусії між усіма зацікавленими сторонами, а також збору рекомендацій від громад, місцевих органів влади, експертів та представників міністерств. Проведено обговорення вже більше 30 політичних рекомендацій, присвячених змінам до законодавства (у тому числі конституційній реформі), законопроекти за результатами 9 рекомендацій прийнято у першому читанні.

ВАССР створила спеціальні **дистанційні навчальні онлайн-курси для підвищення обізнаності її членів з питань децентралізації врядування**. Понад 1 000 представників органів місцевого самоврядування вже пройшли перші чотири курси на веб-платформі: «Управління конкурентоспроможністю територій», «Комунікаційні стратегії для розвитку сільських громад», «10 кроків для підготовки успішного проекту» та «Соціально-економічний розвиток сільських територій».

Крім того, ВАССР спільно з учасниками чотирьох національних круглих столів, проведених за підтримки Проекту, підготували рекомендації до двох законів України: «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та «Про місцеве самоврядування в Україні». Перед цим на спеціальній онлайн-платформі Порталу з управління знаннями www.kp.org.ua серед голів сільських та селищних рад, обласних та районних рад і обласних і районних адміністрацій усіх областей України було проведено опитування про проблемні питання у сфері децентралізації.

Діяльність 7: Підтримка діяльності Центру управління знаннями

6.1 Підтримка діяльності ЦУЗ (Національного ресурсного центру з питань сталого місцевого розвитку)

Центр управління знаннями (Національний ресурсний центр з питань сталого місцевого розвитку) було створено у 2012 році при Українській асоціації районних та обласних рад (УАРОР) за підтримки Проекту МРГ. Основна мета Центру – збір, систематизація та розповсюдження знань про методологію та найкращі практики підходу, орієнтованого на громаду, та забезпечення їх доступності для чинних та потенційних партнерів. У 2012, 2013 та 2014 рр. Проект МРГ надавав гранти для підтримки діяльності ЦУЗ. Станом на кінець 2014 р. потенціал ЦУЗ зміцнено, всі відповідні завдання повністю виконано. Враховуючи, що протягом цих трьох років Центр демонстрував реальні практичні результати у своїй повсякденній роботі, у лютому 2015 року між ПРООН та УАРОР було підписано грантову угоду про продовження виконання ЦУЗ своїх функцій щодо розповсюдження інформації та політичних рекомендацій у галузі місцевого самоврядування та територіальної реформи. Вартість заходів, передбачених цією угодою, становить 877 727 грн. (33 865 дол.), внесок Проекту дорівнює 763 622 грн. (29 463 дол.), УАРОР – 114 105 грн. (4 402 дол.).

Відповідно до плану дій ЦУЗ на 2015 рік, який було включено до грантової угоди, заходи у 2015 році принесли такі результати:

- Розширення бази даних шляхом збору, систематизації та завантаження інформації, що стосується тематики веб-порталу;
- Налагодження участі експертів із соціальних мереж у роботі веб-порталу;
- Налагодження та підтримка віртуальних дискусій між користувачами з конкретних практичних питань та нормативно-правової бази;
- Створення групи відповідальних осіб з різних питань для обміну думками на професійні теми;
- Суттєве поліпшення веб-порталу ЦУЗ, наповнення його інформацією та виконання ним всіх передбачених функцій;
- Підготовка понад 10 аналітичних довідок (при тому, що планувалося 7) та подання їх остаточним реципієнтам для поліпшення законодавства про місцеве самоврядування;
- Проведення 9 заходів у форматі експертних дискусій про поліпшення законодавства про місцеве самоврядування (при тому, що планувалося 3);
- Організація 3 круглих столів і 1 засідання робочої групи та проведення експертних дискусій у онлайн-режимі;
- Підготовка понад 15 пакетів рекомендацій щодо концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади;
- Підготовка та розповсюдження більше 30 пакетів інформаційних матеріалів про новини та результати діяльності Центру;
- Створення понад 20 важливих тем на форумі;
- Надання експертами ЦУЗ рекомендацій та консультацій щодо Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»;
- Проведення інформаційно-просвітницької кампанії з питань створення спроможних територіальних громад;
- Розповсюдження 14 інформаційних пакетів ЦУЗ;
- Розповсюдження спільного щомісячного електронного вісника МРГ та УАРОР серед партнерів та зацікавлених осіб;
- Постійне удосконалення та оновлення новинної стрічки на веб-порталі.

Таблиця – X: Діяльність УАРОР у 2015 році

№	Діяльність	Результати	Підтвердження та примітки
1	<p>Протягом звітного періоду проведено 7 семінарів з відповідними спеціалістами та засідання робочих груп з питань чинного законодавства та змін до нього.</p> <p>Експерти ЦУЗ регулярно надавали роз'яснення щодо змін та реалізації положень різних нормативних актів.</p> <p>ЦУЗ готував та розповсюджував щомісячний електронний вісник та щоденні новини про реформу місцевого самоврядування та територіальної організації громади.</p>	<p>Підготовлено більше 15 пропозицій щодо змін до чинного законодавства.</p> <p>Підготовлено більше 10 аналітичних довідок (при тому, що планувалося 7) та подання їх остаточним реципієнтам для поліпшення законодавства про місцеве самоврядування.</p> <p>Модератором створено більше 20 важливих тем на форумі</p> <p>Розповсюдження спільного щомісячного електронного вісника МРГ та УАРОР серед партнерів та зацікавлених осіб. ЦУЗ також розповсюджував через канали обласних та районних рад щоденні новини про реформу місцевого самоврядування та територіальної організації громади, підготовлені Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (Мінрегіоном).</p>	<p>Знімок екрану веб-порталу</p> <p>Знімок екрану веб-порталу</p>

	У бібліотеці ЦУЗ створено нові підрозділи.	Крім того, підготовлено та розповсюджено більше 30 пакетів інформаційних матеріалів про новини та результати діяльності ЦУЗ. На сторінці бібліотеки ЦУЗ створено такі підрозділи: <ul style="list-style-type: none"> • Посібники та довідкова література; • Тренінгові матеріали; • Публікації; • Брошури та інформаційні листівки; • Інформаційні вісники; • Корисні видання; • Шаблони 	Знімок екрану веб-порталу
--	--	--	---------------------------

Діяльність 8: Надання політичної підтримки законодавчій та виконавчій гілкам влади для підтримки адвокаційних заходів національних асоціацій (УАРОР та ВАССР)

6.1.1 Поліпшення законодавства про місцеве самоврядування

Відповідно до Плану заходів з реалізації концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні та на основі узгодженої позиції із Мінрегіоном, протягом 2015 року експерти ЦУЗ підготували політичні рекомендації для поліпшення чинного законодавства. Експерти також надали аналітичну підтримку для підготовки законопроектів з питань регіонального розвитку, організаційних та фінансових аспектів місцевого розвитку (відповідно до вищезазначеної концепції, затвердженої Кабінетом Міністрів, та Планом заходів з її реалізації). ЦУЗ за підтримки Проекту МРГ також провів великий обсяг роботи для поліпшення чинного законодавства та приведення його у відповідність до Європейської хартії місцевого самоврядування в аспекті повноцінного функціонування самоврядування на всіх рівнях (обласному, районному та на рівні громади).

Для обговорення політичних рекомендацій із зацікавленими сторонами та практиками були організовані круглі столи, засідання робочих груп та модеровані дискусії на веб-порталі ЦУЗ.

Протягом 2015 року було підготовлено та розповсюджено такі аналітичні документи:

- Лист до Міністерства економічного розвитку та торгівлі щодо законопроекту «Про перелік адміністративних послуг та плату (адміністративний збір) за їх надання»;
- Листи до Комітету ВРУ з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування щодо законопроекту «Про органи самоорганізації населення»;
- Лист до Мінрегіону із пропозиціями «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України для приведення у відповідність системи та законодавства про представницькі органи влади та про порядок добровільного об'єднання територіальних громад і проведення чергових місцевих виборів»;
- Лист до Комітету ВРУ з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування із пропозиціями «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України для приведення у відповідність системи та законодавства про представницькі органи влади та про порядок добровільного об'єднання територіальних громад і проведення чергових місцевих виборів»;
- Лист до Комітету ВРУ з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування щодо законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо повноважень з вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування у населених пунктах, де немає нотаріуса»;
- Лист до Голови Комітету ВРУ з питань науки і освіти про зміни до Бюджетного кодексу України щодо фінансування позашкільних навчальних закладів та міжшкільних навчально-виробничих комбінатів;
- Лист до Голови Комітету ВРУ з питань науки і освіти щодо законопроекту про зміни до статті 85 Бюджетного кодексу України про фінансування загальної середньої освіти в Україні,

державних закладів охорони здоров'я та про можливість органів місцевого самоврядування самостійно використовувати бюджетні кошти відповідно до чинного законодавства України;

- Лист до Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру щодо законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування земельних питань».

Крім того, протягом 2015 року експерти ЦУЗ взяли участь в розробці законодавчих актів з таких питань:

- Про затвердження Постанови Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики»;
- Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України про Державний фонд регіонального розвитку» щодо децентралізації»;
- Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (про порядок добровільного об'єднання територіальних громад та проведення чергових місцевих виборів)»;

Станом на кінець 2015 року представники ЦУЗ брали участь у таких робочих групах:

- З питань розробки методів організації спроможних територіальних громад;
- З питань підготовки проекту Закону України «Про префектів».

Всі вищезазначені нормативно-правові акти стосуються питань децентралізації врядування – тобто, передачі повноважень від центральних органів влади до органів місцевого самоврядування, – реформи системи місцевого самоврядування та посилення її матеріально-технічного забезпечення, а також підвищення якості надання адміністративних послуг.

Протягом квітня-червня 2015 року експерти ЦУЗ підготували та надали рекомендації до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Крім того, після ухвалення цього Закону Парламентом у лютому 2015 року на засіданні робочої групи Мінрегіону було представлено рекомендації щодо проекту Методики територіальної організації громад. Протягом звітного періоду група ЦУЗ також провела інформаційно-просвітницьку кампанію про процес створення спроможних територіальних громад.

Відповідно до Плану заходів з реалізації концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні та на основі узгодженої позиції із Мінрегіоном, експерти ЦУЗ також підготували рекомендації щодо практичної реалізації Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», щодо способів територіальної організації громад, а також щодо методик підготовки перспективних планів створення територіальних громад. Для цього було проведено *такі заходи*:

1. 3 квітня 2015 року спільно з Мінрегіоном у Києві організовано семінар для представників районних та обласних рад про реалізацію концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Участь у ньому взяли Віцепрем'єр-міністр України, заступник Міністра, представники центральних органів виконавчої влади, районних та обласних рад та провідні експерти (всього більше 150 учасників).

2. 27 квітня у Тернополі було організовано семінар на таку ж тему. До участі в ньому були запрошені заступник Міністра регіонального

розвитку та провідні експерти (всього більше 200 учасників).

3. 4-5 червня 2015 року Українська асоціація ресурсних центрів організувала в Бердянську Запорізької області семінар для представників органів місцевого самоврядування. У ньому також взяли участь фахівці з центральних органів виконавчої влади та провідні експерти (всього більше 50 учасників).

4. 22 травня – 5 червня було проведено засідання робочої групи та попередні консультації щодо проекту перспективного плану формування територій громад в областях. Підсумковий захід було ініційовано Мінрегіоном у співпраці з ЦУЗ УАРОР та проведено у залі засідань УАРОР. У ньому взяли участь представники 23 областей, Мінрегіону, УАРОР, ВАССР та експерти.

Для підвищення громадської обізнаності та охоплення більшої кількості людей було вирішено підготувати довідки для роз'яснення цих питань. Для цього серед районних та обласних рад було розповсюджено 426 примірників опитувальника про проблеми, що постають перед місцевими громадами у процесі добровільного об'єднання громад.

5. 4-7 серпня 2015 року Мінрегіон за підтримки ЦУЗ та Фонду міжнародної солідарності провів засідання робочої групи з питань підготовки проекту Закону України «Про префектів». У заході взяли участь міжнародні експерти з Польщі і заступник Міністра регіонального розвитку В.Негода. Учасники обговорили законопроект, підготовлений робочою групою на основі досвіду Польщі.

6. 31 серпня 2015 року Мінрегіон за підтримки ЦУЗ та Проекту ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» провели онлайн-зустріч під керівництвом заступника Міністра регіонального розвитку В.Негоди, присвячену переліку показників для моніторингу та оцінки ефективності процесів

регіонального соціально-економічного розвитку. Учасники, серед яких були представники обласних органів влади та органів влади м. Києва долучилися до експертних консультацій з питань поліпшення порядку затвердження проектів та регіональних ініціатив з децентралізації.

7. 11 вересня 2015 року було проведено круглий стіл з питань конституційної реформи.

Крім цього, експерти ЦУЗ надали консультації та підготували аналітичні документи і рекомендації щодо поліпшення законотворчого процесу. Рекомендації були передані відповідним органам влади. Зокрема, експерти ЦУЗ склали такі документи:

- Пропозиції до другого читання законопроекту «Про місцеві вибори» № 2831-3 від 28 травня 2015 року;
- Запит на роз'яснення положень Закону України «Про запобігання корупції»;
- Запит на роз'яснення положень проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення безперешкодного доступу громадян до узбережжя водних об'єктів для загального водокористування»;
- Пропозиції щодо створення робочої групи з питань підготовки шаблону нової антикорупційної декларації, оскільки протягом відповідних консультацій було прийнято рішення, що окремі аспекти декларації необхідно поліпшити.

6.1.2. Посилення аналітичного компоненту діяльності ЦУЗ:

Протягом звітнього періоду ЦУЗ залучив експертів до надання консультацій та організації дискусій на веб-порталі на такі теми:

- Реформа місцевого самоврядування, організація територіальної влади;
- Запобігання корупції у місцевому самоврядуванні;
- Застосування положень земельного законодавства у діяльності органів місцевого самоврядування;

- Місцева політика охорони довкілля.

	Теми	Відповіді	від Сергій 12 лист. 2013 12:52
 Консультації експертів за тематичними напрямками У цьому розділі надана можливість отримати консультації з будь-яких питань відповідного тематичного напрямку	5 Теми	17 Відповіді	Останній допис: щодо трудових віднос ... від Костянтинівський РРЦГ 29 груд. 2014 08:48
 Запобігання корупції в органах місцевого самоврядування (2 НОВЕ)	28 Теми	122 Відповіді	Останній допис: Врегулювання конфлік ... від Козіна Віра Вадимівна 20 лист. 2015 19:07
 Реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади (3 НОВЕ)	3 Теми	153 Відповіді	Останній допис: Децентралізація ові ... від Іван Баранов 19 жовт. 2015 11:23
 Застосування земельного законодавства у діяльності органів місцевого самоврядування	1 Теми	79 Відповіді	Останній допис: Земельне законодавст ... від Яна Брюенцова 21 серп. 2015 16:17
 З питань повноважень органів місцевого самоврядування щодо екологічної політики (1 НОВЕ)	9 Теми	54 Відповіді	Останній допис: Про спрощення умов ... від Сергій 13 жовт. 2015 23:46
 Виборче законодавство та локальна демократія участі	1 Теми	29 Відповіді	Останній допис: Позачергові вибори П ... від Яна Брюенцова 22 трав. 2014 11:29

■ Форум ▶ Зміст

Провівши докладний аналіз та онлайн-дискусії зі спільнотами практиків, експерти підготували рекомендації з кожної з цих тем та надали їх відповідним зацікавленим сторонам. Експерти ЦУЗ регулярно надавали роз'яснення та консультації про зміст та реалізацію положень різних нормативно-правових актів.

- Лист до Верховної Ради України – запит про роз'яснення щодо реалізації Закону України «Про запобігання корупції»;
- Лист до Кабінету Міністрів України – запит про роз'яснення щодо реалізації Закону України «Про запобігання корупції»;
- Лист до Верховної Ради України – запит про роз'яснення положень проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення безперешкодного доступу громадян до узбережжя водних об'єктів для загального водокористування»;
- Лист до Кабінету Міністрів України – пропозиції щодо створення робочої групи з питань розробки шаблону нової антикорупційної декларації, оскільки протягом відповідних консультацій було прийнято рішення, що окремі аспекти декларації необхідно поліпшити;
- Лист до Міністерства юстиції України – запит про роз'яснення положень щодо протидії корупції;
- Лист до Комітету ВРУ з питань запобігання і протидії корупції – запит про роз'яснення положень щодо протидії корупції;
- Лист до Міністерства екології та природних ресурсів України щодо законопроекту Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку включення територій та об'єктів до переліків територій та об'єктів екологічної мережі»;
- Лист до Комітету ВРУ з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування щодо законопроекту «Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання»;
- Лист до Мінрегіону – запит про роз'яснення положень земельного законодавства та законодавства щодо містопланування;
- Лист до Кабінету Міністрів України – запит про роз'яснення положень щодо протидії корупції;
- Лист до Міністерства освіти і науки України щодо законопроекту «Про професійно-технічну освіту»;
- Лист до Мінрегіону про зміни до деяких законодавчих актів України про делегування повноважень органам місцевого самоврядування з питань державного земельного контролю та посилення контролю за використанням і охороною земель;

- Лист до Комітету ВРУ з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування щодо законопроекту «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (щодо проекту постанови про добровільне об'єднання територіальних громад);
- Лист до Комітету ВРУ з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування про питання антикорупційного законодавства;
- Лист до Комітету ВРУ з питань запобігання і протидії корупції про питання антикорупційного законодавства.

6.1.3. Інформаційна підтримка діяльності ЦУЗ:

Для розповсюдження інформації про діяльність ЦУЗ протягом звітного періоду команда ЦУЗ завантажувала інформаційні матеріали, проводила моніторинг показників свого веб-порталу та розповсюджувала його результати серед користувачів (усього було розповсюджено 14 інформаційних пакетів). Крім того, з цією метою спеціалісти ЦУЗ готували щомісячні електронні вісники ЦУЗ (спільні вісники Проекту МРГ та УАРОР). Команда ЦУЗ стала також активно використовувати соціальні мережі. Нарешті, було підготовлено, надруковано та розповсюджено 500 примірників звіту про діяльність ЦУЗ за рік.

Крім того, Центр спільно з Мінрегіоном забезпечили щоденне висвітлення тематики реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади у ЗМІ шляхом розповсюдження цієї інформації за каналами районних та обласних рад (наразі у списку розсилки більше 1 200 електронних адрес).

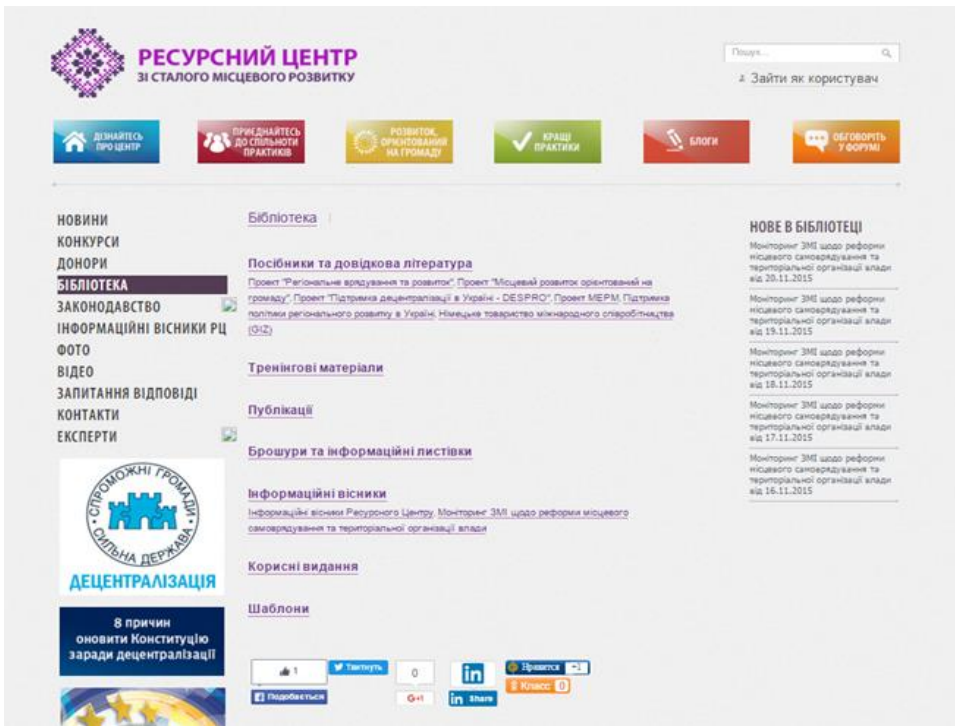
6.1.4. Модерування та оновлення веб-порталу ЦУЗ:

Протягом звітного періоду проводилася активна робота з популяризації веб-порталу. ЦУЗ та УАРОР своєчасно оновлювали всі розділи веб-порталу (новини, законодавство, найкращі практики). Модератор регулярно ініціював та проводив дискусії на форумі. Також регулярно надавалися експертні консультації онлайн.

Протягом року проводилися періодичні консультації з питань модерування та надання ЦУЗ правових послуг.

Моніторинг, розробка, формування та завантаження інформаційної бази чинного законодавства з питань місцевого розвитку проводилися відповідно до порядку ієрархії законодавчих актів.

У розділі «Бібліотека» на веб-порталі було створено нові підрозділи:

6.2. Підвищення ефективності Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад (ВАССР) з питань підвищення обізнаності та формування політики

Територіальна реформа та децентралізація залишаються пріоритетами для Уряду України вже протягом десяти років. На національному рівні вживається чимало зусиль для практичної реалізації цих завдань, але результати поки що незначні. Нещодавнє рішення Уряду запровадити європейські цінності в державному управлінні та розвитку серйозно вплинули на формування політики у сфері належного врядування, територіальної реформи та децентралізації. Як очікується, місцевим радам має бути передано більше відповідальності, повноважень та ресурсів. Водночас, для цього потрібно забезпечити масштабні заходи з розвитку потенціалу на місцевому рівні та формування політики на основі консенсусу. ВАССР має можливість збільшити кількість та активізувати свої заходи з розвитку потенціалу, а також охопити більшу аудиторію через свій веб-портал. Асоціація може відіграти ключову роль у запровадженні практик формування політики на основі консенсусу через налагодження мереж та діалог зі своїми членами, збір їхніх думок та надання рекомендацій за результатами аналізу відповідним органам, що відповідають за формування політики.

Щоб сприяти ВАССР у її діяльності як національного центру передового досвіду задля формування політики і розвитку потенціалу її членів, у січні 2015 року ПРООН підписала з нею грантову угоду про розвиток функціоналу веб-порталу шляхом удосконалення його структури та розширення бази даних, підготовки людських ресурсів, обміну знаннями про місцевий розвиток, орієнтований на громаду, налагодження онлайн-мереж та розробки рекомендацій на основі місцевого досвіду. Запланована вартість цих заходів за грантовою угодою складає 443 200 грн. (29 351 дол.): внесок Проекту МРГ має скласти 332 500 грн. (22 020 дол.), тоді як ВАССР має надати 110 700 грн. (7 331 дол.).

Відповідно до Плану заходів ВАССР на 2015 рік, який було включено до грантової угоди, у цьому році було досягнуто таких результатів:

- Для реалізації завдань ВАССР, передбачених Планом заходів, розроблено Портал з управління знаннями;
- Завершено інженерні роботи на портал та розпочато його роботу;
- Створено систему управління контентом веб-порталу;
- Створено 17 статичних та 43 динамічних сторінки на веб-порталі;
- Підготовлено бренд-бук та офіційний логотип порталу та зареєстровано його доменне ім'я www.kp.org.ua;
- Підготовлено перелік дистанційних навчальних онлайн-курсів, які будуть проводитися на веб-порталі, та спеціальну навчальну програму для подальшої інтеграції курсів на веб-платформу.

- На новоствореній веб-платформі порталу проведено 4 онлайн-курси. Для підтримки процесу навчання регулярно готуються відповідні інструкції, а також пояснювальні та мотиваційні листи;
- Проведено спеціальну зустріч всіх членів команди системи дистанційного навчання. Проведено тренінг з питань організації дистанційних курсів;
- Проведено онлайн-дискусії про зміни до законодавства;
- Для обговорення змін до законодавства проведено національний форум місцевого розвитку та 4 круглі столи.

6.2.1. Створення Порталу з управління знаннями

У 2015 році було розроблено та розпочато роботу Порталу з управління знаннями, який успішно виконує функцію збереження та забезпечення доступу до знань про територіальну реформу, децентралізацію, сталий місцевий розвиток, орієнтований на громаду, та управління справами місцевих рад. На порталі вже організований віртуальний та особистий обмін знаннями серед членів та регіональних підрозділів ВАССР.

Протягом звітного періоду було проведено 5 експертних консультацій та 12 засідань тематичних робочих груп у зв'язку з діяльністю веб-порталу, а також підготовлено

технічне завдання на використання веб-платформи. Було розроблено структуру веб-платформи та дистанційні навчальні курси на базі програмного забезпечення Moodle. Протягом 2015 року було створено основні розділи веб-порталу, присвячені економічному розвитку сільських територій та енергоефективності..

зручності користування картою.

У 2015 році також було завершено інженерні роботи на веб-порталі та проведено його тестування. Було створено автоматичну систему контролю для показу інформації про мікропроекти на карті України з використанням індивідуальних графічних елементів. Також були створені додаткові специфікації та плагін для підвищення

Крім того, було підготовлено, обговорено та затверджено бренд-бук, офіційну назву та логотип Порталу з управління знаннями та офіційно зареєстровано домен www.kp.org.ua.

Програмна частина веб-порталу розроблена відповідно до затвердженого технічного завдання: портал створено на базі HTML, в нього інтегровані модулі Moodle та PHP BB.

Протягом 2015 року також налагоджено систему управління контентом веб-порталу. На ньому створено 17 статичних та 43 динамічних сторінки, контент (тексти, відео, графіку) підготовлено до запуску, зібрано та завантажено інформацію для запуску веб-порталу: найкращі практики, успішні приклади, методологія та підхід МРГ.

Нарешті, було розроблено спеціальну інтерактивну карту, на якій показані мікропроекти МРГ, а також протестовано систему онлайн-пошуку.

6.2.2. Система онлайн-навчання та підвищення обізнаності:

Протягом 2015 року профільні спеціалісти ВАССР збрали та оновили тренінгові матеріали для розвитку навичок і знань своїх членів. Ці матеріали також були завантажені на веб-портал та використані для запуску онлайн-курсів, які можна прослухати починаючи з листопада 2015 року.

Команда ВАССР через експертну мережу збирала інформацію про різні питання, що стосуються економічного розвитку сільських територій та управління проектами. На основі аналізу зібраної інформації та досвіду було розроблено та інтегровано у веб-платформу дистанційні навчальні курси. Крім того, проведено консультації з викладачами, які мають досвід роботи з модулем Moodle. Також організовано консультації з експертами з Національної академії державного управління, Національного університету біоресурсів і природокористування та мережею експертів Idea LAB. У результаті цього розроблено програму навчальних курсів та веб-порталі та складено перелік дистанційних навчальних курсів.

ВАССР підготувала спеціальні дистанційні навчальні онлайн-курси для підвищення обізнаності її членів з питань децентралізації врядування. Понад 1 000 представників органів місцевого самоврядування вже пройшли перші чотири курси на веб-платформі: «Управління конкурентоспроможністю територій», «Комунікаційні стратегії для розвитку сільських громад», «10 кроків підготовки успішного проєкту» та «Соціально-економічний розвиток сільських територій». Навчальні курси проводяться для представників органів місцевого самоврядування, голів сільських та селищних рад і членів громад.

Також було завершено навчальний план на основі онлайн-курсів. Крім того, проведено спеціальну зустріч всіх членів команди системи дистанційного навчання та тренінг з питань організації дистанційних курсів.

Команда ВАССР збирала інформацію для підвищення громадської обізнаності з питань енергоефективності, економічного розвитку сільських територій, територіальної реформи та децентралізації. Зокрема, на веб-порталі розповсюджувалася інформація про успішні приклади та методологію МРГ. ВАССР поширювала інформацію про МРГ і через свої сторінки у соціальних мережах.

Нарешті, протягом 2015 року ВАССР опублікувала у своєму віснику 9 статей про методологію, підходи та діяльність Проекту МРГ.

6.2.3 Формування політики

Для розробки рекомендацій до формування політики ВАССР активно використовував свій Портал з управління знаннями та мережу своїх членів. Асоціація провела опитування та віртуальні діалоги з найбільш актуальних питань (децентралізація, місцеве самоврядування, територіальна реформа тощо). Для цих цілей ВАССР попросила своїх членів делегувати принаймні одну контактну особу. Для них було організовано відповідний онлайн-тренінг. Результати віртуальних дискусій та опитування були використані для розробки рекомендацій з питань формування політики. Загалом з цією метою було організовано 4 круглі столи та підсумковий національний форум місцевого розвитку, присвячені змінам до законодавства.

У результаті цих заходів, підтримку для проведення яких надав Проект МРГ, Асоціація підготувала рекомендації до двох законів України: «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та «Про місцеве самоврядування в Україні». Перед цим на спеціальній онлайн-платформі Порталу з управління знаннями www.kp.org.ua серед голів сільських та селищних рад, обласних та районних рад і обласних і районних адміністрацій усіх областей України було проведено опитування про проблемні питання у сфері децентралізації.

12 грудня 2015 року ВАССР за підтримки Проекту МРГ провела круглий стіл «Управління земельними ресурсами спроможних громад: проблеми і перспективи». Цей захід було присвячено обізнаності громад із положеннями земельного законодавства та обговоренню нормативно-правової бази щодо процесу децентралізації влади в Україні. Участь у круглому столі взяли представники органів влади та органів місцевого самоврядування, експерти із земельного законодавства та провідні дослідники.

Протягом першої частини круглого столу було представлено результати дослідження рівня обізнаності із положеннями земельного законодавства та практиками управління земельними ресурсами. Відповідне опитування було проведено серед голів сільських та селищних рад, співробітників обласних та районних рад і обласних і районних адміністрацій, а також викладачів ВНЗ, вчителів, працівників приватних компаній, громадських організацій та студентів з усієї України. Його результати продемонстрували, що більшість учасників недостатньо обізнані із положеннями земельного законодавства, але ці питання є актуальними для них.

Протягом круглого столу учасники також обговорили пропозиції щодо змін, які необхідно внести до чинного законодавства, у тому числі законопроекти про внесення змін до таких Законів України: «Про обіг сільськогосподарських земель», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо активізації проведення земельних торгів» тощо.

24 листопада 2015 року ВАССР за підтримки Проекту МРГ провела круглий стіл «Дорожня карта змін у місцевому самоврядуванні. Законодавчі колізії». Круглий стіл було присвячено змінам до законодавства у зв'язку з процесами децентралізації та реформи місцевого самоврядування.

Протягом першої частини заходу ВАССР представила результати опитування громадськості про проблеми, що постають перед органами місцевого самоврядування у зв'язку з децентралізацією влади. Це опитування було проведено серед голів сільських та селищних рад, співробітників обласних та районних рад і обласних і районних адміністрацій, а також експертів з питань місцевого самоврядування з усіх областей України. Основна мета опитування – визначити проблемні питання проведення децентралізації та підготовка пропозицій щодо змін до Законів України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів з питань децентралізації.

Друга частина круглого столу складалася з обговорення та розробки пропозицій до нормативно-правових актів України про місцеве самоврядування. Зокрема, учасники обговорили пропозиції щодо змін до Законів України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про місцеве самоврядування в Україні» та деяких законів про державну реєстрацію органів місцевого самоврядування як юридичних осіб, про особисту матеріальну відповідальність представників органів влади та органів місцевого самоврядування тощо. Учасники затвердили більшість представлених пропозицій щодо змін до чинного законодавства.

6.2.4 Форум місцевого самоврядування «Нові можливості для розвитку потенціалу громад»

21 грудня 2015 року за підтримки спільного Проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» у Києві було проведено Форум місцевого самоврядування «Нові можливості для розвитку потенціалу громад». Мета Форуму полягала в наданні практичної підтримки нещодавно створеним територіальним громадам у процесі їхнього організаційного розвитку, ефективного здійснення повноважень та розвитку територій. Форум було відкрито Світланою Слабінською, спеціалістом МРГ з моніторингу та комунікацій, Миколою Фурсенком, Головою Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад, Юрісом Пойкансом, Надзвичайним та

Повноважним Послом Латвійської Республіки в Україні, та народними депутатами Ганною Гопко та Юрієм Дерев'янком.

На початку Форуму було представлено Проект МРГ та найкращі практики розвитку, орієнтованого на громаду, які підтримує Проект. Зокрема, партнери МРГ в областях Вікторія Чернікова (Донецька область) та Юрій Шило (Сумська область) розповіли про досвід успішної реалізації заходів Проекту у своїх областях. Під час Форуму також було проведено іншу важливу подію – представлення результатів проекту, реалізованого через [Портал з управління знаннями](#), що пропонує засоби відтворення методології та досвід реалізації проектів розвитку.

Учасники Форуму також мали можливість обговорити різні аспекти розвитку об'єднаних громад та способи подолання проблем, що постають перед ними. Було проведено панельні дискусії щодо реформування місцевого самоврядування, роботи центрів надання адміністративних послуг, органів соціального захисту та охорони здоров'я.

У рамках Форуму також було представлено виставку «Економічний розвиток об'єднаних громад: можливості для розвитку потенціалу».

Таблиця – XI: Діяльність ВАССР у 2015 році

№	Запланована діяльність	Проведені заходи та їх результати
1	2. Створення бази даних та методології для виконання таких завдань: 2.1 Розробка навчальних планів онлайн-курсів	Розроблено навчальні плани та матеріали для таких курсів: 1. Управління конкурентоспроможністю територій 2. 10 кроків підготовки успішного проекту 3. Соціально-економічний розвиток сільських територій 4. Комунікаційні стратегії для розвитку сільських громад Розроблено також макети для оголошень про ці курси.

2	Навчальний процес 2.2 Організація 4 навчальних курсів	Проведено такі дистанційні курси: 1. Управління конкурентоспроможністю територій 2. 10 кроків підготовки успішного проекту 3. Соціально-економічний розвиток сільських територій 4. Комунікаційні стратегії для розвитку сільських громад Крім того, підготовлено зразок сертифіката про проходження курсу, видано та розіслано 99 індивідуальних сертифікатів
3	2.3 Консультації	Проведено спеціальну зустріч всіх членів команди системи дистанційного навчання. Проведено тренінг з питань організації дистанційних курсів. Організація 4 навчальних курсів: для підтримки процесу навчання регулярно готуються відповідні інструкції, а також пояснювальні та мотиваційні листи
4	2.4 Онлайн-публікації на веб-ресурсах	Веб-портал: http://vassr.org/ Ресурсний центр: http://gurt.org.ua/ Сторінка ВАССР у Facebook Створення сторінки онлайн-платформи у соціальних мережах
5	2.5 Публікація у виданні «Вісник Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад»	ВАССР опублікувала у своєму віснику 9 статей про методологію, підходи та діяльність Проекту МРГ
6	2.7 Виступи на радіо	Інтерв'ю Громадському радіо (програма «Територія»). Запис відбувся 15 грудня, інтерв'ю скоро вийде в ефір.
7	3.1 Онлайн-збір думок про зміни до законодавства. Проведення онлайн-дискусій, узагальнення їх результатів. 3.2 Підготовка стратегічних документів та пропозицій до законопроектів	У рамках Форуму було проведено низку круглих столів, досліджень з різних питань, адвокаційні зустрічі, робота в комітетах і робочих групах. Налагоджено співпрацю з народними депутатами.
8	3.3 Форум місцевого самоврядування	

6.3. Налагодження співпраці з Союзом учасників сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів України (СУСОКУ)

Протягом другої фази Проект МРГ провів пілотування СОК, до яких увійшли домогосподарства з низьким рівнем доходу. Ця діяльність дала обнадійливі результати. У третій фазі Проект розширив обсяги пілотування. Очікується, що методологія МРГ створить можливості для подолання бідності шляхом створення та розвитку СОК. Проект підтримує кооперативи, що створюються малозабезпеченими людьми у сільській місцевості. Проект розбудовує їхню спроможність проводити господарську діяльність та сприяє поліпшенню їхнього доступу до ресурсів, послуг та інформації про технології виробництва та маркетингу. Для того, щоб СОК краще могли використовувати ці можливості, необхідно зміцнити їхній потенціал та забезпечити ухвалення відповідного законодавства. Через це досвід та заходи Проекту МРГ і СОК мають бути пов'язаними із СУСОКУ – національною асоціацією, що діє у сфері розвитку потенціалу та формування політики.

Протягом багатьох років СУСОКУ активно проводить заходи для розвитку потенціалу своїх членів – сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Він збирає корисну інформацію з різних питань, актуальних для членів, систематизує її та розповсюджує через такі засоби, як вісник Союзу із

спеціальним розділом «Фермер України» та веб-розсилку. Союз використовує свої зв'язки з науковими установами, що досліджують питання кооперації, та окремими експертами у цій сфері та ділиться отриманою інформацією із СОК. Він має можливість бути ключовою установою із розвитку потенціалу СОК, створених за підтримки Проекту МРГ.

Проект налагодив співпрацю із СУСОКУ ще у 2014 році. Це було зроблено з метою забезпечити поширення знань на рівні громади. Очікується, що співпраця із Союзом дозволить суттєво підвищити ефективність МРГ-III у досягненні спільних цілей із Центром управління знаннями при УАРОР.

Співпраця з СУСОКУ передбачає розвиток його потенціалу для виконання функцій національного центру передового досвіду для підтримки СОК з усієї України шляхом поліпшення доступу до інформації, підготовки людських ресурсів та забезпечення політичної підтримки. З цією метою при секретаріаті СУСОКУ створюється центр знань, надається підтримка для проведення особистих та онлайн-дискусій з політичних питань та проводяться заходи із підвищення громадської обізнаності.

З огляду на це, для розвитку потенціалу Союзу та його членів наприкінці грудня 2014 року між ПРООН та СУСОКУ було підписано грантову угоду про розвиток функціоналу його веб-порталу шляхом удосконалення його структури та розширення бази даних, підготовки людських ресурсів, обміну знаннями про СОК, налагодження онлайн-мереж та розробки рекомендацій на основі місцевого досвіду. Запланована вартість цих заходів за грантовою угодою складає 547 411 грн. (36 252 дол.); внесок Проекту МРГ склав 302 тис. грн. (20 тис. дол.), у той час як СУСОКУ надав 245 411 грн. (16 252 дол.).

Відповідно до Плану заходів СУСОКУ на 2015 рік, який було включено до грантової угоди, у цьому році було досягнуто таких результатів:

- Підтримано розвиток та наповнення веб-порталу інформацією, актуальною для членів СУСОКУ;
- Проведено 1 круглий стіл;
- Складено перелік навчальних курсів для веб-порталу;
- Підготовлено 4 пакети політичних рекомендацій з питань розвитку кооперативів в Україні.

6.3.1 Розвиток веб-порталу:

У 2015 році було посилено існуючий веб-портал СУСОКУ шляхом інтеграції додаткових динамічних засобів, щоб він міг виконувати функцію збереження та забезпечення доступу до знань про СОК, створені за методологією МРГ, сталий місцевий розвиток, орієнтований на громаду, та управління СОК. Портал підтримуватиме віртуальний та особистий обмін знаннями серед членів та регіональних підрозділів СУСОКУ.

Команда порталу проводить такі заходи: 1) координація збору, систематизації та зберігання інформації, 2) організація заходів, спрямованих на розвиток потенціалу представників СОК, та 3) розповсюдження знань серед широкої аудиторії з місцевого на національний рівень та навпаки за допомогою активного використання технічних інформаційних центрів, створених СОК за підтримки МРГ.

Протягом 2015 року на веб-порталі СУСОКУ було реалізовано проект «Кооперативна школа» та розроблено відповідне технічне завдання.

6.3.2 Система онлайн-навчання та підвищення обізнаності:

Протягом 2015 року профільні спеціалісти СУСОКУ зібрали та оновили тренінгові матеріали для розвитку навичок і знань своїх членів. Ці матеріали також були завантажені на веб-портал та використані для організації регулярних онлайн-курсів.

Протягом року було підготовлено план проведення дистанційного навчання на веб-порталі СУСОКУ, обговорено та затверджено пріоритетну тематику навчальних курсів.

6.3.3 Формування політики:

У 2015 році СУСОКУ провів Четверті громадські слухання на тему «Кооперація як умова інтеграції фермерських господарств та ОСГ до європейського ринку». Участь у них взяли кооператори, фермери, дослідники, представники органів влади та СОК-членів Проекту МРГ-III з усієї України (всього 250 учасників).

Крім того, на веб-сайті СУСОКУ були проведені консультації за участі членів і регіональних підрозділів

Союзу та експертів. Учасники обговорили основні проблеми, що постають перед СОК в Україні, та створили спеціальну «гарячу лінію» для сприяння розв'язанню цих проблем. Команда експертів СУСОКУ збирала та проаналізувала думки учасників консультацій. Результати аналізу були включені до порядку денного Четвертих громадських слухань.

Протягом 2015 року експерти СУСОКУ підготували політичні рекомендації для розвитку кооперативів в Україні. Союз розробив проект Закону України «Про активізацію створення та діяльності сімейних фермерських господарств», пропозиції змін до Закону України «Про фермерське господарство» та «Про особисте селянське господарство». Основна мета цих рекомендацій – сприяти перетворенню особистих селянських господарств на сімейні фермерські господарства у громадах-членам СУСОКУ та створити правові, економічні та соціальні умови для такого перетворення. Крім того, команда експертів СУСОКУ підготувала проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України» (№ 2052 від 6 лютого 2015 року).

Таблиця – XII: Діяльність СУСОКУ у 2015 році
Розвиток веб-порталу
Розробка веб-порталу (Підготовка технічного завдання відповідно до цілей та завдань порталу: бути платформою для обговорення та підготовки рекомендацій до законодавства і дистанційного навчання. Оновлення веб-порталу)
Налагодження веб-порталу (інженерні роботи, дизайн, програмна частина, інтеграція модулю Moodle, тестування та запуск)
Закупівля обладнання
Тренінги та підвищення громадської обізнаності
Розробка дистанційних навчальних курсів
Розвиток потенціалу цільової групи (онлайн-консультації для СОК)
Тренінг для контактних осіб
Підвищення громадської обізнаності
1. Тренінгові матеріали
2. Онлайн-публікації
3. Друк та розповсюдження брошур
Організація навчання (підготовка та запуск дистанційних навчальних курсів)
Навчальні візити до СОК
Рекомендації щодо політики
Онлайн-збір відгуків та їх аналіз
Підготовка рекомендацій
Організація круглих столів за участі представників СОК, популяризація електронних ресурсів, розповсюдження результатів

6.4. Робота зі студентами

У рамках компоненту з управління знаннями МРГ-III продовжує розширювати мережу вищих навчальних закладів з усіх областей України та сприяти викладанню курсів, присвячених сталому розвитку. Крім того, Проект заохочує включення підходів до місцевого врядування та розвитку, орієнтованих на громаду, до навчальних планів ВНЗ. Станом на кінець 2015 року 17 регіональних ВНЗ включили до своїх навчальних планів курси зі сталого міського розвитку.

Протягом 2015 року Проект налагодив партнерство із ще чотирма ВНЗ (Житомирським державним технічним університетом, Житомирським державним університетом імені Івана Франка, Національним університетом «Одеська юридична академія» та Луганським державним університетом імені Тараса Шевченка), таким чином загальна кількість ВНЗ-партнерів сягнула 33. Проект також перепідписав та продовжив чинність меморандумів про взаєморозуміння із Полтавською державною аграрною академією. У 2015 році, відповідно до Плану дій Проекту, було проведено низку заходів. 4-6 лютого було проведено щорічну зустріч, присвячену діяльності Національної мережі партнерських ВНЗ, на якій було підготовано пропозиції щодо впровадження компоненту МРГ зі співпраці з університетами та складено план заходів на 2015 рік. Діяльність Проекту в рамках цього компоненту описана нижче.

6.4.1 Студентська літня школа

Проект МРГ спільно з Національною мережею партнерських ВНЗ провів Четверту літню школу зі сталого місцевого розвитку. 1-4 липня 2015 року більше 20 студентів з 13 ВНЗ України зібралися у Затоці Одеської області. Протягом цих днів вони брали участь у тренінгах та семінарах, організованих МРГ. Студенти ознайомилися із основами фандрейзингу, реалізації мікропроектів та мобілізації громад. Учасники також відвідали одну з громад-партнерів Проекту в Одеській області та засідання форуму місцевого розвитку, де мали змогу побачити, як місцеві громади реалізують свої ініціативи на практиці.

Ідея проведення літньої школи зі сталого розвитку виникла у 2012 р. у зв'язку із самітом ООН з питань сталого розвитку, який було проведено у Ріо-де-Жанейро (Ріо+20). З того часу ця школа стала традиційним та популярним серед студентів заходом.

У школі брали участь студенти з різною спеціалізацією: політологія, журналістика, право, економіка, менеджмент, банківська справа, менеджмент у сфері транспорту та екологія. Під час відбору учасників організатори намагалися охопити всі області України та забезпечити збалансоване представництво студентів обох статей.

Основною темою літньої школи протягом останніх чотирьох років був сталий розвиток громад. Цього року школа була організована у форматі триденного тренінгу, присвяченого таким питанням::

- концепція сталого розвитку;
- розвиток громад та соціальна мобілізація;
- залучення громад через особисту мотивацію;
- ефективні комунікації;
- мобілізація ресурсів для розв'язання проблем громад;
- фандрейзинг;
- створення організацій громад;
- основи управління проектами.

Ці теми відповідають основній меті Проекту МРГ – формування самоусвідомлення та самодостатності місцевих громад шляхом підтримання відкритого діалогу між членами громад, заохочення їх до соціально-корисної діяльності, визначення бачення майбутнього громадою та реалізації спільних ініціатив щодо розвитку громади.

Протягом тренінгу учасники були постійно залученими до діалогу та обговорення проблем мобілізації населення, особливо в сільській місцевості. На основі прикладів вже реалізованих проектів учасники ознайомилися із принципом роботи «знизу догори», коли до планування та реалізації проектів залучені зацікавлені сторони з найнижчого рівня (тобто, самі члени громади). Молодь дуже зацікавилася тим, як зацікавлені члени громад об'єднуються для спільного вирішення проблем своїх громад. Студентам також було цікаво, які ресурси потрібні для такого об'єднання та де їх можна знайти.

Під час тренінгу модератори використовували практичні вправи, рольові ігри та сучасні інтерактивні навчальні методи,

як-от «світове кафе».

«Світове кафе» – це міжнародно-визнана технологія, що створює умови для обмірковування, отримання знань та досвіду, планування та розробки нових ідей і продуктів.

Ця вправа пройшла ефективно та отримала багато позитивних відгуків від учасників. Дискусія була присвячена темі «Що можна зробити для залучення сільської молоді з точки зору місцевих органів влади, публічних осіб, місцевого бізнесу або школи?».

Спілкування між учасниками було організоване дуже творчо та сприяло обміну знаннями та досвідом. Студенти запропонували багато ідей щодо працевлаштування молоді у селах, організації її дозвілля, заохочення вести здоровий спосіб життя та брати активну участь у поліпшенні умов життя в селах.

Іншою цікавою темою стала самостійна ініціатива брати активну участь у житті громади. Учасники подумали про свої життєві пріоритети, причини самореалізації через проектну діяльність, фандрейзинг та мобілізацію людей навколо себе. Протягом цієї сесії багато студентів краще зрозуміли власні цілі та інтереси.

Ще однією з основних тем літньої школи стала тема соціальної мобілізації. Протягом цієї сесії учасники дізналися, що соціальна мобілізація передбачає одночасно і добровільну участь, і наявність різних можливостей участі. Люди простягають руку допомоги, коли вони зацікавлені у цьому, і коли вони переконані, що це важливо для них та їх оточуючих. Учасники також засвоїли, що цей процес має бути зрозумілим та добре спланованим. Вони вивчили основи соціальної мобілізації й основні кроки на шляху ефективної мобілізації людей до розв'язання проблем громади.

Студенти звернули увагу, що соціальна мобілізація створює можливості для об'єднання людей в організації громад, які є невід'ємним елементом громадянського суспільства. Студенти обговорили, чому органи влади не мають достатньо можливостей для того, щоб самостійно реалізувати місцеві пріоритети щодо створення належних умов життя. Таким чином вони зробили висновок, що організації громад є додатковим ресурсом для розв'язання невідкладних проблем у селах. Протягом цих сесій учасники також проаналізували правові аспекти створення організацій громад, деякі приклади життєстійкості та можливостей ОГ брати участь у проектах та конкурсах, і отримувати гранти від міжнародних та інших донорів.

Під час літньої школи учасники також розширили свої знання про управління проектами. Вони дізналися, що кожна організація громади повинна мати успішну історію реалізації проектів. Для цього важливо зрозуміти, як заповнювати проектні заявки, визначати цілі та завдання проектів, розраховувати бюджет, та яких результатів можна очікувати внаслідок реалізації проектів.

Не менш цікавими були сесії про ефективні комунікації. Студенти з'ясували, що ефективні комунікації – це змістовна співпраця, спрямована на те, щоб краще зрозуміти партнера. За допомогою комунікацій можна сприяти налагодженню та розвитку взаємин, а також визначати особливості сторін.

Комунікаційні техніки також використовуються для започаткування діалогу з органами влади, громадою, бізнесом, донорами та усіма суб'єктами, що беруть участь у процесах поліпшення умов життя в громаді. Найважливіше, що ці техніки можуть ефективно застосовуватися з метою фандрейзингу. Молодь також дізналася про принципи та приклади ефективного фандрейзингу. Після цієї сесії студенти взяли участь у рольовій грі: кожний учасник намагався переконати представників міжнародного проекту, бізнесу та органів влади виділити кошти для його ініціативи.

Нарешті, вже четвертий рік поспіль під час літньої школи було організовано навчальний візит до громад, які впроваджують свої проекти за підтримки МРГ. Цього року учасники поїхали до Комінтернівського району Одеської області. Одна група відвідала засідання районного Форуму місцевого розвитку та побачила, як місцеві громади реалізують свої ініціативи у співпраці з органами влади. Друга група здійснила візит до села Петрівка, зустрілася із місцевою організацією громади та вивчила її досвід реалізації проектів. Студентам дали завдання отримати більше інформації про досвід та особливості впровадження міжнародних проектів та про проблеми, що постають перед громадами під час реалізації проектів. Після цього кожна група мала зробити презентацію та поділитися своїми напрацюваннями з іншими учасниками літньої школи.

В останній день літньої школи кожний учасник отримав сертифікат, який може знадобитися їм у майбутньому для участі в проектах і тренінгах.

Відгуки студентів і вчителів про літню школу

Участь у літній школі – це прекрасна можливість дізнатися багато всього цікавого та вивчити щось нове. Це новий досвід, нові друзі, емоції, цікаві навчальні сесії та багато інших речей, які можуть знадобитися в майбутньому. Це перший подібний захід, в якому я беру участь, тому я з готовністю погодилася на це. Більше того, тематика сталого розвитку на основі участі громади є особливо цікавою для мене, оскільки я пишу дипломну роботу про реалізацію спільного Проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» у Запорізькій області. Я рада, що в мене вийшло поїхати на цю літню школу, це був дійсно незвичайний досвід, я отримала багато позитивних емоцій та вражень.

Ірина Власова, студентка факультету соціальних наук та управління Запорізького національного університету, спеціальність: соціологія

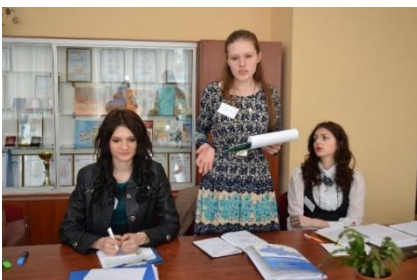
6.4.2 Студентські дебати

У травні 2015 року 14 команд з різних ВНЗ України взяли участь у Всеукраїнських дебатах з питань сталого розвитку.

Національна мережа партнерських ВНЗ за підтримки Проекту МРГ проводить цей захід для студентів вже четвертий рік поспіль. Цього разу дебати проходили в Ужгородському національному університеті.

Змагання відбуваються у форматі, розробленому Карлом Поппером (тобто, це комбінація політичних дебатів та формату Лінкольна-Дугласа. У дебатах формату Карла Поппера основна увага зосереджується на навчанні командній роботі на двох етапах: підготовки до дискусії та самих дебатів.

Цей формат дозволяє розвивати навички аргументації, критичного мислення та обміну ідеями. Він нагадує політичні дебати, де студенти навчаються обговорювати проблеми, аналізувати їх під різним кутом та розробляти можливі шляхи (стратегії) їх розв'язання. Загальна мета дебатів Карла Поппера – залучити студентів до обговорення проблем та пошуку рішень, а не просто до участі в обговоренні.

Усі партнерські ВНЗ, зацікавлені взяти участь у дебатах, могли подати свої заявки. Організатори отримали 17 заявок, але запрошення до участі в дебатах в Ужгороді отримали лише 14 відібраних команд.

На початку змагань відбулося жеребкування, де команди були розбиті на пари і їм було запропоновано тезу, стосовно якої вони мають дискутувати. Турнір проходив таким чином: кожна команда грала дві 1/8-фінальні гри, переможці проходили у

чвертьфінал, далі був півфінал та фінал.

Навички наведення контраргументів, ведення дискусії та побудови ланцюжків аргументів оцінювалися експертами (викладачами, які супроводжували команди) відповідно до встановленої системи критеріїв.

У фіналі зустрілися найсильніші команди – Ужгородського національного університету та Національного університету «Одеська юридична академія». Молоді інтелектуали дебатовали на таку тему: «Органи влади мають контролювати діяльність організацій волонтерів та ініціативних груп, які допомагають розв'язувати проблеми громади». Команда з Одеси мала захищати цю тезу, а команда з Ужгорода – критикувати її. Учасники підготували чимало аргументів, з якими було важко сперечатися. Перемогла команда з Одеси, тому що, на думку журі, вони більш переконливо підтримували свою позицію. Кожна команда отримала нагороду за участь в дебатах, а фіналістам було вручено цінні призи від спільного Проекту ЄС/ПРООН. Крім того, їх запросили взяти участь в літній школі з питань сталого розвитку.

Відгуки студентів і вчителів про літню дебат

Ужгород дуже гостинно приймав нас. Друзі з попередніх дебатів та літньої школи 2014 р., що були організовані Проектом МРГ, провели для нас екскурсію історичними та культурними пам'ятками та затишними місцями Ужгорода. Ми зустріли найкращих студентів з усієї України, які хочуть розвивати нашу країну. Наша команда взяла участь у дебатах про сталий розвиток, організованих Проектом МРГ. Ми готувалися до цього завчасно та ретельно. Наш тренер Інна Володимирівна, асистент кафедри соціальних наук факультету соціальних наук та управління Запорізького національного університету, допомогла нам посилити навички командної роботи та розробити стратегію поведінки. Разом ми знайшли багато аргументів для кожної теми, запропонованої організаторами, та могли ефективно їх представити. Завдяки Проекту МРГ та його координаторам у нас залишилися дуже хороші враження від участі в дебатах, ми подружилися з іншими активними студентами з різних куточків України

Альона Лепська, студентка юридичного факультету Запорізького національного університету

6.4.3 Візити для обміну досвідом

Проект МРГ підтримав візит представників Луганської області до Запорізького національного університету та ресурсного центру. Протягом цього заходу були продемонстровані методи викладання дисциплін зі сталого розвитку на основі гри. Також було представлено результати соціологічного дослідження, проведеного в рамках Проекту МРГ у Запорізькій області. У заході взяли участь і студенти із ЗНУ. Вони ознайомили луганчан з результатами проведення літньої школи з питань сталого розвитку, методологією вивчення предметів на основі гри та розповіли про ефективність дебатів для навчання.

Делегація з Луганська також відвідала ресурсний центр зі сталого розвитку при ЗНУ, де керівник центру Інна Дударева представила концепцію майбутнього ресурсного центру зі сталого розвитку Луганської області.

Зустріч пройшла у дуже дружній атмосфері, представники Луганської області отримали натхнення для реалізації власних ініціатив в Луганській області в рамках Проекту МРГ, зокрема, створення ресурсного центру. «Досягнення наших колег із Запоріжжя є вражаючими. Звичайно, при реалізації наших ініціатив потрібно врахувати специфіку Луганської області», поділився думкою Руслан Галгаш, представник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

6.4.4 Фестиваль соціальної реклами з питань місцевого розвитку в Одесі

15-17 жовтня в Одесі було проведено п'ятий міжнародний молодіжний фестиваль соціальної реклами з питань місцевого розвитку «Інший погляд». Захід відбувся за підтримки Проекту МРГ та Національної мережі партнерських ВНЗ. Проект МРГ став титульним партнером фестивалю. Організатором заходу став Національний університет «Одеська юридична академія», що входить до Національної мережі.

Основна мета фестивалю – обговорити соціальні проблеми молоді так, як їх бачить сама молодь, знайти інноваційні та оригінальні ідеї для вирішення цих проблем, залучити молодих людей до відкритої дискусії та привернути увагу широкої аудиторії до соціально-значущих тем.

Участь у фестивалі взяли студенти з різних українських та закордонних ВНЗ, а також молоді люди віком до 30 років, зацікавлені в цій темі та готові відкрито говорити про соціальні проблеми та шукати шляхи їх розв'язання. Цього року фестиваль став міжнародним: свої роботи подали представники Німеччини, Росії, Португалії та Польщі. Загалом за всі 5 років на конкурс було подано більше 1 200 робіт.

Під час фестивалю Проект нагородив авторів робіт про роль місцевих громад. Переможцями у спеціальній номінації МРГ стали Оксана Сітінська та Яна Самко, студентки Національного університету «Одеська юридична академія», які підготували рекламний плакат «Разом ми сильніші».

6.4.5 Конкурс студентських наукових робіт

У 2015 році Проект МРГ опублікував збірку 15 найкращих *студентських робіт з питань сталого року за участі громад*. Ці роботи написані студентами з різних ВНЗ України та присвячені різноманітним аспектам сталого розвитку.

Раніше цього року було проведено четвертий Всеукраїнський конкурс студентських робіт з питань сталого місцевого розвитку. У конкурсі прийняли участь студенти з партнерських ВНЗ. На конкурс надійшло більше 40 робіт, які були ретельно проаналізовані та оцінені спеціальним комітетом. Авторів трьох найкращих робіт запросили взяти участь у четвертій літній школі в Одеській області.

6.4.6 Конкурс ресурсних центрів ВНЗ зі сталого розвитку та курси, які вони проводять

У конкурсі на кращий план заходів ресурсного центру зі сталого розвитку перемогли шість ВНЗ-партнерів Проекту. Кожен ВНЗ представив план заходів протягом щорічної зустрічі з огляду та планування. Переможцями конкурсу стали Харківський національний університет міського господарства, Ужгородський національний університет, Черкаський державний технологічний університет, Національний університет «Острозька академія», Запорізький національний університет та Сумський державний університет. В якості нагороди Проект вручив ресурсним центрам комплекти офісного обладнання, у тому числі ноутбуки та принтери.

Протягом 2015 року ВНЗ та ресурсні центри організували тренінги для студентів та аспірантів, візити до громад та студентські конференції. Ресурсні центри також розробили практичні матеріали та технічні рекомендації для студентів, аспірантів та викладачів.

6.4.7 Курси зі сталого місцевого розвитку

Студенти та після аспіранти факультету соціальних наук та управління Запорізького національного університету пройшли курс зі сталого розвитку, підготовлений ресурсним центром ВНЗ. Перший семінар було проведено 23 січня 2015 року. Його було присвячено вступу до сталого соціального розвитку. На основі практичних прикладів та досвіду Проекту МРГ учасники обговорили питання самоорганізації, лідерства, фандрейзingu та оподаткування.

Тривалість курсу склала 4 місяці. Студенти та аспіранти, що слухали курс, проводили зустрічі з лідерами та активістами громад, головами сільських рад, головами та представниками РДА та районних рад. Слухачі також відвідали громади, організації громад та місцеві кооперативи. Вони побачили, як самоорганізація працює на практиці, та ознайомилися з різними аспектами діяльності органів місцевого самоврядування. Експерти з різних галузей поділилися зі студентами базовими знаннями про енергоефективність, екологічний менеджмент та основи національної податкової системи.

6.4.8 Щорічна зустріч для огляду

Для огляду діяльності ВНЗ-партнерів Проекту протягом 2015 року та для аналізу і планування заходів на 2016 рік 14-15 грудня у Києві було організовано щорічну зустріч для огляду.

Координатор Національної мережі партнерських ВНЗ Інна Дударева представила огляд діяльності та найкращі практики Мережі у 2015 році, у тому числі візити до місцевих громад та між-університетські круглі столи, що було проведено онлайн. Вона також поділилася результатами дослідження ефективності методології місцевого розвитку,

проведеного в Запорізькій області, та запропонувала, щоб інші ВНЗ організовували подібні дослідження і в своїх областях.

Крім того, учасники проаналізували поточну діяльність, зокрема підготовку та проведення енергетичного аудиту навчальних закладів, та провели мозковий штурм щодо інших заходів, запланованих на 2016 рік.

Представники ресурсних центрів ВНЗ також поділилися своїм досвідом та підкреслили необхідність створення нових ресурсних центрів та інституційного оформлення Національної мережі ВНЗ-партнерів.

6.5. Візити донорів та партнерів

1. У квітні 2015 року 12 представників міністерств регіонального розвитку, міських рад, громадських організацій та міжнародних організацій з Грузії та Вірменії приїхали до України з навчальним візитом. Протягом семиденної навчальної поїздки учасники ознайомилися з досвідом Проекту МРГ щодо планування за принципом «згори донизу» та розвитку громад.

Учасники навчальної поїздки відвідали партнерські громади МРГ у Кіровоградській та Запорізькій області та побачили, як місцеві громади реалізують свої

ініціативи. У Кіровоградській області учасники також зустрілися із членами СОК, створеного в рамках Проекту МРГ. Члени громад поділилися досвідом реалізації своїх економічних проектів. Крім того, делегація ознайомила з досвідом Запорізької області у сферах енергозбереження та енергоефективності.

Візит було проведено для обміну досвідом та вивчення найкращих практик реалізації проектів органами місцевого самоврядування України. Він також сприяв налагодженню транскордонної співпраці між органами місцевого самоврядування, громадами та організаціями громадянського суспільства з України, Грузії та Вірменії для спільного вирішення питань соціально-економічного розвитку.

2. У продовження цієї ініціативи 9-11 грудня 2015 року в столиці Вірменії Єревані було організовано триденну Міжнародну конференцію «Перспективи регіонального розвитку Вірменії». У заході взяло участь більше 150 осіб з Вірменії, Індонезії, Канади, Російської Федерації, Сербії, України та Чорногорії. У панельних дискусіях виступили співробітники Представництва ЄС у Вірменії, Світового банку, USAID та Швейцарського агентства міжнародної співпраці та розвитку, а також представники Вірменського фонду територіального розвитку, профільних міністерств та громадських організацій. Конференція була організована у форматі міжнародного форуму, тож розробники політики, практики і дослідники з різних країн, що працюють у сфері регіонального розвитку і розвитку громад, мали можливість обговорити всі важливі для них питання. Учасники обмінялися інформацією про досягнення та проблеми формування регіональної політики, програм та проектів співпраці між громадами. Мета конференції полягала у популяризації підходів до розвитку, орієнтованих на громаду.

Олена Рудіч, спеціаліст з розвитку громад, представила огляд діяльності та досягнень Проекту за останні 8 років. Вона поділилася з учасниками конференції українським досвідом у сфері регіонального розвитку та децентралізації та описала дієві українські «рецепти» і практики, в тому числі створення об'єднаних територіальних громад та підходу до місцевого розвитку за принципом «знизу догори». Цей досвід може бути ефективно відтворено у Вірменії та сприяти запровадженню у цій країні підходу, орієнтованого на громаду.

Серед інших тем учасники обговорили такі теми, як міжнародний та регіональний обмін знаннями між колегами з питань регіонального розвитку, розвитку, орієнтованого на громаду; створення (між)регіональної спільноти практиків; визначення ключових проблем і ефективних підходів до запровадження, підтримання та розширення регіонального розвитку і розвитку, орієнтованого на громаду; поточний та запланований процес реформ у галузі регіонального розвитку; стратегічне планування, інституційний розвиток та розвиток потенціалу у Вірменії; а також об'єднання зусиль різних зацікавлених сторін.

Учасники конференції також здійснили навчальний візит до місць реалізації проекту з регіонального розвитку і потенційних об'єктів впровадження проекту у Вірменії та обговорили відповідні практичні аспекти у форматі «навчання на практиці».

3. Команда Проекту МРГ з України представила свої основні досягнення на Міжнародній конференції «За більш розумні сталі міста і населені пункти», яка була проведена 14-15 грудня в Женеві. Зокрема,

було представлено досвід Проекту у галузі сталого розвитку, налагодження ефективного діалогу між місцевими громадами та органами влади, а також продемонстровано можливі рішення для соціально-вразливих груп та інші досягнення Проекту. До складу делегації Проекту увійшли Оксана Реміга, Старший програмний менеджер, та Олександр Рябий, спеціаліст з розвитку громад.

Представники Проекту також дізналися про успішний досвід партнерів у галузі електронного врядування, надання адміністративних послуг онлайн, реєстрації об'єктів нерухомості та управління житлово-комунальним господарством. Крім того, протягом конференції було обговорено питання соціального житла, міграції та шляхів скорочення негативного впливу міського оточення.

Ще однією важливою темою стали принципи та індикатори сталого розвитку на наступне десятиріччя. Було рекомендовано використовувати ці індикатори при підготовці стратегій та генеральних планів розвитку міст і країн.

Наступним кроком має бути організація національної конференції розумних міст для ознайомлення широкої громадськості в Україні із найкращими міжнародними практиками сталого розвитку та застосування цих практик у пілотних проектах в містах-партнерах Проекту.

Реформа з децентралізації. Об'єднання територіальних громад. Внесок Проекту МРГ

Територіальна реформа та децентралізація залишаються пріоритетами для Уряду України вже протягом десяти років. На національному рівні вживається чимало зусиль для практичної реалізації цих завдань, але результати поки що незначні. Нещодавнє рішення Уряду запровадити європейські цінності в державному управлінні та розвитку серйозно вплинули на формування політики у сфері належного врядування, територіальної реформи та децентралізації.

Відповідно до Плану заходів Кабінету Міністрів України щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні та Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» обласними радами було затверджено 20 перспективних планів.

На виконання перспективних планів органи місцевого самоврядування у багатьох територіальних громадах провели низку громадських слухань щодо процесу об'єднання та створення спроможних територіальних громад. Після виборів відповідних рад та голів територіальних громад необхідно було створити нові виконавчі органи рад та прийняти рішення щодо об'єктів комунальної власності, земельних питань, місцевих бюджетів на 2016 рік та припинення повноважень (ліквідації) органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад.

Аналіз поточного процесу добровільного об'єднання територіальних громад та запитів органів місцевого самоврядування довів, що на початковому етапі процесу об'єднання їм необхідна допомога. Також було визначено чимало практичних питань, які потребують законодавчого регулювання або роз'яснення положень законодавства, у тому числі щодо процесу ухвалення рішень органами місцевого самоврядування.

Для збору і систематизації інформації про правові та організаційні проблеми, що виникають у процесі об'єднання, та надання експертної підтримки виникла необхідність створити так звані Міжнародні центри з питань правового забезпечення процесів децентралізації. Такі центри були створені Українською асоціацією обласних та районних рад за підтримки Проекту МРГ у Донецькій та Луганській областях. Основна мета центрів – підтримка процесу добровільного об'єднання територіальних громад у Донецькій та Луганській областях, які найбільше постраждали від конфлікту.

Центри мають сприяти процесу об'єднання громад шляхом надання експертної правової допомоги місцевим громадам та органам, відповідальним за реформи, а також організаційної підтримки нещодавно обраним місцевим радам для створення виконавчих органів, підготовки і ухвалення пріоритетних рішень.

Основна задача полягає у наданні експертних консультацій з правових та організаційних питань для спеціалістів органів, відповідальних за реформи, представників органів місцевого самоврядування та членів місцевих рад. Планується також розробити типові проекти рішень та іншу необхідну документацію для організації процесу об'єднання. Крім того, було проведено ретельний правовий аналіз проектів рішень та інших документів, підготовлених ініціативними групами або органами місцевого самоврядування, а також розроблено рекомендації для приведення їх у відповідність до чинного законодавства.

Також було заплановано спільно з органами, відповідальними за реформи, провести моніторинг та аналіз правових і організаційних потреб територіальних громад і підготувати рекомендації та роз'яснення щодо найбільш актуальних питань, провести огляд правових прогалин щодо порядку об'єднання та розробити відповідні проекти змін до законодавства.

У результаті цього у 2015 році група експертів УАРОР допомогла зробити перегляд регіональних планів щодо проведення об'єднання, підготувала плани заходів та зразки документів і надала консультації більше **38 громадам**. **Це дозволило 6 новоствореним громадам у Донецькій та Луганській областях взяти участь у місцевих виборах та сформувати нові органи місцевого самоврядування.**

Протягом 2015 року УАРОР відповідно до свого плану заходів надала більше 50 консультацій (25 з них – письмово) і розробила 17 зразків документів з коментарями. Крім того, УАРОР проаналізувала 29 проектів рішень, що надійшли до розгляду міських і сільських рад у Донецькій та Луганській областях.

Також було проведено зустріч-консультацію з посадовими особами місцевих рад з двох областей, які вирішили провести об'єднання громад, а у листопаді 2015 року було організовано зустрічі з представниками обласних органів влади, відповідальних за реформи.

У 2015 році УАРОР повністю або частково досягла таких завдань, вказаних у плані заходів:

- Надання консультацій щодо створення інституту «старости»:
 - методологія визначення кількості старост у районах;
 - порядок їх призначення (вибору);
 - типові положення про старосту.
- Надання консультацій про створення місцевої ради об'єднаної територіальної громади:
 - реєстрація об'єднаної територіальної громади;
 - проведення ліквідації органів місцевого самоврядування, що увійшли до нової територіальної громади.
- Надання інформаційних послуг щодо створення органів місцевого самоврядування у новій територіальній громаді:
 - перша сесія;
 - прийняття рішень щодо органі, які створюються радами, та їхньої структури.
- Розробка та друк основних документів з питань діяльності місцевих рад.
- Надання консультацій зі штатних питань та ведення обліку у діяльності місцевих рад.

Підвищення громадської обізнаності та сприяння формуванню політики за допомогою регіонального туру на підтримку децентралізації за участі народних депутатів та експертів (тур «Посли реформ»)

У 2015 році Проект МРГ підтримав регіональний тур «Посли реформ», який було ініційовано народними депутатами України у співпраці з Реанімаційним пакетом реформ. У рамках цього туру в багатьох містах по всій Україні було організовано численні зустрічі та дискусії зі студентами, лідерами громад, державними службовцями та представниками ЗМІ. Заходи було присвячено змінам до Конституції щодо проведення децентралізації та пов'язаних з нею реформи, зокрема, територіального об'єднання та фіскальної реформи.

Основна мета регіонального туру – підтримати процес децентралізації силами народних депутатів та експертів. Тур дозволив звернути увагу на соціальний вимір децентралізації. Підтримка Проекту МРГ допомогла донести інформацію про реформи до звичайних громадян, щоб вони зрозуміли необхідність та переваги децентралізації. Тур також продемонстрував, що численні депутати з різних фракцій Парламенту підтримують порядок денний децентралізації в Україні, і що вони готові бути Послами реформ та можуть легко спілкуватися з широкими верствами населення. Місцеві ЗМІ допомогли привернути увагу жителів регіонів та сприяли обговоренню ходу реформи.

Для проведення регіонального туру група народних депутатів («Посли реформ») також організували громадські слухання щодо засад децентралізації. Протягом цих слухань було обговорено такі питання:

- зміни до Конституції щодо децентралізації;
- повноваження префектур в Україні;
- основні засади адміністративної реформи;
- приклади успішних реформ;
- окремо було проведено брифінг про міфи та спекуляції навколо теми децентралізації.

У рамках цієї ініціативи експерти Інституту громадянського суспільства написали статті до місцевих ЗМІ для роз'яснення всіх аспектів реформ, пов'язаних з децентралізацією. Регіональний тур було проведено в обласних центрах та інших містах: у Луцьку, Мукачевому, Сумах, Харкові, Миколаєві, Херсоні, Ужгороді, Кіровограді, Чернівцях, Кривому Розі, Калуші, Дрогобичі, Кременчуці, Умані та Ніжині.

Регіональний етап ініціативи розпочався з візитів народних депутатів і експертів з питань децентралізації до обласних центрів та міст обласного значення. Усього було створено 2 групи депутатів та експертів, кожна група відвідала 10 міст. До складу кожної групи входило від 2 до 4 депутатів, 1 експерт з децентралізації та 1 експерт з комунікацій (всього 4-6 учасників).

Протягом візитів було надруковано статті з 4 вибраних аспектів децентралізації. Крім того, для визначення подальших планів було проведено дослідження рівня обізнаності громадян про цю реформу.

Громади МРГ

Громади МРГ також взяли активну участь у процесі добровільного об'єднання територіальних громад. Протягом 2015 року у цьому процесі взяло участь більше 120 громад МРГ з 19 областей України.

У результаті цього було створено 67 нових територіальних громад (усього станом на сьогодні у всіх областях України було створено та зареєстровано 159 нових громад).

Глава 7: МЕДІА-ЗАХОДИ ТА ПУБЛІКАЦІЇ

Проект МРГ-III активно використовує комунікації для досягнення своїх цілей. Внутрішні та зовнішні комунікації мають вирішальне значення для забезпечення розвитку на місцевому рівні. Професійні комунікації сприяють розширенню впливу нових програм, допомагають проводити реформи місцевого самоврядування та налагоджувати і розвивати міцне партнерство. Вони сприяють зміні поведінки людей та широкій підтримці процесів сталого місцевого розвитку. Ефективні комунікації також підтримують мобілізацію ресурсів та виконання проектів.

Заходи з комунікацій та забезпечення наочності Проекту МРГ спрямовані на підвищення обізнаності широкої громадськості в областях України про завдання Проекту та про внесок ЄС і ПРООН у поліпшення життя цільового населення. Основна мета цих заходів – поширювати інформацію про результати і досягнення Проекту. Основна увага в них звертається на внесок Проекту, результати та їхній вплив на становище громад.

Протягом третьої фази Проект МРГ має на меті забезпечити максимальний рівень прозорості своєї діяльності й прагне залучити засоби масової інформації для інформування зацікавлених сторін про головні події Проекту. Аналіз повідомлень у ЗМІ продемонстрував високий рівень обізнаності та визнання внеску ЄС та ПРООН до реалізації Проекту.

Протягом звітної періоду Проект ініціював цільові інформаційні кампанії у різних областях України, що мали на меті популяризацію методології МРГ та сталого розвитку на основі участі громад за допомогою залучення національних та регіональних ЗМІ.

Зокрема, було проведено такі інформаційні заходи: медіа-дні Проекту МРГ для регіональних і місцевих ЗМІ; забезпечення масштабного висвітлення діяльності Проекту у пресі; представлення основних результатів і досягнень перших двох фаз Проекту ЗМІ, щоб забезпечити їх ефективне аналітичне висвітлення; сприяння створенню більш змістовного контенту про вплив заходів Проекту; демонстрація найкращих практик МРГ та прикладів співпраці між Проектом, його партнерами, ЗМІ та громадами. Вони були спрямовані на представлення всіх сторін процесу, навчання представників ЗМІ висвітлювати питання сталого розвитку в аналітичних публікаціях та історіях успіху, розповсюдження знань та налагодження співпраці з асоціаціями місцевих органів влади для ширшого охоплення і розповсюдження знань, створених МРГ-III.

Діяльність 9: Проведення інформаційної кампанії та підвищення громадської обізнаності з наскрізних питань

7.1 Організація медіа-днів МРГ

Протягом 2015 року Проект МРГ організував медіа-дні зі сталого розвитку в чотирьох містах: Львові, Одесі, Вінниці та Запоріжжі. Вони були проведені у «тематичному каскадному» форматі – тобто, у кожному місті вони склалися з різноманітних заходів для ЗМІ, присвячених темі МРГ. Основна мета медіа-днів – створити пул національних та регіональних ЗМІ, які будуть забезпечувати повноцінне висвітлення впливу МРГ та донесення ключових меседжів через аналітичні публікації та історії успіху.

Основна мета медіа-днів – забезпечити постійний обмін інформацією між Проектом МРГ та ЗМІ про методологію МРГ, найкращі практики, сталий місцевий розвиток та орієнтовані на громаду підходи, а також створити регулярний інформаційний канал між командою Проекту та ЗМІ. Медіа-дні також були покликані підкреслити важливу роль ЗМІ у розповсюдженні позитивного досвіду Проекту та успішного розвитку громад, популяризацію демократичного лідерства та підвищення громадської обізнаності.

У кожному місті медіа-заходи тривали по два дні. Вони включали в себе тренінг для ЗМІ, сесію «Успішна історія громади», прес-тур та зустріч журналістів з місцевими зацікавленими сторонами. Тренінги для ЗМІ стосувалися методів та підходів до інформаційного висвітлення сталого місцевого розвитку та ролі ЗМІ в підвищенні громадської обізнаності.

1. 23-24 квітня 2015 року Проект МРГ у партнерстві за районними та обласними органами влади провів перші медіа-дні у Львові. Захід було присвячено тематиці сталого місцевого розвитку та енергоефективності у Західній Україні. Протягом цих днів було організовано тренінг для ЗМІ, прес-тур та зустрічі з місцевими партнерами.

Перші медіа-дні зібрали представників ЗМІ з трьох кластерних областей: Львівської, Івано-Франківської та Закарпатської. Ці області брали участь у спеціальному пілотуванні компоненту МРГ-II з енергоефективності (спільно з трьома іншими областями зі сходу України: Харківською, Запорізькою та Дніпропетровською). Вони представили оновлені обласні стратегії забезпечення енергоефективності. Львів було обрано як місто проведення медіа-днів, оскільки у Львівській області нещодавно було придбано мобільну лабораторію для енергетичного аудиту.

Протягом медіа-днів у Львові представники ЗМІ провели зустрічі з усіма партнерами, задіяними у реалізації спільних ініціатив, у тому числі членами громад, працівниками місцевих, районних та обласних органів влади, головами прес-служб при обласних радах та ОДА, лідерами громад і медіа-партнерами Проекту МРГ.

Програма медіа-днів включала в себе різні заходи, як-от представлення досягнень Проекту, інформації про співпрацю між Проектом, органами влади, прес-службами та ЗМІ, підготовка історій успіху. Регіональні координатори МРГ Ігор Назар (Львівська область), Леся Попелюх (Івано-Франківська область) та Любов Павлович (Закарпатська область) розповіли учасникам про успішну реалізацію компоненту з енергоефективності у своїх областях. Уляна Флишко, голова прес-служби Львівської обласної ради, розказала про роль прес-служб та їх співпрацю із Проектом МРГ. Микола Никифоряк, представник РДА Косівського району, представив найкращі практики проекту з енергоефективності, виконаного в Івано-Франківській області.

Журналісти Галина Ярцева (Ужгород) та Роман Микитюк, медіа-партнери МРГ, поділилися досвідом співпраці з Проектом щодо реалізації компоненту з енергоефективності. Під час окремого заходу про написання історій успіху Віталій Кімак, контактна особа Проекту МРГ у Самбірському районі та Ольга Возніна, голова ОГ «Агентство розвитку Луківської сільської ради», ознайомили учасників із досвідом села Луки Самбірського району. Зокрема, вони розповіли про два проекти з енергоефективності, проведені у місцевій

школі завдяки спільним зусиллям партнерів. Наступного дня журналісти відвідали село та мали нагоду побачити результати цих проектів. Під час цього заходу експерти представили також нещодавно придбане обладнання для Львівської мобільної лабораторії для енергетичного аудиту.

Протягом медіа-днів у Львові також було проведено спеціальний тренінг для ЗМІ про шляхи та способи інформаційного висвітлення тематики соціально-економічного розвитку, енергоефективності та місцевого розвитку, орієнтованого на громаду. Голова Львівського прес-клубу Роман Шостак провів навчання для журналістів про підготовку історій успіху місцевих громад. Учасники також проаналізували публікації з питань місцевого розвитку та відповідні журналістські стандарти.

2. Другі медіа-дні зі сталого розвитку були організовані в Одесі 9-10 липня. Партнером заходу став Національний університет «Одеська юридична академія». У медіа-днях взяли участь журналісти з Одеської, Миколаївської та Херсонської областей, а також студенти факультету журналістики Одеської юридичної академії.

Учасники обговорили співпрацю між органами влади та громадами щодо впровадження спільних ініціатив, спрямованих на поліпшення умов життя у селах та містах України, а також роль ЗМІ у підвищенні громадської обізнаності із ініціативами ОГ та роль вищих навчальних закладів у розповсюдженні досвіду мобілізації громад і спільного врядування.

Основна мета медіа-днів в Одесі полягала в обміні досвідом з молодшим поколінням та популяризації найкращих практик сталого місцевого розвитку.

3. Треті медіа-дні та тренінги для ЗМІ були проведені у Вінниці 5-6 листопада 2015 року. Цей захід, присвячений тематиці сталого місцевого розвитку і економічного розвитку сільських територій, було організовано для працівників ЗМІ з Хмельницької, Тернопільської та Вінницької області. Ці області брали участь у пілотуванні компоненту з ЕРСТ другої фази Проекту. Крім того, вони продовжують підтримувати економічні ініціативи громад у рамках МРГ-III.

Медіа-дні у Вінниці були організовані Проектом МРГ у партнерстві з Національною спілкою журналістів України. Протягом цього заходу було проведено медіа-тур до села Митки Барського району (див. [історію успіху](#) на сторінці 25 цього звіту), де учасники мали змогу побачити результати проекту з енергозбереження у місцевій школі. Цей проект було реалізовано через схему спів-фінансування, яку застосовує МРГ. Він став одним з прикладів, на якому працівники ЗМІ

навчилися готувати історії успіху про сталий місцевий розвиток.

4. 12-13 листопада 2015 року у Запоріжжі були організовані четверті медіа-дні для працівників ЗМІ міста та області. Уперше протягом цього заходу було представлено результати пілотного соціологічного дослідження про розвиток місцевих громад в Україні на прикладі Запорізької області.

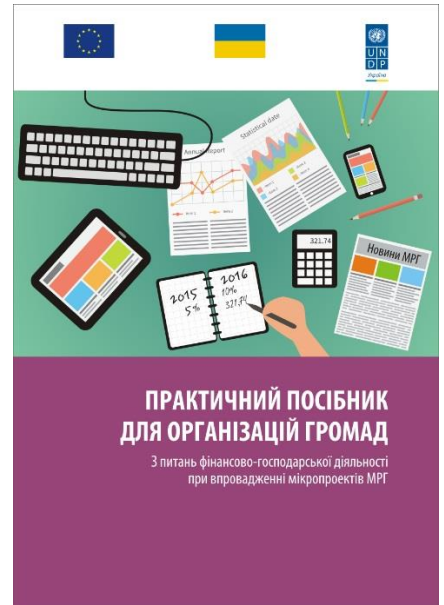
Медіа-дні були присвячені тематиці сталого місцевого розвитку та місцевого розвитку, орієнтованого на громаду, а також співпраці між органами влади та громадами щодо впровадження спільних ініціатив, спрямованих на поліпшення умов життя у селах та містах Запорізької області.

Під час медіа-днів журналістам представили досягнення проекту МРГ щодо подолання соціально-економічних проблем у сфері охорони здоров'я, водопостачання, енергозберігання та енергоефективності, охорони довкілля і забезпечення готовності органів влади спів-фінансувати проекти громад. Учасники дізналися про реалізацію проектів із відбудови житла для розміщення внутрішньо переміщених осіб в області, а також про співпрацю з ВНЗ області для розповсюдження знань про місцевий розвиток громад.

Протягом заходу було проведено спеціальний тренінг, в якому розглядалися методи, підходи до висвітлення відповідної тематики та роль ЗМІ у висвітленні процесів місцевого розвитку. У другий день (13 листопада) було організовано прес-тур, у ході якого учасники мали можливість ознайомитися із найкращими прикладами ініціатив громад у Запорізькій області.

7.2 Підготовка та друк посібників МРГ-III

У рамках МРГ-II було оновлено/підготовлено, надруковано на розповсюджено в областях України 8 посібників для третьої фази Проекту: посібник для ОГ, посібники з технічних та фінансових питань, з питань ЕРСТ, бухгалтерського обліку (для СОК), бізнес-планування, комунікацій і наочності та електронної системи управління інформацією (e-MIS).

Посібник з комунікацій та наочності було повністю оновлено та доповнено окремою частиною про роботу зі ЗМІ. Його було розповсюджено серед персоналу МРГ в областях з компакт-диском, на якому були записані зразки матеріалів із забезпечення наочності, що сприяло ефективній присутності ЄС та ПРООН на місцевому рівні. Було також розроблено керівні принципи з питань комунікацій та наочності, яким мають відповідати всі матеріали, що готуються персоналом МРГ. Вони застосовуються до текстів та візуальних елементів всіх друкованих, електронних та інших матеріалів, презентацій, банерів, запрошень та інших продуктів Проекту МРГ.

7.3 Підготовка вісника новин МРГ

Для популяризації основних заходів та історій успіху МРГ протягом звітного періоду Проект ініціював, підготував та розповсюдив серед донорів і партнерів свої вісники новин. До вісника включено новини Проекту за відповідний місяць та найкращі історії успіху. Крім того, протягом звітного періоду було підготовлено інші інформаційні матеріали МРГ-III, у тому числі короткі резюме та довідки.

7.4 Соціальна реклама МРГ

Протягом звітного періоду було створено спеціальне анімаційне відео про Проект МРГ. Соціальну рекламу було розроблено, щоб просунути бренд МРГ та зробити його впізнаваним серед широких верств населення.

Анімаційний ролик було розповсюджено через національні та регіональні партнерські телеканали, а також через соціальні мережі. Його також демонстрували на великих екранах у п'яти областях протягом проведення Днів Європи в Україні за

підтримки Представництва ЄС в Україні. У ньому наглядно та доступно розкрито всі компоненти Проекту МРГ-III.

7.5 МРГ у соціальних мережах

Соціальні мережі допомагають підвищувати обізнаність громадськості про діяльність та завдання МРГ, а також інформувати партнерів та зацікавлені сторони про основні заходи Проекту в режимі реального часу, збирати думки та розповсюджувати інформацію про конкурси, майбутні події та вакансії МРГ.

Facebook на даний момент є найсильнішим ресурсом ПРООН серед усіх соціальних мереж як за кількістю відвідувачів, так і за рівнем їх залучення. З огляду на його глобальне покриття та високий рівень утримання (97%) підписників, Facebook має бути основним засобом розповсюдження редакційного контенту. Посты у Facebook мають генерувати трафік до більш змістовної інформації на веб-сайті Проекту. Ця соціальна мережа також дозволяє вставляти відео, фото та забезпечувати вищий рівень

інтерактивності.

Станом на кінець 2015 року у сторінки Проект МРГ на Facebook було 1 147 підписників.

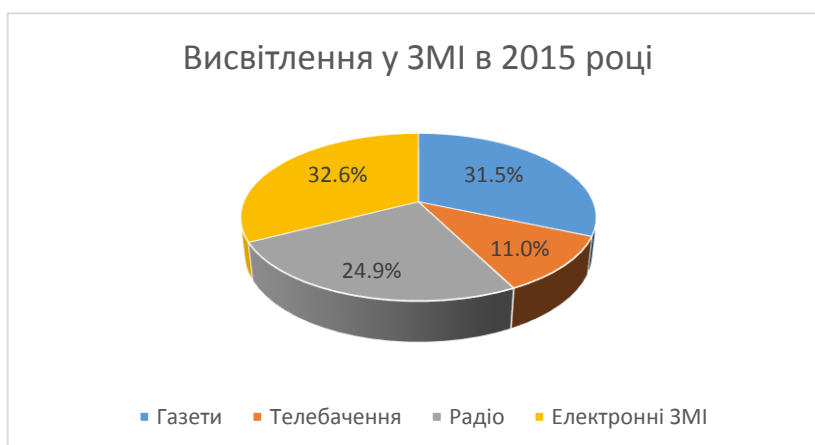
7.6 Висвітлення у ЗМІ:

Протягом 2015 року для розповсюдження інформації про діяльність Проекту було вжито таких інформаційних заходів. Було зареєстровано 965 випадків висвітлення діяльності Проекту у ЗМІ та 570 публікацій на різноманітних веб-сайтах. Всього з початку Проекту зареєстровано 1 760 випадків висвітлення діяльності Проекту у ЗМІ та 847 публікацій на веб-сайтах партнерів.

Таблиця – XIII: Медіа-заходи та висвітлення у ЗМІ

№	Захід	2014	2015	Всього
1	Висвітлення у ЗМІ	795	965	1 760
2	Публікації на веб-сайтах партнерів	277	570	847

Найчастіше матеріали з'являлися в електронних ЗМІ (32,6%), за ними йдуть газети (31,5%), радіо (24,9%) і телебачення (11%).

У різних регіонах рівень висвітлення діяльності Проекту у ЗМІ відрізнявся. Це пов'язано з такими факторами, як активність конкретного засобу масової інформації, активність місцевих органів влади, активність та ступінь завантаженості координаторів МРГ.

7.7 Публічні заходи МРГ

Дні Європи

12-15 травня 2015 року спільний Проект ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», взяв участь у відзначенні Днів Європи у Краматорську, Запоріжжі, Дніпропетровську, Кіровограді та Одесі. Заходи було проведено у партнерстві з обласними та місцевими органами влади, організаціями громад, активістами та регіональними ЗМІ. Протягом цього свята кожен мав можливість дізнатися більше про символи та самобутність держав-членів ЄС, європейські цінності та діяльність проектів, які ЄС проводить в Україні. У містах, що брали участь в Днях Європи, було проведено ярмарки, змагання для дітей та молоді, а також вебінари.

Дні Європи відзначаються в Україні протягом третіх вихідних травня для підкреслення єдності з іншими європейськими країнами. Ця єдність є не лише географічною, але й культурною та історичною.

Зазвичай кожна область святкує цей день по-своєму та організовує спортивні ігри, вікторини та розвиваючі конкурси. Участь у відзначенні Днів Європи вже стала доброю традицією для регіональних координаторів Проекту. Під час цих заходів вони підвищують обізнаність громадськості із діяльністю МРГ, проводять різні конкурси та інтерактивні ігри.

Під час відзначення Днів Європи у 2015 році Проект МРГ представив свій відеоролик та розповсюдив інформацію про основні досягнення і перспективи. У школі села Охримівка Запорізької області лідери громади провели дискусію на тему «Відкриваємо для себе Європу» та поділилися досвідом реалізації мікропроектів, які спів-фінансуються ЄС. У

Запорізькому національному університеті було встановлено Студентське євромістечко. Відвідувачі могли дізнатися про символи, особливості та культуру країн-членів ЄС, що була представлена через національні костюми, танці та їжу.

Тиждень сталої енергетики ЄС в Україні

Для підтримки заходів Представництва ЄС в Україні, приурочених до Тижня сталої енергетики ЄС в Україні, Проект спільно з колегами з Представництва організували для працівників національних ЗМІ спеціальний прес-тур до Вінницької області. 15 червня 2015 року провідні журналісти з Києва відвідали громади МРГ у Вінницькій області та ознайомилися із об'єктами, що було реконструйовано у рамках компоненту Проекту з енергоефективності.

Під час прес-туру журналісти відвідали село Павлівка, що має хороший приклад реалізації проекту з енергозбереження у дитячому садочку. Після цього вони поїхали до селищ Томашпіль та Антонівка, де мали нагоду побачити роботу сонячних батарей та колекторів. За наслідками прес-туру у Віснику Представництва ЄС було надруковано статтю про проекти МРГ в українських селах («Дитячий садочок у Вінницькій області було модернізовано з використанням енергозберігаючих технологій за підтримки ЄС та ПРООН»).

Глава 8: УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТОМ

У контексті управління Проектом вживалися такі заходи, як загальне управління, звітування, моніторинг, управління персоналом та фінансовими ресурсами Проекту. Нижче наводиться більш докладна інформація.

Діяльність 10: Оцінка реалізації Проекту

8.1 Звітування перед донорами та партнерами

8.1.1 Регулярне звітування/звітування на вимогу:

Протягом 2015 р. було підготовлено та розповсюджено серед донорів/партнерів три квартальні звіти МРГ-III, аналітичний звіт про другу фазу Проекту та проміжний звіт про перший транш. Ці звіти доступні на сайтах МРГ-II та МРГ-III: www.cba.org.ua/two та www.cba.org.ua/three.

8.1.2 Веб-сайт Проекту МРГ-III

Веб-сайт Проекту МРГ-III було повністю адаптовано та підготовлено для запуску Проекту на регіональному рівні. Було додано розділи «Оголошення» та «Співпраця з МРГ». Було адаптовано відео галерею та медіа розділи, вдосконалено розділ «Новини» та завантажено календар регіональних подій

У 2015 році також було підготовлено та завантажено на веб-сайт МРГ-III спеціальну інтерактивну карту МРГ. Карта безпосередньо пов'язана з електронною системою управління інформацією, на ній показано результати та досягнення МРГ-II та прогрес МРГ-III у всіх компонентах. Карту було завантажено на головну сторінку веб-сайту для зручності донорів та партнерів Проекту. Карта показує всі населені пункти, де реалізуються мікропроекти МРГ, з інформацією про їхні типи, вигодонабувачів, обсяги фінансування тощо. Карта також дає загальну картину по мікропроєктам, реалізованих впродовж другої і третьої фаз Проекту МРГ МРГ-II і МРГ-III, які можна розглядати в комплексі або окремо. Окрім того, можна дізнатися кількість запланованих і вже затверджених мікропроектів, скільки проєктів реалізується в кожній області і в Україні в цілому. Карту розміщено за посиланням: http://cba.org.ua/map/communities_cba2_cba3/.

8.2 Створення електронної системи управління інформацією (e-MIS)

У 2015 р. було продовжено роботу над системою електронного моніторингу та управління інформацією Проекту МРГ (MIS). Вона була пов'язана із інтерактивною картою МРГ, яка у режимі реального часу показує партнерські райони, сільські ради і громади МРГ. Крім того, донори та партнери можуть знайти коротку інформацію про те, мікропроекти яких типів реалізуються в кожній області, районі та селі.

8.3 Забезпечення безпеки

У 2015 році водій Проекту Валентин Лисенко взяв участь у спеціальному тренінгу про безпеку для водіїв проєктів ООН у Краматорську. Тренінг було присвячено питанню використання броньованих автомобілів. Програма тренінгу включала в себе теоретичні та практичні заняття.

Крім того, протягом року близько 80% водіїв МРГ взяли участь у спеціальному тренінгу з надання першої медичної допомоги у районах України, охоплених конфліктом.

8.4 Моніторингові візити керівництва Проекту

Протягом 2015 року було організовану низку візитів керівництва до областей, в яких реалізуються проєкти МРГ.

1. У квітні 2015 року Ніл Вокер, Постійний координатор системи ООН та Постійний Представник ПРООН в Україні, та Хендрік ван Зіл, Міжнародний керівник Проекту МРГ, відвідали громади Львівської та Івано-Франківської області та зустрілися з керівництвом Львівської області.

Зокрема, було проведено зустрічі з Головою Львівської обласної ради Петром Колодієм, його заступником Валерієм П'ятаком, головою комісії з бюджетних питань, соціально-економічного розвитку та комунальної власності Ярославом Качариком, начальником управління комунальної власності

Миколою Бандрою, начальником управління економічної політики Сергієм Котом, Першим заступником Голови Львівської ОДА Ростиславом Замлинським та начальником департаменту торгівлі, економічного розвитку та промисловості ОДА Василем Лозинським. Проект МРГ було представлено також спеціалістом з розвитку громад Оленою Рудіч та координаторами Проекту в області Ігорем Назаром та Іриною Галайко.

Протягом зустрічі Ніл Вокер, Постійний координатор системи ООН та Постійний Представник ПРООН в Україні, наголосив, що досвід співпраці Проекту з Львівською областю має дуже велике значення для ПРООН, та повідомив, що найкращі практики такої співпраці було розповсюджено серед інших областей України: «Інші фонди використовують нашу співпрацю як платформу для налагодження зв'язків з іншими областями України та реалізації проектів, спрямованих на розвиток громад».

Петро Колодій, Голова Львівської обласної ради підкреслив: «Львівська область визначила підтримку розвитку громад одним із своїх пріоритетних завдань. Ми переконані, що сильна громада є однією з основ сильної держави. Ми з приємністю констатуємо, що ПРООН та Проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», працюють у Львівській області вже протягом восьми років».

Хендрік ван Зіл, Міжнародний керівник Проекту МРГ, високо оцінив співпрацю із Львівською областю. Він підтвердив, що Львівська область стала однією з 12, що їх було відібрано для реалізації компоненту з розвитку міст. «Наша співпраця з областю має великий потенціал стати зразком для інших», підсумував він.

2. 6-7 липня керівники Представництва ЄС та ПРООН в Україні відвідали Луганську та Харківську області для проведення оцінки невідкладних потреб та планування подальших кроків для поліпшення життя людей, що постраждали від конфлікту на сході України.

До складу делегації увійшли Беренд де Гроот, Голова відділу співпраці Представництва ЄС в Україні, Хельга Пендер, Координатор проекту Представництва ЄС в Україні, Янтомас Хіємстра, Директор ПРООН в Україні, Оксана Реміга, Старший програмний менеджер ПРООН, Маркус Бранд, радник ПРООН з питань демократичного врядування та місцевого розвитку, а також відповідні керівники проектів ПРООН.

Учасники візиту зустрілися з представниками органів влади, правоохоронних органів, установ житлово-комунальної сфери та НУО Луганської області та

обговорили ситуацію в регіоні та першочергові потреби.

ПРООН та Луганська ОДА підписали меморандум про взаєморозуміння, де визначено поточні та заплановані сфери, в яких ПРООН надаватиме підтримку області.

6 липня 2015 року делегація відвідала деякі соціальні установи у Харківській області, відновлені за підтримки Проекту МРГ, у тому числі центр догляду за ВПО з інвалідністю у с. Хорошеве. 7 липня вони також оглянули об'єкти МРГ в Луганській області, зокрема центр соціальної реабілітації «Мрія» у Кременній, ФАП у селі Єпіфанівка та центр догляду за дітьми-ВПО у Северодонецьку. Група також відвідала лікарню у Рубіжному, яку буде відремонтовано ПРООН за кошти Уряду Японії, та Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля в Северодонецьку. За підтримки ПРООН та Уряду Японії він працевлаштує певну

кількість ВПО.

«Створення цього реабілітаційного центру для ВПО з інвалідністю дуже надихає. Ми бачимо, що тепер вони живуть у належних умовах. Завдяки допомозі від ЄС ми розв'язуємо нагальні проблеми ВПО», – зауважив Беренд де Гроот у с. Хорошеве Харківської області.

«Конфлікт на сході України змусив понад 2 мільйони людей залишити свої домівки та знищив інфраструктуру, економічні можливості та тисячі громад. Підтримка процесів відбудови та відновлення

миру в районах, що постраждали від конфлікту, у тому числі підтримка для ВПО та громад, що приймають їх, є одним з пріоритетів ПРООН в Україні. Необхідно терміново забезпечити системне реагування на потреби всіх людей та громад, що живуть в уражених конфліктом районах, причому йдеться не просто надання гуманітарної допомоги, – підкреслив Янтомас Хіємстра, Директор ПРООН в Україні, – ПРООН у партнерстві з ЄС, Урядом Японії та іншими допомагає відновити критичну соціально-економічну інфраструктуру та спроможність органів місцевого самоврядування на сході України для створення робочих місць, стимулювання підприємництва серед ВПО та приймаючих громад, підтримання миру та процесів відновлення всередині та між громадами, що постраждали від конфлікту».

Крім того, протягом цього візиту 8 липня керівники ЄС та ПРООН відвідали Донецьку область, де зустрілися з керівництвом області та підписали меморандум про взаєморозуміння із ОДА, де визначено поточні та заплановані сфери, в яких ПРООН надаватиме підтримку.

8 липня делегація також відвідала деякі соціальні об'єкти у Донецькій області, відновлені завдяки Проекту ПРООН, включаючи санаторій для розміщення ВПО з інвалідністю у Слов'янську, сільськогосподарський обслуговуючий кооператив «Універсальний» у с. Олександрополе та дитячий садочок у с. Яблунівка.

«Як основний донор в цій країні ЄС продовжує задовольняти невідкладні потреби ВПО в Україні. Цей візит був особливо корисним для нас, тому що допоміг зрозуміти поточні потреби Донецької області. ЄС продовжує підтримувати спільні проекти з нашими партнерами та надавати гуманітарну допомогу по всій Україні», зазначив Беренд де Гроот, Голова відділу співпраці Представництва ЄС в Україні, перебуваючи у Слов'янську та Краматорську.

3. 12 жовтня 2015 року Ніл Вокер, Постійний координатор системи ООН та Постійний Представник ПРООН, та Янтомас Хіємстра, Директор ПРООН в Україні, здійснили візит до санаторію «Славкурорт» у Слов'янську Донецької області. У санаторії за підтримки спільного Проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», було проведено повний ремонт третього поверху ортопедичного корпусу. У цій будівлі тимчасовий притулок знайшли ВПО з особливими потребами.

Керівники ПРООН оцінили результати мікропроекту, що мав на меті створити сприятливі умови для життя ВПО. «Відвідавши санаторій у Слов'янську вдруге, ми побачили реальні досягнення Проекту МРГ. Ми також зустрілися з медичним персоналом, які забезпечують повну підтримку ВПО та допомагають їм знайти роботу. Ми вражені членами нашої команди, що працюють на сході України. Наші співробітники швидко реагують на виклики сьогодення та поставили собі амбітні задачі щодо повноцінної участі у процесі розвитку та відбудови Донбасу», підкреслив Ніл Вокер протягом візиту.

Делегація ПРООН відвідала відремонтований санаторій у рамках офіційного візиту до Донецької та Луганської областей, метою якого було обговорення подальшої співпраці між обласними органами влади та міжнародними організаціями у галузі надання гуманітарної допомоги та відновлення інфраструктури регіону. Ніл Вокер також поспілкувався з регіональними координаторами МРГ у Краматорську та Северодонецьку про плани подальшої роботи для найкращого задоволення потреб людей у сучасних умовах. «Наші думки пов'язані з відновленням та розвитком регіону. Ми продовжимо робити все можливе, щоб допомагати людям», наголосив Н.Вокер.

4. У середині 2015 року Янтомас Хіємстра, Директор ПРООН в Україні, відвідав об'єкти МРГ у містах та селах Івано-Франківської, Львівської та Закарпатської областей. Протягом візиту до Західної України він оцінив результати мікропроекту у дитячому садочку в с. Боднарів Калуського району Івано-Франківської області, де Проект МРГ спільно з місцевою громадою провів ремонт, теплоізоляцію та заміну вікон і дверей у садочку.

Крім того, Я.Хіємстра оглянув роботу мобільної лабораторії для енергетичного аудиту у Львівській області. Він також відвідав ОСББ, що працює у рамках компоненту МРГ з розвитку міст у Хусті Закарпатської області.

Протягом візиту Директор ПРООН в Україні провів зустріч із заступником Голови Івано-Франківської ОДА Сергієм Бесарабом. Сторони підписали меморандум про використання енергії біомаси в області.

8.5 Управління персоналом

У 2015 році у головному офісі та обласних підрозділах Проекту було найнято 21 співробітника (у тому числі 13 координаторів ОПВ). Так, 9 осіб було найнято для компоненту з ЕРСТ (у Чернівецькій, Херсонській (2), Вінницькій, Житомирській (2), Сумській, Донецькій та Запорізькій області). 5 нових співробітників було найнято в ОПВ для реалізації компоненту з розвитку міст: у Житомирській, Чернігівській, Рівненській, Київській та Донецькій області. У головному офісі в Києві було найнято спеціаліста з розвитку міст, адміністративного спеціаліста, асистента з розвитку громад (компонент з розвитку міст), спеціаліста з розвитку громад, спеціаліста з агробізнесу та асистента з комунікацій (для заміни співробітниці, яка пішла у відпустку для догляду за дитиною).

8.6 Фінансове управління

Протягом 2015 року було освоєно приблизно 7,97 млн. євро / 9,02 млн. дол. США. Загалом з початку Проекту було освоєно 8,24 млн. євро / 9,39 млн. дол.

Таблиця – XIV: Постатейна деталізація бюджету та витрат Проекту МРГ-III за звітний період та з початку Проекту

№	Діяльність	Загальний бюджет		Витрати протягом квітня-грудня 2014 р.		Витрати у 2015 р.		Всього	
		тис. євро	тис. дол.	євро	дол.	євро	дол.	євро	дол.
1	Людські ресурси	5 190,489	6 838,589	9 943	13 100	1 847 068	2 259 483	1 857 011	2 272 583
2	Відрядження	125,000	164,690	761	1 003	21 448	25 563	22 209	26 566
3	Обладнання	248,000	326,746	12 300	16 200	209 471	231 936	221 771	248 136
4	Регіональні офіси	1 021,688	1 346,097	470	619	183 812	220 893	184 282	221 512
5	Інші витрати та послуги	405,600	534,387	15 400	20 299	31 621	38 390	47 021	58 689
6	Інше	15 304,550	20 164,097	229 239	301 955	5 211 180	5 749 582	5 440 419	6 051 537
	6.1. Початкові гранти на інфраструктурні проекти (основного типу, відтворення методології)	4 000,000	5 270,092	0	0	2 547 007	2 838 734	2 547 007	2 838 734
	6.2. Початкові гранти на проекти з енергоефективності (основного типу, відтворення методології)	2 000,000	2 635,046	0	0	703 041	782 290	703 041	782 290
	6.3. Початкові гранти (малий бізнес)	1 488,000	1 960,474	0	0	453 839	481 636	453 839	481 636
	6.4. Початкові гранти для компоненту з розвитку міст								
	6.4.1 Початкові гранти для комплексного ремонту	2 160,000	2 845,850	0	0	0	0	0	0
	6.4.2 Початкові гранти для підтримки створення/розвитку ОСББ	2 400,000	3 162,055	0	0	529 084	559 877	529 084	559 877
	6.4.3 Початкові гранти для відновлення об'єктів соціальної інфраструктури	720,000	948,617	0	0	125 398	132 697	125 398	132 697
	6.4.4 Початкові гранти для утеплення притулків для ВПО	600,000	790,514	217 584	286 600	463 119	509 798	680 703	796 398
	6.5. Початкові гранти для ініціатив в сфері інноваційного врядування	750,000	988,142	0	0	0	0	0	0
	6.6. Розробка навчальних курсів (підтримка для ВНЗ)	105,300	138,735	0	0	43 376	49 483	43 376	49 483
	6.7. Тренінги/навчальні візити (організації громад, національні, регіональні та місцеві партнери, ВНЗ, персонал Проекту)	300,000	395,257	11 655	15 355	88 202	105 454	99 857	120 809
	6.8. Засідання ФМР/ОКР	270,000	355,731	0	0	73 288	85 117	73 288	85 117
	6.9 Підтримка РЦГ	153,000	201,581	0	0	112 880	119 450	112 880	119 450
	6.10 Управління знаннями та підтримка ЦУЗ	358,250	472,003	0	0	71 945	85 046	71 945	85 046
7	Непередбачені та адміністративні витрати	1 504,673	1 982,441	18 803	24 774	448 237	491 031	467 040	515 805
	Всього	23 800,000	31 357,049	286 916	377 950	7 952 839	9 016 878	8 239 755	9 394 828

ДОДАТКИ

Додаток І: Семінари для запуску Проекту та підписання угод про партнерство на обласному рівні

№	Область	Дата запуску Проекту	Кількість учасників семінару	Дата підписання угоди про партнерство
1	Хмельницька	17 вересня	94	17 вересня
2	Чернівецька	18 вересня	81	18 вересня
3	Миколаївська	24 вересня	94	24 вересня
4	Одеська	25 вересня	87	25 вересня
5	Херсонська	26 вересня	80	26 вересня
6	Черкаська	24 вересня	227	24 вересня
7	Рівненська	29 вересня	80	29 вересня
8	Волинська	30 вересня	73	30 вересня
9	Житомирська	29 вересня	77	29 вересня
10	Вінницька	30 вересня	82	30 вересня
11	Запорізька	1 жовтня	80	1 жовтня
12	Дніпропетровська	2 жовтня	83	2 жовтня
13	Сумська	3 жовтня	65	3 жовтня
14	Чернігівська	2 жовтня	90	2 жовтня
15	Івано-Франківська	8 жовтня	80	8 жовтня
16	Харківська	8 жовтня	140	8 жовтня
17	Луганська	9 жовтня	49	9 жовтня
18	Полтавська	9 жовтня	90	9 жовтня
19	Тернопільська	9 жовтня	71	9 жовтня
20	Київська	14 жовтня	106	14 жовтня
21	Львівська	16 жовтня	104	16 жовтня
22	Закарпатська	17 жовтня	119	17 жовтня
23	Кіровоградська	15 жовтня	100	15 жовтня
24	Донецька	13 листопада	66	13 листопада

Додаток II: Відібрані райони

Черкаська		Миколаївська		Вінницька		Житомирська		Львівська		Закарпатська	
1	Манківський	1	Доманівський	1	Ямпільський	1	Чуднівський	1	Самбірський	1	Хустський
2	Звенигородський	2	Снігурівський	2	Оратівський	2	Андрушівський	2	Турківський	2	Мукачівський
3	Лисянський	3	Вознесенський	3	Чечельницький	3	Коростенський	3	Дрогобицький	3	Ужгородський
4	Катеринопільський	4	Жовтневий	4	Барський	4	Романівський	4	Радехівський	4	Воловецький
5	Драбівський	5	Веселинівський	5	Іллінецький	5	Ружинський	5	Бродівський	5	Берегівський
6	Чигиринський	6	Новобузький	6	Могилів-Подільський	6	Бердичівський	6	Кам'янка-Бузький	6	Виноградівський
7	Смілянський	7	Очаківський	7	Томашпільський	7	Любарський	7	Сокальський	7	Великобережанський
8	Шполянський	8	Кривоозерський	8	Калинівський	8	Лугинський	8	Городоцький	8	Іршавський
9	Кам'янський	9	Баштанський	Чернівецька		Чернігівська		Рівненська		Одеська	
Дніпропетровська		Полтавська		1	Герцаївський	1	Бахмацький	1	Корецький	1	Савранський
1	Криворізький	1	Лохвицький	2	Кельменецький	2	Бобровицький	2	Володимирецький	2	Кодимський
2	Софіївський	2	Шишацький	3	Хотинський	3	Срібнянський	3	Млинівський	3	Комінтернівський
3	Апостолівський	3	Козельщинський	4	Путилівський	4	Городнянський	4	Костопільський	4	Болградський
4	Царичанський	4	Чутівський	5	Сторожинецький	5	Ніжинський	5	Дубенський	5	Балтський
5	Томаківський	5	Пирятинський	6	Новоселицький	6	Семенівський	6	Березнівський	6	Миколаївський
6	Нікопольський	6	Оржицький	7	Кіцманський	7	Сосницький	7	Острозький	7	Татарбунарський
7	Покровський	7	Зінківський	8	Заставнівський			8	Демидівський	8	Ізмаїльський
8	Павлоградський	8	Кременчуцький	Хмельницька		Волинська		Кіровоградська		9	Арцизький
9	Солонянський	Запорізька		1	Ізяславський	1	Старовиживський	1	Знам'янський	10	Сарацький
10	Верхньодніпровський	1	Бердянський	2	Білогірський	2	Любешівський	2	Новомиргородський	Донецька	
Херсонська		2	Приморський	3	Старосинявський	3	Горохівський	3	Новоукраїнський	1	Артемівський
1	Бериславський	3	Новомиколаївський	4	Новоушицький	4	Олександрівський	4	Олександрівський	2	Костянтинівський
2	Нижньосірогоський	4	Куйбишевський	5	Вінковецький	5	Камінь-Каширський	5	Вільшанський	3	Великоновосілівський
3	Іванівський	5	Розівський	6	Волочеський	6	Маневицький	6	Кіровоградський	4	Слов'янський
4	Нововоронцовський	6	Гуляйпільський	7	Шепетівський	7	Рожищенський	7	Новгородський	5	Красноармійський
5	Каланчацький	7	Якимівський	8	Чемеровецький	8	Ківерцівський	8	Петрівський	6	Краснолиманський
6	Великолепетиський	8	Оріхівський			9	Луцький	Тернопільська		7	Добропільський
7	Верхньорогацький	9	Чернігівський	Сумська		Івано-Франківська		1	Кременецький	8	Олександрівський
8	Чаплинський	10	Веселівський	1	Липоводолинський	1	Косівський	2	Заліщицький	Харківська	
Київська		Луганська		2	Глухівський	2	Городенківський	3	Теребовлянський	1	Харківський
1	Баришівський	1	Біловодський	3	Великописарівський	3	Верховинський	4	Бережанський	2	Чугувський
2	Богуславський	2	Троїцький	4	Лебединський	4	Тисменицький	5	Збаразький	3	Великобурлуцький
3	Броварський	3	Старобільський	5	Недригайлівський	5	Коломийський	6	Борщівський	4	Барвінківський
4	Макарівський	4	Міловський	6	Шосткинський	6	Калуський	7	Гусятинський	5	Балаклійський
5	Поліський	5	Сватівський	7	Середино-Будський	7	Тлумацький	8	Підволочиський	6	Сахновщинський
6	Рокитнянський	6	Кремінський	8	Охтирський	8	Надвірнянський	9	Лановецький	7	Красноградський
7	Таращанський	7	Новопсковський							8	Золочівський
8	Тетіївський	8	Новоайдарський								

Додаток III: Розподіл областей між компонентами з розвитку міст та ЕРСТ

№	Область	Компонент
1	Черкаська	ЕРСТ
2	Чернігівська	Міський
3	Чернівецька	ЕРСТ
4	Дніпропетровська	Міський
5	Донецька	Міський
6	Івано-Франківська	Міський
7	Харківська	Міський
8	Херсонська	ЕРСТ
9	Хмельницька	ЕРСТ
10	Кіровоградська	ЕРСТ
11	Київська	Міський
12	Луганська	Міський
13	Львівська	Міський
14	Миколаївська	ЕРСТ
15	Одеська	ЕРСТ
16	Полтавська	Міський
17	Рівненська	Міський
18	Сумська	ЕРСТ
19	Тернопільська	ЕРСТ
20	Вінницька	ЕРСТ
21	Волинська	ЕРСТ
22	Закарпатська	Міський
23	Запорізька	ЕРСТ
24	Житомирська	Міський

Додаток IV: Семінари із запуску Проекту в районах – статус

Область	К-сть семінарів	К-сть учасників												
		Обласні органи влади	Районні органи влади	Голова сіль-ради	Голова міськ-ради	Інші посадовці	Інші районні посадовці	пред-ки міськради	пред-ки сільради	НУО	Бізнес	ЗМІ	інші	Усього
Черкаська	11	1	23	252	3	8	159	2	75	19	1	12	63	618
Чернігівська	4	8	8	89	0	0	3	1	0	0	0	5	8	122
Чернівецька	12	0	26	200	12	0	126	2	25	56	9	14	27	497
Дніпропетровська	10	0	7	45	4	6	82	12	47	56	4	6	11	280
Донецька	10	0	16	132	0	0	38	0	19	37	1	7	0	250
Івано-Франківська	8	0	15	259	42	0	21	0	10	1	0	12	0	360
Харківська	8	0	16	83	4	1	48	4	37	0	13	9	0	215
Херсонська	8	0	16	101	0	0	102	0	103	54	2	12	0	390
Хмельницька	8	0	16	206	0	8	137	0	3	46	0	8	7	431
Кіровоградська	7	0	12	105	0	10	38	0	46	62	12	6	5	296
Київська	9	3	21	138	7	4	98	10	74	51	28	19	9	462
Луганська	8	0	16	93	19	1	36	6	26	85	0	9	16	307
Львівська	8	0	25	226	18	0	57	4	37	26	13	17	5	428
Миколаївська	9	0	18	147	5	0	57	6	103	70	0	15	40	461
Одеська	11	0	27	139	1	6	96	1	17	14	4	12	30	347
Полтавська	8	2	12	126	1	0	99	0	35	43	3	16	102	439
Рівненська	8	5	17	167	1	13	91	2	9	30	0	23	0	358
Сумська	10	0	19	167	3	6	90	1	69	24	7	9	10	405
Тернопільська	11	0	22	338	3	1	141	0	6	0	0	13	0	524
Вінницька	12	0	18	198	1	4	93	4	33	10	13	13	37	424
Волинська	11	0	26	289	0	5	63	0	3	24	4	9	1	424
Закарпатська	8	0	63	137	0	0	58	0	104	33	1	8	1	405
Запорізька	11	7	22	147	2	2	129	1	99	172	28	48	15	672
Житомирська	8	0	16	169	1	0	88	1	19	2	0	10	4	310
Всього	218	26	477	3 953	127	75	1 950	57	999	915	143	312	391	9 425

Додаток V: Семінари із запуску Проекту сільських/міських радах – статус

Область	К-сть семінарів	Кількість учасників												
		Обласні органи влади	Районні органи влади	Голова сільради	Голова міськради	Інші посадовці	Інші районні посадовці	пред-ки міськради	пред-ки сільради	НУО	Бізнес	ЗМІ	інші	Усього
Черкаська	40	0	19	39	0	2	37	0	124	304	0	1	1 485	2 011
Чернігівська	16	2	16	16	0	0	15	0	4	0	1	1	543	598
Чернівецька	34	0	13	36	0	0	37	13	91	521	19	8	256	994
Дніпропетровська	40	0	18	38	0	2	51	0	182	187	165	4	933	1 580
Донецька	32	8	47	29	0	24	77	0	505	87	56	24	64	921
Івано-Франківська	32	0	18	59	0	42	64	0	70	46	18	31	1 509	1 857
Харківська	32	0	114	161	0	0	193	0	142	956	142	0	97	1 805
Херсонська	32	0	38	32	0	0	31	0	118	1 254	13	30	2	1 518
Хмельницька	22	0	23	32	0	1	31	0	284	15	11	4	240	641
Кіровоградська	36	0	9	17	11	4	49	18	97	1 029	34	21	409	1 974
Київська	27	8	48	27	0	24	71	0	274	2 489	42	20	15	3 018
Луганська	32	2	43	35	1	42	20	0	593	334	39	5	6	1 120
Львівська	29	0	34	28	0	0	22	0	824	600	56	13	108	1 685
Миколаївська	20	0	30	21	0	0	34	0	133	760	14	25	461	1 478
Одеська	38	0	32	37	0	0	92	0	115	482	48	0	2 022	2 828
Полтавська	29	0	35	28	1	8	36	19	101	1 291	17	16	58	1 610
Рівненська	32	10	63	31	1	38	108	16	891	155	68	36	115	1 532
Сумська	41	0	32	38	0	8	44	0	982	248	76	7	262	1 697
Тернопільська	39	0	15	31	0	5	27	0	206	4	32	2	1 347	1 669
Вінницька	32	0	20	31	1	1	51	0	175	374	19	13	1 127	1 812
Волинська	17	5	8	17	0	0	17	0	121	288	7	8	22	493
Закарпатська	32	13	39	30	1	1	44	38	404	1 169	12	32	1	1 784
Запорізька	32	20	42	31	0	12	55	0	374	1 689	32	34	292	2 581
Житомирська	30	0	3	14	0	11	14	0	205	2	13	0	29	291
Всього	746	68	759	858	16	225	1 220	104	7 015	14 284	934	335	11 403	37 497

Додаток VI: Створення структур підтримки (Підтримка інфраструктурних об'єктів) – статус

Область	Створення ОГ								ФМР		ОКР		РРЦГ
	Ств. ОГ	Старі	Нові	Цільові ДГ	Залучені ДГ	Всього членів	Чоловіки	Жінки	ФМР	Засідань	Перенес.	Засідань	
Черкаська	36	5	31	14 437	11 692	8 792	3 812	4 980	9	29	1	1	9
Чернігівська	20	18	2	13 228	11 459	2 028	751	1 277	8	8	1	1	8
Чернівецька	31	23	8	18 469	12 332	3 706	1 509	2 197	8	19	1	1	8
Дніпропетровська	25	3	22	10 466	6 573	6 442	2 717	3 725	10	10	1	1	10
Донецька	23	12	11	20 303	14 036	5 167	2 111	3 056	8	15	1	1	8
Івано-Франківська	31	18	13	20 238	19 305	3 579	1 601	1 978	8	16	1	1	8
Харківська	30	23	7	12 070	10 653	8 411	4 120	4 291	8	12	1	1	8
Херсонська	20	7	13	8 543	6 417	5 596	2 378	3 218	8	17	1	1	8
Хмельницька	24	16	8	9 115	7 963	2 398	915	1 483	8	24	1	1	8
Кіровоградська	29	12	17	19 479	17 125	4 169	1 688	2 481	9	11	1	1	9
Київська	26	19	7	14 004	11 957	11 949	5 364	6 585	8	15	1	1	8
Луганська	27	8	19	12 346	10 733	19 639	7 925	11 714	8	16	1	1	8
Львівська	19	11	8	6 669	5 791	2 351	1 052	1 299	8	13	1	1	8
Миколаївська	22	11	11	15 253	13 312	11 587	5 122	6 465	9	9	1	1	9
Одеська	32	18	14	17 085	14 713	2 001	628	1 373	8	26	1	1	8
Полтавська	29	18	11	7 373	5 862	5 346	2 195	3 151	8	17	1	1	8
Рівненська	32	22	10	16 238	15 318	2 572	1 014	1 558	8	41	1	3	8
Сумська	31	21	10	10 549	9 914	6 238	2 756	3 482	8	12	1	1	8
Тернопільська	34	24	10	15 167	8 240	3 513	1 228	2 285	9	17	1	1	9
Вінницька	32	25	7	25 266	19 053	2 996	1 110	1 886	8	20	1	1	8
Волинська	36	26	10	11 032	9 402	2 380	873	1 507	9	9	1	1	9
Закарпатська	30	17	13	17 846	15 165	2 634	1 191	1 443	8	32	1	1	8
Запорізька	23	14	9	8 096	7 256	10 702	4 964	5 738	10	21	1	1	10
Житомирська	30	26	4	9 975	8 692	1 699	596	1 103	8	8	1	1	8
Всього	672	397	275	333 247	272 963	135 895	57 620	78 275	201	417	24	26	201

Додаток VII: Правові форми організацій громад – статус

Область	Правові форми ОГ					Всього
	ОСББ	ОГ	ОСН	Кооператив	Інше	
Черкаська	0	36	0	0	0	36
Чернігівська	0	20	0	0	0	20
Чернівецька	0	31	0	0	0	31
Дніпропетровська	0	25	0	0	0	25
Донецька	0	23	0	0	0	23
Івано-Франківська	0	31	0	0	0	31
Харківська	0	30	0	0	0	30
Херсонська	0	18	2	0	0	20
Хмельницька	0	24	0	0	0	24
Кіровоградська	0	29	0	0	0	29
Київська	0	26	0	0	0	26
Луганська	0	27	0	0	0	27
Львівська	0	19	0	0	0	19
Миколаївська	0	17	4	1	0	22
Одеська	0	18	14	0	0	32
Полтавська	0	29	0	0	0	29
Рівненська	0	32	0	0	0	32
Сумська	0	31	0	0	0	31
Тернопільська	0	33	1	0	0	34
Вінницька	0	32	0	0	0	32
Волинська	0	36	0	0	0	36
Закарпатська	0	30	0	0	0	30
Запорізька	0	23	0	0	0	23
Житомирська	0	30	0	0	0	30
Всього	0	650	21	1	0	672

Додаток VIII: Плани розвитку громад – статус

Область	ОГ з ПРГ	Типи						Затверджені СР/МР	Затверджені ФМР
		Охорона здоров'я	Водо- постачання	Енерго- збереження	Охорона довкілля	Енерго- ефективність	Всього		
Черкаська	20	2	12	2	0	4	20	20	20
Чернігівська	16	3	8	1	0	4	16	16	16
Чернівецька	18	1	16	0	0	1	18	18	18
Дніпропетровська	19	0	15	0	0	4	19	19	19
Донецька	18	5	12	1	0	0	18	18	18
Івано-Франківська	31	1	16	0	0	14	31	31	31
Харківська	15	1	9	0	0	5	15	15	15
Херсонська	24	0	19	2	0	3	24	24	24
Хмельницька	21	4	16	1	0	0	21	21	21
Кіровоградська	22	2	14	1	0	5	22	22	22
Київська	24	2	16	2	0	4	24	24	24
Луганська	31	7	16	3	0	5	31	31	31
Львівська	21	1	18	0	0	2	21	21	21
Миколаївська	26	0	16	2	0	8	26	26	26
Одеська	17	1	12	2	0	2	17	17	17
Полтавська	27	1	18	2	0	6	27	27	27
Рівненська	28	3	18	2	0	5	28	28	28
Сумська	29	7	7	5	0	10	29	29	29
Тернопільська	31	0	25	1	0	5	31	31	31
Вінницька	10	0	8	0	0	2	10	10	10
Волинська	28	3	17	0	0	8	28	28	28
Закарпатська	24	1	15	2	0	6	24	24	24
Запорізька	21	0	17	0	0	4	21	21	21
Житомирська	22	3	11	2	0	6	22	22	22
Всього	543	48	351	31	0	113	543	543	543

Додаток IX: Розвиток потенціалу – прогрес

Область	К-сть тренінгів	Тренінги									Учасники		
		Управління ОГ	Планування	Підготовка МПП	Фінансове управління	Реалізація МПП	Бухг. облік	Гром. аудит	Передача	Інше	Чолов.	Жінки	Всього
Черкаська	15	9	2	3	0	1	0	0	0	0	14	46	60
Чернігівська	10	3	0	3	2	2	0	0	0	0	170	186	356
Чернівецька	17	5	4	3	1	2	0	0	0	2	46	43	89
Дніпропетровська	7	3	0	1	0	2	0	0	0	1	9	9	18
Донецька	17	4	4	5	0	3	0	0	0	1	186	285	471
Івано-Франківська	15	8	3	1	3	0	0	0	0	0	49	34	83
Харківська	32	8	6	6	5	4	0	0	0	3	35	78	113
Херсонська	28	7	7	7	7	0	0	0	0	0	50	72	122
Хмельницька	28	7	2	8	1	6	0	0	0	4	14	32	46
Кіровоградська	26	8	5	7	3	3	0	0	0	0	46	74	120
Київська	43	18	11	9	2	2	0	0	0	1	23	42	65
Луганська	11	6	0	5	0	0	0	0	0	0	26	38	64
Львівська	31	0	0	1	3	5	0	0	0	22	185	211	396
Миколаївська	30	1	7	9	1	9	0	0	0	3	237	300	537
Одеська	8	3	1	2	1	0	0	0	0	1	9	19	28
Полтавська	30	14	2	6	2	4	0	0	0	2	62	66	128
Рівненська	38	8	5	7	6	6	0	0	0	6	31	48	79
Сумська	50	20	10	11	1	8	0	0	0	0	92	148	240
Тернопільська	34	9	7	8	4	4	0	0	0	2	74	147	221
Вінницька	15	5	2	5	1	1	0	0	0	1	6	16	22
Волинська	48	13	10	12	4	6	0	0	0	3	60	155	215
Закарпатська	32	8	2	7	2	5	0	0	0	8	47	71	118
Запорізька	56	14	12	14	2	12	0	0	0	2	164	184	348
Житомирська	9	3	1	2	1	1	0	0	0	1	25	23	48
Всього	630	184	103	142	52	86	0	0	0	63	1 660	2 327	3 987

Додаток X: Мікропроекти (основного типу)

Область	Затвержені МПП	Спів-фінансування							Типи МПП				Вигодонабувачі		
		ОГ	СР/МР	Районний бюджет	Обласний бюджет	Приватний сектор	МРГ	Всього	Охорона здоров'я	Енергозбер.	Водо-постачання	Охорона довкілля	Всього	Чоловіки	Жінки
Черкаська	14	223218	409838	401224	0	38285	2976942	4049507	1	12	1	0	11790	5227	6563
Чернігівська	12	238871	556119	343988	0	29743	3125033	4293754	3	8	1	0	13974	6764	7210
Чернівецька	17	264611	820540	504287	60843	0	3608746	5259027	1	16	0	0	22994	10648	12346
Дніпропетровська	14	304978	1818793	479298	379967	0	2945479	5928515	0	14	0	0	13923	6411	7512
Донецька	18	329148	219033	1490002	0	0	4492107	6530290	5	12	1	0	101944	45422	56522
Івано-Франківська	17	312749	192812	1967960	0	0	3321244	5794765	1	16	0	0	28998	12889	16109
Харківська	10	140999	507049	41262	0	0	1838383	2527693	1	9	0	0	21342	9422	11920
Херсонська	20	312391	1237978	229156	0	0	4037017	5816542	0	18	2	0	22760	9788	12972
Хмельницька	19	318869	326575	899843	0	399651	3869502	5814440	3	15	1	0	16732	7357	9375
Кіровоградська	16	276717	1078989	420000	240000	3000	3491185	5509891	2	13	1	0	22522	9868	12654
Київська	17	400164	402156	1172283	37000	0	3665861	5677464	1	14	2	0	20439	9042	11397
Луганська	26	567229	1430369	1343985	272392	0	6393162	10007137	7	16	3	0	1299450	519052	780398
Львівська	19	514333	523659	1374084	0	0	4038663	6450739	1	18	0	0	16380	7296	9084
Миколаївська	18	427645	592207	1479651	0	48410	3588490	6136403	0	16	2	0	23480	10609	12871
Одеська	15	246003	840775	255991	0	10000	3183631	4536400	1	12	2	0	28978	13570	15408
Полтавська	20	377492	1319837	1265447	0	272908	4281159	7516843	1	17	2	0	13088	6071	7017
Рівненська	23	488927	467451	2379364	397500	0	4900872	8634114	3	18	2	0	26345	12896	13449
Сумська	16	297392	1266213	14991	0	8095	3208680	4795371	6	6	4	0	12207	5585	6622
Тернопільська	25	686146	261819	1490070	0	20730	5184921	7643686	0	24	1	0	22114	9724	12390
Вінницька	8	138794	591372	375261	0	0	1632060	2737487	0	8	0	0	3939	1768	2171
Волинська	20	323815	84813	999776	618226	69100	4262370	6358100	3	17	0	0	17982	8735	9247
Закарпатська	18	397364	2545730	924127	0	0	3688520	7555741	1	15	2	0	15450	7277	8173
Запорізька	17	376752	1445002	989984	12170	244909	3670159	6738976	0	17	0	0	20219	8789	11430
Житомирська	15	250847	327009	631945	0	0	3161650	4371451	3	10	2	0	6307	2810	3497
Всього	414	8 209 656	19 384 011	21 357 498	2 018 098	1 144 831	88 565 836	140 679 751	44	341	29	0	1 803 357	747 020	1 056 337

Додаток XI: Мікропроекти (відтворення методології)

Область	Затвержені МПП	Спів-фінансування							Типи МПП				Вигодонабувачі		
		ОГ	СР/МР	Районний бюджет	Обласний бюджет	Приватний сектор	МРГ	Всього	Охорона здоров'я	Енергозбер.	Водо-постачання	Охорона довкілля	Всього	Чоловіки	Жінки
Черкаська	2	18907	122669	20000	0	0	216550	378126	1	0	1	0	847	428	419
Чернігівська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Чернівецька	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дніпропетровська	1	20320	237155	9200	18400	0	115000	400075	0	1	0	0	546	271	275
Донецька	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Івано-Франківська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Харківська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Херсонська	1	13465	0	50375	0	0	106000	169840	0	1	0	0	1219	549	670
Хмельницька	2	24266	107635	126887	0	20000	206500	485288	1	1	0	0	461	206	255
Кіровоградська	1	9100	20000	15000	20000	11895	105875	181870	0	1	0	0	534	214	320
Київська	3	40445	0	235806	0	0	325250	601501	1	2	0	0	2576	1188	1388
Луганська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Львівська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Миколаївська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Одеська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Полтавська	1	8058	49854	0	0	0	103250	161162	0	1	0	0	432	198	234
Рівненська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Сумська	3	55954	393857	0	0	0	312475	762286	1	1	1	0	6702	3260	3442
Тернопільська	1	8602	0	45333	0	12876	103250	170061	0	1	0	0	1822	887	935
Вінницька	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Волинська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Закарпатська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Запорізька	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Житомирська	1	17440	0	49874	0	0	105875	173189	0	1	0	0	626	285	341
Всього	16	216 557	931 170	552 475	38 400	44 771	1 700 025	3 483 398	4	10	2	0	15 765	7 486	8 279

Додаток XII: Мікропроекти (енергоефективність)

Область	Затверджені МПП	Спів-фінансування						Вигодонабувачі			
		ОГ	СР/МР	Районний бюджет	Обласний бюджет	Приватний сектор	МРГ	Всього	Всього	Чоловіки	Жінки
Черкаська	4	68158	159384	156822	0	0	978750	1363114	1555	711	844
Чернігівська	4	64276	240210	83700	0	0	845703	1233889	5030	2452	2578
Чернівецька	1	16835	0	67317	0	0	252457	336609	1567	676	891
Дніпропетровська	4	78667	229190	286514	99687	0	877144	1571202	4003	1913	2090
Донецька	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Івано-Франківська	14	345790	104705	1711100	0	0	3887387	6048982	25007	10658	14349
Харківська	5	78374	317071	0	0	0	1007078	1402523	4348	2124	2224
Херсонська	3	43284	172869	0	0	0	609505	825658	1544	769	775
Хмельницька	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Кіровоградська	5	113071	391500	200000	150000	0	1406130	2260701	5247	2472	2775
Київська	4	120379	165084	310107	0	0	1088595	1684165	6316	2891	3425
Луганська	5	124928	331618	10000	0	0	1142783	1609329	3683	1447	2236
Львівська	2	48914	271962	99750	0	0	543300	963926	1482	700	782
Миколаївська	8	165317	499991	257447	0	0	1878872	2801627	10472	4418	6054
Одеська	2	29275	114701	0	0	0	423403	567379	3526	1675	1851
Полтавська	6	99569	350223	80000	0	0	1396188	1925980	1836	898	938
Рівненська	5	113490	210029	377872	102500	0	1108460	1912351	5436	2669	2767
Сумська	10	195633	753104	54635	0	60000	2638861	3702233	7393	3513	3880
Тернопільська	5	102694	37598	379324	25000	0	1297976	1842592	4464	2002	2462
Вінницька	2	54303	193406	180000	0	0	649845	1077554	957	456	501
Волинська	8	123242	30270	246880	248619	0	1814945	2463956	5118	2114	3004
Закарпатська	6	127755	488513	332232	0	0	1424399	2372899	3617	1648	1969
Запорізька	4	98926	261956	206189	48676	0	935103	1550850	3753	1756	1997
Житомирська	6	124504	673852	0	0	0	1534845	2333201	6181	2778	3403
Всього	113	2 337 384	5 997 236	5 039 889	674 482	60 000	27 741 729	41 850 720	112 535	50 740	61 795

Додаток XIII: Створення структур підтримки (ЕРСТ)

Область	Створення ОГ					
	Створено ОГ	Цільові ДГ	Залучені ДГ	Всього членів	Чоловіки	Жінки
Черкаська	5	400	56	152	70	82
Чернівецька	4	1 107	78	133	76	57
Донецька	1	0	0	0	0	0
Херсонська	4	180	75	34	41	0
Хмельницька	0	0	0	0	0	0
Кіровоградська	2	53	53	115	52	63
Миколаївська	2	69	142	112	30	0
Одеська	3	31	55	30	25	0
Сумська	4	266	68	68	47	21
Тернопільська	3	674	90	90	40	50
Вінницька	4	3 538	77	251	111	140
Волинська	4	0	0	67	49	18
Запорізька	2	0	87	87	56	31
Всього	38	6 318	781	1 139	597	462

Додаток XIV: Мікропроекти (ЕРСТ) – статус

Область	Затверджені МПП	Спів-фінансування							Типи МПП						Вигодонабувачі		
		ОГ	СР/МР	Районний бюджет	Обласний бюджет	Приватний сектор	МРГ	Всього	М'ясо	Молоко	Послуги	Продажі	Овочі	Інше	Всього	Чоловіки	Жінки
Черкаська	3	163100	79700	0	159500	0	1226600	1628900	0	1	2	0	0	0	1085	421	664
Чернівецька	2	205015	0	0	0	65000	1080075	1350090	0	0	2	0	0	0	246	123	123
Донецька	1	31300	19000	0	0	0	201200	251500	0	0	1	0	0	0	656	275	381
Херсонська	4	436494	135042	0	0	0	2106407	2677943	0	0	4	0	0	0	388	197	191
Хмельницька	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Кіровоградська	2	467000	0	0	0	0	1059000	1526000	0	0	0	0	0	2	204	88	116
Миколаївська	2	238100	0	0	0	0	951000	1189100	0	0	2	0	0	0	263	136	127
Одеська	1	123244	0	0	0	0	493975	617219	0	0	1	0	0	0	921	430	491
Сумська	4	293500	367150	0	0	0	2120000	2780650	0	0	0	0	4	0	171	80	91
Тернопільська	2	262346	0	5000	25208	0	1085000	1377554	0	0	2	0	0	0	380	229	151
Вінницька	3	409250	0	0	0	0	1636000	2045250	0	0	3	0	0	0	2222	907	1315
Волинська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Запорізька	1	125000	123000	0	0	0	555000	803000	0	0	1	0	0	0	3100	1640	1460
Всього	25	2 754 349	723 892	5 000	184 708	65 000	12 514 257	16 247 206	0	1	18	0	4	2	9 636	4 526	5 110

Додаток XV: Відібрані міста для участі в компоненті з розвитку міст

Область	Міста
Чернігівська	Ніжин
	Прилуки
Дніпропетровська	Нікополь
	Павлоград
Донецька	Артемівськ
	Добропілля
	Димитров
Івано-Франківська	Коломия
	Надвірна
Харківська	Чугуїв
	Мерефа
Київська	Переяслав-Хмельницький
	Українка
Луганська	Севєродонецьк
	Рубіжне
Львівська	Дрогобич
	Золочів
Полтавська	Миргород
	Комсомольськ
Рівненська	Костопіль
	Дубно
Закарпатська	Ужгород
	Хуст
Житомирська	Коростень
	Новоград-Волинський
Всього	25

Додаток XVI: Розвиток потенціалу (міський компонент) – прогрес

Область	Кількість тренінгів	Тренінги									Учасники		
		Управління ОГ	Планування	Підготовка МПП	Фінансове управління	Реалізація МПП	Бухг. облік	Гром. аудит	Передача	Інше	Чолов.	Жінки	Всього
Чернігівська	3	0	0	1	1	1	0	0	0	0	8	22	30
Дніпропетровська	3	0	0	1	1	1	0	0	0	0	11	19	30
Донецька	3	0	0	1	1	1	0	0	0	0	13	17	30
Івано-Франківська	3	0	0	1	1	1	0	0	0	0	10	20	30
Харківська	3	0	0	1	1	1	0	0	0	0	6	24	30
Київська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Луганська	3	0	0	1	1	1	0	0	0	0	23	7	30
Львівська	3	0	0	1	1	1	0	0	0	0	11	19	30
Полтавська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Рівненська	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	10	20	30
Закарпатська	3	0	0	1	1	1	0	0	0	0	12	18	30
Житомирська	3	0	0	1	1	1	0	0	0	0	9	21	30
Всього	28	0	0	9	10	9	0	0	0	0	113	187	300

Додаток XVII: Мікропроекти (міський компонент) - статус

Область	Затвержені МПП	Спів-фінансування						Вигодонабувачі			
		ОСББ	Міська рада	Районний бюджет	Обласний бюджет	Приватний сектор	МРГ	Всього	Всього	Чоловіки	Жінки
Чернігівська	13	437865	1922588	0	0	0	2218305	4578758	4272	1755	2517
Дніпропетровська	40	404185	3262836	0	0	0	4466105,5	8133127	8049	3067	4982
Донецька	5	95245,46	509250	0	0	0	682286	1286781	868	387	481
Івано-Франківська	16	238187	1783100	0	0	0	2584854	4606141	7947	3214	4733
Харківська	12	751571	3005836	0	0	0	2770012	6527419	5966	2502	3464
Київська	6	109781	850655	0	0	0	1230104	2190540	2479	1025	1454
Луганська	21	224506	1623867	0	0	0	2226925	4075298	6481	2874	3607
Львівська	19	521218	1440887	0	0	0	1977098	3939203	3476	1590	1886
Полтавська	13	295540	1829548	0	0	0	2590824	4715912	7564	3078	4486
Рівненська	17	326777	3106901	0	0	0	3117885	6551563	1249	567	682
Закарпатська	26	475810	4573944	0	0	0	4393985,5	9443739	4095	1884	2211
Житомирська	17	288483	2482310	0	0	0	2858244	5629037	4284	1843	2441
Всього	205	4 169 168	26 391 722	0	0	0	31 116 628	61 677 518	56 730	23 786	32 944

Додаток XVIII (А): Висвітлення у ЗМІ та медіа-заходи – статистика

Область	Висвітлення у ЗМІ					Публікації			
	Газети	ТБ	Радіо	Електронні ЗМІ	Всього	Веб-сайти партнерів	Вісники	Друковані	Електронні
Черкаська	9	2	2	5	18	14	1	20	11
Чернігівська	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Чернівецька	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дніпропетровська	22	0	0	2	24	4	0	0	0
Донецька	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Івано-Франківська	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Харківська	16	24	5	37	82	27	0	15	36
Херсонська	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хмельницька	6	0	0	0	6	105	0	0	0
Кіровоградська	3	18	26	30	77	19	6	1 250	1 300
Київська	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Луганська	22	1	1	14	38	0	0	0	1
Львівська	22	10	3	51	86	44	0	0	0
Миколаївська	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Одеська	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Полтавська	11	4	32	2	49	16	1	70	0
Рівненська	115	29	125	114	383	134	11	268	507
Сумська	49	9	36	35	129	61	5	950	35
Тернопільська	12	0	4	1	17	89	2	40	100
Вінницька	5	6	5	15	31	4	0	0	0
Волинська	0	1	1	0	2	0	0	0	0
Закарпатська	0	1	0	1	2	16	0	0	0
Запорізька	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Житомирська	12	1	0	8	21	37	0	0	0
Всього	304	106	240	315	965	570	26	2 613	1 990

Додаток XVIII (В): Висвітлення у ЗМІ та медіа-заходи – статистика

Область	Висвітлення у ЗМІ					Публікації			
	Газети	ТБ	Радіо	Електронні ЗМІ	Всього	Веб-сайти партнерів	Вісники	Друковані	Електронні
Черкаська	25	7	5	21	58	44	3	90	91
Чернігівська	0	3	2	5	10	9	0	0	0
Чернівецька	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дніпропетровська	35	5	0	4	44	11	0	0	0
Донецька	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Івано-Франківська	4	7	4	13	28	5	0	0	0
Харківська	18	31	9	61	119	33	0	17	52
Херсонська	11	3	0	4	18	19	0	0	0
Хмельницька	16	4	0	3	23	142	0	0	0
Кіровоградська	5	28	36	32	101	23	6	1 250	1 300
Київська	13	3	6	1	23	9	1	400	8
Луганська	31	2	1	16	50	2	1	84	1
Львівська	35	15	8	96	154	74	0	0	0
Миколаївська	15	4	0	15	34	6	1	150	225
Одеська	0	3	0	0	3	2	0	0	0
Полтавська	18	13	48	6	85	25	3	220	50
Рівненська	145	42	161	178	526	159	12	283	552
Сумська	59	15	44	42	160	74	5	950	35
Тернопільська	20	3	8	2	33	106	4	80	200
Вінницька	9	8	6	23	46	4	0	0	0
Волинська	0	3	1	6	10	2	1	70	30
Закарпатська	4	3	1	5	13	19	0	0	0
Запорізька	25	49	4	104	182	26	3	340	3
Житомирська	16	4	1	19	40	53	0	0	0
Всього	504	255	345	656	1 760	847	40	3 934	2 547

Додаток XIX: Висвітлення у ЗМІ (1)
Висвітлення у ЗМІ офіційного відкриття центру для ВПО у с. Хорошеве Харківської області

№	Назва ЗМІ	Тип	ТБ/Інтернет/ преса	К-сть відвідувань	Посилання
1	ICTV Факти	Національний	ТБ	198	http://fakty.ictv.ua/ru/index/view-media/id/91840
2	Укрінформ	Національний	Інтернет	невідомо	http://www.ukrinform.ua/ukr/news/za_proektom_e_s_ta_proon_prestarilih_pereselentsiv_z_donbasu_rozmistyat_pid_harkovom_2058130
3	Главное	Національний	Інтернет	294	http://glavnoe.ua/news/n227832
4	Об'єktiv	Регіональний	ТБ	невідомо	https://www.youtube.com/watch?v=AwoxFexKBa4
5	Ура Інформ	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://ura-inform.com/ru/society/2015/05/29/pod-kharkovom-razmestjat-pozhilykh-pereselentsev-iz-donbassa
6	Донецк News	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://don-news.net/social-donetsk/11613-pansionat-dlja-pereselencev-otremontirovali-na-harkovshhine.html
7	Комментарии Харьков	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://kharkov.comments.ua/news/2015/05/29/094707.html
8	Спротив Харків	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://sprotyv.info/ru/news/harkov/pereselencev-s-ogranichennymi-fizicheskimi-vozmozhnostyami-razmestyat-v-pansionate-pod
9	Об'єktiv	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://www.objectiv.tv/290515/114388.html

Додаток XIX: Висвітлення у ЗМІ (2)
Висвітлення у ЗМІ офіційного відкриття центрів для ВПО у Краматорську та Слов'янську, 27 травня

№	Назва ЗМІ	Тип	ТБ/Інтернет/преса	К-сть відвідувань	Посилання
1	Остров	Регіональний	Інтернет	880	http://www.ostro.org/donetsk/society/news/471278/
2	Новости Краматорска	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://hi.dn.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=56991:2015-05-28-15-01-04&catid=55:kramatorsk&Itemid=147
3	Інтерфакс-Україна	Національний	Інтернет	невідомо	http://interfax.com.ua/news/general/268313.html
4	6262	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://www.6262.com.ua/news/839479
5	Daily	Національний	Інтернет	невідомо	http://daily.com.ua/ukraine/26-05-2015211839
6	Жизнь	Регіональний	Інтернет	201	http://lifedon.com.ua/society/society_miscellaneous/24294-v-doneckoy-oblasti-sozdayutsya-komfortnye-usloviya-dlya-pereselencev-s-ogranichennymi-fizicheskimi-vozmozhnostyami.html
7	Донецкие вести	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://www.donetskie.com/news/society/invalidam-iz-zony-ato-oblegchili-zhizn/52590/
8	Дело	Національний	Інтернет	невідомо	http://delo.ua/business/centry-reabilitacii-invalidov-vozobnovili-v-kramatorske-i-slavja-297276/
9	Краматорська правда	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://krampravda.dn.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=5663:-l-r-&catid=3:regnews&Itemid=53
10	Славянск деловой	Регіональний	Інтернет	220	http://slavdelo.dn.ua/2015/05/26/dva-obekta-v-kramatorske-i-slavyanske-v-ramkah-proekta-proon-i-es-podgotovlenyi-dlya-razmeshheniya-400-pereselentsev-s-ogranichennymi-vozmozhnostyami/
11	SAT ТБ	Регіональний	ТБ	73	https://www.youtube.com/watch?v=Wzj5_xDUlsw

**Додаток XIX: Висвітлення у ЗМІ (3)
Висвітлення у ЗМІ медіа-днів у Львові**

№	Назва ЗМІ	Тип	ТБ/Інтернет/преса	К-сть відвідувань	Посилання
1	М-Studio	Регіональний	ТБ	35	https://www.youtube.com/watch?v=Azc-2VINb1A
2	М-Studio	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://m-studio.net.ua/blog/2015/04/24/spivpratsya-iz-partneramy-u-lvovi-projshov-media-den/
3	Галичина	Регіональний	ТБ	45	http://www.galychyna.if.ua/publication/economics/gromadi-prikarpattja/
4	Фіртка	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://www.firtka.if.ua/?action=show&id=75954
5	Екотаун	Регіональний	Інтернет	3051	http://ecotown.com.ua/news/U-Karpatakh-try-sela-pidklyuchyly-do-enerhiyi-sontsya/
6	Бріз	Регіональний	Інтернет	162	http://briz.if.ua/28504.htm
7	Галицький кореспондент	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://www.gk-press.if.ua/node/22773
8	Hiblogger	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://dedavetra0804.hiblogger.net/1694904.html
9	Ivanofrankivsk Info	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://ifinfo.cinfoo.com/news-14808.html

**Додаток XIX: Висвітлення у ЗМІ (4)
Висвітлення у ЗМІ медіа-днів у Вінниці**

№	Назва ЗМІ	Тип	ТБ/Інтернет/преса	К-сть відвідувань	Посилання
1	Національна спілка журналістів України	Національний	Інтернет	невідомо	http://nsju.org/article/5263
2	ILikeNews	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://ilikenews.com/article/u-vinnyci-prohodyt-media-den-spilnogo-proektu-yesproon-miscevyy-rozvytok-oriyentovanyy-na
3	Інформаційна Вінничина	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://i-vin.info/news/proekt-yes-proon-u-vinnytsi-navchav-zmi-pravylnomu-vysvitlennyu-mistsevogo-rozvytku-13741
4	Терен	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://teren.in.ua/article/choho_ternopilskykh_zhurnalistiv_navchaly_u_vinnytsi
5	Вінтера	Регіональний	ТБ	невідомо	http://vodtrk.com.ua/newsvinsuspilstvo/27491-u-vinnytsi-prokhodyt-media-den-spilnoho-proektu-yes-proon-mistsevyy-rozvytok-oriyentovanyi-na-hromadu
6	Vlasno.Info	Регіональний	Інтернет	невідомо	http://vlasno.info/suspilstvo/dopomoga/sotsialni-proekti/item/6940-u-yampoli-30-pereselentsiv-z-donbasu-otrymaiut-zhytlo
7	Укрінформ	Національний	Інтернет	невідомо	http://photo.ukrinform.ua/ukr/current/photo.php?id=736545

Контакти

Проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду»

01601, Київ, вул. Еспланадна, 20, каб. 704-708

Тел.: +38 (044) 253 5975, Факс: +38 (044) 253 5973

www.cba.org.ua/three

facebook.com/cbaproject

twitter.com/CBAProject